

ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΤΣΟΜΠΙΑΝΗ

Η ΑΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΚΥΡΑΝΝΑ

Άγιολογική, Ύμνογραφική
και Εικαστική Προσέγγιση

Θεσσαλονίκη 2013

Προλεγόμενα

Ἡ Ἁγία Μεγαλομάρτυς Κυράννα ἢ Ὅσσαία, εἶναι ἡ ζωντανή παρουσία τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδας, τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀθλήσεως τῶν μαρτύρων τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν ἐπαρχία Λαγκαδᾶ. Τὸ 2011 συμπληρώθηκαν 260 χρόνια ἀπὸ τὸ σεπτὸ τῆς μαρτύριο καὶ ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία μὲ πρωτοβουλία καὶ ἔμπνευση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης κ. Ἰωάννη, διοργάνωσε λατρευτικὲς καὶ τιμητικὲς ἐκδηλώσεις, προβάλλοντας τὴ μνήμη καὶ τὸ μαρτύριο τῆς Ἁγίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ σέμνωμα τῆς περιοχῆς. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὑπῆρξε γιὰ ὅλους μας ἡ ἀρχὴ τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν ἐκπλήξεων, γιατί εἶναι ἀλήθεια πῶς πέραν ἀπὸ τὴν ἐτήσια μνήμη τῆς, ποτὲ δὲν λάμβαναν χώρα ἄλλες ἐκδηλώσεις καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπίσημη ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου τῆς, δηλαδὴ τὴν 28η Φεβρουαρίου. Συνήθως ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας ἐτιμᾶτο στὶς 8 Ἰανουαρίου, ὅπου κατὰ τὴν τοπικὴ συνήθεια, οἱ συγκεντρωμένοι στὴν πατρίδα τους Ὅσσαῖοι γιὰ τὸ Ἅγιο Δωδεκαήμερο, τιμοῦσαν ἐκ μεταθέσεως τῆς μνήμης καὶ τὴν Ἁγία τους.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποὺ προγραμματίσθηκαν οἱ ἐκδηλώσεις τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, ἄρχισε παράλληλα καὶ ἡ ἀναζήτηση στοιχείων γιὰ τὸν τόπο τῆς ταφῆς τῆς καὶ μάλιστα τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2010, μετὰ τὴν πανηγυρικὴ

Θεία Λειτουργία πού ἔλαβε χώρα στὸν Ναὸ τῆς Ἁγίας στὴν Ὑσση, παρουσιάστηκαν οἱ πρώτες εἰσηγήσεις στὴ Θεολογικὴ ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα πού διοργάνωσε ἡ Μητρόπολη, γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ μαρτύριο τῆς Ἁγίας Κυράνας, καὶ γενικὰ γιὰ τὸ θέμα τῶν νεομαρτύρων τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ 2011 οἱ ἐκδηλώσεις ἐπαναλήφθηκαν, ἀλλὰ τώρα ἡ χαρὰ καὶ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἑορταστῶν ἦταν μεγάλη, διότι ἡ Ἁγία, 260 χρόνια μετὰ τὸ μαρτύριό της, ἐπεφύλαξε τὴν εὐλογία καὶ τὴ χαρὰ στοὺς συμπατριῶτες της νὰ ἀποκαλύψει τὸν τόπο ταφῆς τῶν λειψάνων της, τὰ ὁποῖα μετὰ ἀπὸ συντονισμένες προσπάθειες τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Ἰωάννου, βρέθηκαν τοποθετημένα στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν, παραπλευρῶς τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς. Ἡ ἄρρητος εὐωδία καὶ ὁ θαυμαστὸς τρόπος τῆς εὐρέσεως, ὀδήγησε τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη στὴν προβολὴ τοῦ θέματος καὶ στὴν διοργάνωση, κατ' ἔτος πλέον, τιμητικῶν καὶ λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων. Σὲ αὐτὲς τὸ 2011 παρέστη ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καθὼς καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμος καὶ πλειάδα ἱεραρχῶν, οἱ ὁποῖες μετεῖχαν τῶν ἑορτασμῶν καὶ τῆς μετακομιδῆς τῶν λειψάνων ἀπὸ τὸν παλαιὸν ναὸ τῶν Ταξιαρχῶν στὸν νέο ναὸ πού φέρεται ἐπ' ὄνοματι τῆς Ἁγίας καὶ κατὰ τὴν παράδοση, ἐκεῖ βρισκόταν τὸ πατρικὸ σπίτι της.

Ἐμεῖς στοιχοῦντες στὴ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Λαγκαδᾶ καὶ τιμώντας μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μας τὴν τοπικὴ μας Ἁγία, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου

κ. Ἰωάννου μετείχαμε μὲ εἰσηγήσεις στὰ διοργανωθέντα συνέδρια ποὺ ἔγιναν στὴν Ὅσσα στὶς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 2010, 2011 καὶ 2012.

Ἡ πρώτη συμμετοχή μας στὸ συνέδριο ἦταν μὲ εἰσήγηση γιὰ τὸ ἄγνωστο, ὡς τότε, χειρόγραφο ποὺ ὑπῆρχε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Λαγκαδᾶ καὶ περιεῖχε τὴν ἀσματικὴ ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Κυράνας, ποίημα τοῦ ἁγιορείτη μοναχοῦ Χριστοφόρου Προδρομίτη (1730-μετὰ τὸ 1809), σύγχρονου τῆς Ἁγίας Κυράνας καὶ προφανῶς αὐτήκοου μάρτυρα τῆς ἀθλήσεώς της. Τὸ 2011 παρουσιάσαμε τὴν ἀκολουθία τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος στὴν Ἁγία Κυράνα, ἔργο ἑνὸς συντοπίτη τῆς Ἁγίας, τοῦ ἀρχιμανδρίτη Αὐξεντίου Λαυριώτη τοῦ ἐξ Ὀσσης (περὶ τὸ 1860), ποὺ κατὰ εὐτυχή συγκυρία ἡ ἀκολουθία αὐτὴ ἦταν προσαρτημένη στὸ χειρόγραφο τοῦ Χριστοφόρου καὶ ἔτσι διεσώθη μαζὶ μ' αὐτό. Τὸ ἐπόμενο ἔτος τὸ 2012, ἡ συμμετοχή μας στὶς ἐκδηλώσεις καὶ στὸ συνέδριο ἦταν μὲ μία εἰσηγήση ποὺ εἶχε νὰ κάνει μὲ τὶς εἰκονιστικὲς παραστάσεις τῆς Ἁγίας καὶ τὴ διαμόρφωση τοῦ εἰκονογραφικοῦ της τύπου ἀπὸ τοὺς ζωγράφους τῆς ἐποχῆς καὶ παρουσιάσαμε κυρίως ἀδημοσίευτες εἰκόνες καὶ ἄγνωστες ἐν πολλοῖς στὸ κοινό. Στὴ συνέχεια ἡ ἀγάπη μας καὶ ὁ σεβασμὸς στὴν Μεγαλομάρτυρα, μᾶς ὤθησε νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸν Λόγο ποὺ ὑπάρχει στὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ, κείμενο τοῦ ὕμνογράφου Χριστοφόρου, ὅπου παρουσιάζοντας ὁ Χριστοφόρος τὰ στοιχεῖα τοῦ βίου καὶ τῆς ἀθλήσεως τῆς Μεγαλομάρτυρος, διδάσκει τὸν λαὸ θέτοντας τὴν Ἁγία Κυράνα ὡς πρότυπο πρὸς μίμηση γιὰ

όλους τους Χριστιανούς και συνδέοντας τὸ μαρτύριό της μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ μυστήριο τῆς ἀγάπης τὴν Θεία Εὐχαριστία.

Στὸ τέλος αὐτοῦ του πονήματος ὑπάρχει μία «ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ ἐπὶ τῇ εὐρέσει τῶν ἀγίων αὐτῆς λειψάνων». Ἡ ἀκολουθία αὐτὴ γράφτηκε τὴ βραδιὰ ποὺ ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἰωάννης, μοῦ ἀνακοίνωσε τὴν εὐρεση τῶν λειψάνων τῆς ἀγίας καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀθλήτρια τοῦ Χριστοῦ, ὁ θαυμασμός γιὰ τὸ μαρτύριο καὶ ὁ σεβασμός στὴ μνήμη της, ὠθησαν τὸν γράφοντα στὴ σύνταξη τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς γιὰ νὰ διασωθεῖ καὶ ὑμνογραφικὰ αὐτὸ τὸ γεγονός, χωρὶς βέβαια νὰ διεκδικεῖ δάφνες ὑμνογράφου ἢ ποιητοῦ.

Εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ γιὰ τὶς εὐεργεσίες καὶ τὴν Ἁγία Κυράνα, γιατί γιὰ ἀκόμη μία φορὰ ἐπλούτισε τὴν πατρίδα της, τὴν Ὅσσα καὶ τὴν ἐπαρχία Λαγκαδᾶ μὲ τὴ χάρη της, πιστεύουμε πὼς ἡ Ἁγία θὰ ἀποτελεῖ γιὰ ὅλους τοὺς προστρέχοντες σ' αὐτὴν στήριγμα καὶ ἐλπίδα βεβαία.

Εὐχαριστίες θερμὲς ὀφείλω στὸν ἐπικ Καθηγητὴ π. Νικόδημο Σκρέττα γιὰ τὶς σημαντικὲς συμβουλὲς καὶ τὴ βοήθεια ποὺ μὲ πολὺ ἀδελφικὴ ἀγάπη μοῦ ἐπιδαφίλευσαν καὶ στὸν ἐκδοτικὸ οἶκο «Μυγδονία», τὸν ἀγαπητὸ φίλο ἐκδότη κ. Ἀθανάσιο Καγιᾶ καὶ τοὺς συνεργάτες του, γιὰ τὴν ἄρτια παρουσίαση τῆς παρουσίας ἐργασίας.

Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς

Ἰούνιος 2013

Τρύφων Τσομπάνης

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΚΥΡΑΝΝΗΣ

*«Δικαίως ἀβρύνεται τῇ σῇ ἀθλήσει Βησώκα σου
ἢ Πατρίς, πολιοῦχον πλουτοῦσα, παρθενομάρτυς,
σὲ ἀξιόγαστον, καὶ γεγηθυῖα ἐπάδει κραυγάζουσα.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν»¹*

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ θερμότερος ὑμνητὴς τῶν νεομαρτύρων, στὴν ἀκολουθία «πάντων τῶν νεοφανῶν μαρτύρων», γράφει: «καλλίνικοι μάρτυρες, τῆς Ἐκκλησίας ἡ νέα βάσις καὶ ἀσφάλεια, τοῦ Εὐαγγελίου τε ἡ ἐκπλήρωσις, τῶν πιστῶν τὸ καύχημα, ἀσεβούντων ὄνειδος...»², χαράζοντας καὶ νοηματοδοτώντας ἔτσι τὸ πλαίσιο, μέσα στὸ ὁποῖο κινεῖται αὐτονόητα κάθε ἐνασχόληση μὲ τὸν βίον τῶν νεομαρτύρων. Ἔφθασαν ἢ μᾶλλον πέτυχαν, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, οἱ νεομάρτυρες, φέροντες τὰ δεσμὰ «εὐχαρίστῳ καρδίᾳ», νὰ ἐκπληρῶσουν τὸ Εὐαγγέλιο, νὰ μετατρέψουν τὸ λόγο σὲ πράξη καὶ ἔργο, νὰ καταστρέψουν τὴν πλάνη καὶ νὰ ὑψώσουν τὴν πίστη.

Καὶ ἐνῶ ἀναρωτιέται ὁ σοφὸς Παροιμιαστὴς (31, 10)

1. Χειρογράφος Ἀκολουθία τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Κυράννης, Ὁρθρος, ὠδὴ ζ' ὁ κανὼν, τροπ. γ'.

2. Νέον Μαρτυρολόγιον, Ἀθήνα 1961, σ. 263.

«γυναίκα ἀνδρείαν τίς εὐρήσει...», ἰδοὺ ἡ σήμερον τιμωμένη ἅγια Κυράννα ἡ Ὅσσαία «ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ ἐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις» (Παρ. 31, 26).

Ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες νεομάρτυρες τῆς Τουρκοκρατίας, ποὺ ἐθυσιάστησαν «διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀρνίου» (Ἀποκ. 6,9), λαμπρύνει ἀναμφίβολα μὲ τὸ μαρτύριό της τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἡ Νεομάρτυς Κυράννα.

Ἡ Ἐκκλησία τίμησε τὴ μνήμη της μὲ εἰκόνες καὶ λόγους, ἀκολουθία καὶ Παρακλητικὸ κανόνα, ὥστε νὰ «γεραίρεται ἡ ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου της, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνυψῶνεται ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν»³.

Οἱ πληροφορίες ποὺ ἔχουμε γιὰ τὴν ἅγια Κυράννα δὲν εἶναι πολλές, ὅμως ἔχει καταγραφεῖ μὲ ἄριστες λεπτομέρειες τὸ Μαρτύριό της, τὸ ὁποῖο καταγράφει στὸ *Νέο Μαρτυρολόγιο* ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντλοῦν τίς πληροφορίες τους οἱ *Συναξαριστὲς* τοῦ Δουκάκη⁴ καὶ τοῦ Ματθαίου⁵ καθὼς καὶ ὅσοι ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν Ἁγία⁶.

3. Ὅπ.π., σ. 264.

4. Κ. ΔΟΥΚΑΚΗ, *Ὁ Μέγας Συναξαριστής*, μὴν Φεβρουάριος, τόμ. Β', 1958, σσ. 340-344.

5. Β. ΜΑΤΘΑΙΟΥ, *Ὁ Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμ. Β', μὴν Φεβρουάριος, 1955, σσ. 424-428.

6. Σ. ΠΥΡΡΟΥ, «Δοκίμιον μακεδονικοῦ ἀγιολογίου», στὸ *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον*, τ. Ε', 1912, σ. 20. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ, μητροπ. Θεσσαλονίκης, *Ἀκολουθία πάντων τῶν ἐν Θεσσαλονίκη ἀγίων*, ἐν Ἀθήναις 1958. *Ἀκολουθία τῆς ἁγίας νεομάρτυρος*

Αὐτὸς ὁ βίος εἶναι ἡ κύρια πηγή γιὰ τὴν ἀσματικὴ ἀκολουθία, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν εἰκονιστικὴ ἀπόδοση τῆς μορφῆς τῆς Ἁγίας, στὶς πρῶτες εἰκόνες ποὺ ἱστόρησαν τὴ μορφή καὶ τὸν βίος τῆς.

Μὲ τὴ μελέτη τῶν συναξαριστικῶν κειμένων καὶ τῆς ἀκολουθίας προκύπτει πρωτίστως ἓνα ἐρώτημα: γιατί, ἐφόσον παντοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου τῆς ἡ 28ῆ Φεβρουαρίου τοῦ 1751, ὁ λαὸς τῆς πατρίδας τῆς τὴν τιμᾶ τὴν 8ῆ Ἰανουαρίου καὶ οἱ ἀκολουθίες τῆς ἁγίας καταχωροῦν τὴ μνήμη τῆς τὴν 8ῆ Ἰανουαρίου, ἡ δὲ ἀκο-

καὶ ἀθληφόρου Κυράννης, ἐξεδόθη δαπάναις πάντων τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Βυσσωκινῶν, ἐκδ. Νικολαΐδης 1922. Ἁγία Νεομάρτυς Κυράννα ἀπὸ τὴν Ὑσσα, Βίος καὶ ἀσματικὴ ἀκολουθία, πρόλογος ΣΤΥΛ. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ, εἰσαγωγὴ ΑΠ. ΓΛΑΒΙΝΑ, Θεσσαλονίκη 1989. ΑΠ. ΓΛΑΒΙΝΑ, Μιὰ φορητὴ εἰκόνα τῆς ἁγ. Κυράννης τοῦ Σιατιστινοῦ ζωγράφου Χριστόδουλου (27 Ἰουλίου 1870), Σιάτιστα 2003». Γ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ (ἀρχιμ.), «Βιβλιογραφία εἰς ἀκολουθίας νεομαρτύρων, Πρακτικὰ Θεολογικοῦ Συνεδρίου εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν νεομαρτύρων, Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 578-579. ΙΩ. ΧΑΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας Κυράννας», περ. Μακεδονικὴ Ζωή, τ. 21ο, Ἰανουάριος 1968, σ. 19. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΟΥ, Ἁγιολόγιον, ἀ.χ., σ. 261. ΧΡΥΣ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), Οἱ Νεομάρτυρες, ἐκδ. Γ', Ἀθήνα 1970, σ. 80, ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΙΤΟΥ (ὕμνογράφου ΜΤΧΕ), Ἀσματικὴ ἀκολουθία καὶ παρακλητικὸς κανὼν, τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Κυράννης, Θεσσαλονίκη 1967, μερίμνη τοῦ ἱεροδιακόνου Δημητρίου Γρόλιου (νῦν ἐπισκόπου Θερωῶν). Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, «Ὁ δεκατετραετὴς ἁγ. Ἰωάννης καὶ ἡ ἁγία Κυράννα», περ. Ὁρθόδοξος ἐπιστασία, Ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους, Ἰανουάριος 1972, ἀ.φ. 205, σ. 81.

λουθία της συμπλέκεται με την έορτή τῶν Θεοφανείων; Φαίνεται μάλιστα πῶς ἡ ἀκολουθία, τὴν ὁποία, σύμφωνα με τὸ Νέο Μαρτυρολόγιο, συνέγραψε ὁ Χριστοφόρος Προδρομίτης, σύγχρονος τῆς Ἁγίας, καταχωρεῖ τὴ μνήμη της στὶς 8 Ἰανουαρίου, μετὰ τὴν έορτὴ τοῦ ἁγίου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἡ ντόπια προφορική παράδοση ἀναφέρει πῶς οἱ Ὅσσαῖοι, ἄνθρωποι ἀσχολούμενοι με τὸ ἐμπόριο δερμάτων-βυρσοδεψία (ἄλλωστε ἡ ἀρχαιότερη ὀνομασία Βυρσώκα, μαρτυρεῖ τὴν ἐτυμολογική καταγωγή τῆς λέξεως Βυσσώκα), ἔλλειπαν τὸν περισσότερο χρόνο ἀπὸ τὸ χωριὸ τους, ὅμως ἡ ἡμέρα τῆς μνήμης τῆς ἁγίας Κυράνας ἦταν γι' αὐτοὺς κάτι ξεχωριστό. Ἔτσι ἔγινε μετατόπιση τῆς μνήμης της ἀμέσως μετὰ τὸ ἅγιο Δωδεκαήμερο, ποὺ σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ὅσσας ἐπέστρεφαν γιὰ τὶς γιορτὲς στὶς ἐστίες τους⁷.

Ὅμως εἶναι πιθανὴ καὶ μία ἄλλη ὑπόθεση: ὅτι ἡ 28η Φεβρουαρίου τύχαινε νὰ συμπίπτει με τὴν Μεγάλη Τεσσαρακοστή, κατὰ τὴν ὁποία ὑπερκαλύπτονταν οἱ μνήμες τῶν Ἁγίων, ἔτσι ἔγινε ἡ μετατόπιση τῆς έορτῆς γιὰ λόγους λαμπροτέρας πανηγύρεως⁸. Μέσα ὅμως στὴν χαρὰ τοῦ φετινοῦ έορτασμοῦ τῶν 260 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἁγίας (1751-2011), ποὺ έόρτασε ἡ Μητρόπολις Λαγκαδᾶ,

7. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ- ΓΛΑΒΙΝΑ, ὄπ.π., σσ. 9-25. ΓΛΑΒΙΝΑ, *Μιὰ φορητὴ εἰκόνα*, σσ. 317-329. Ὁ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, στὸ Ἁγιολόγιό του θέλει τὸ ἔτος μαρτυρίου τὸ 1754, βλ. σ. 261, ὁ δὲ ΠΕΡΑΝΤΩΝΗΣ τόπο τοῦ μαρτυρίου τὴν Κωνσταντινούπολη, βλ. *Λεξικὸν Νεομαρτύρων*, Ἀθήνα 1972, τόμ. Β', σσ. 292-293.

8. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ-ΓΛΑΒΙΝΑ, ὄπ.π., σ. 23.

μὲ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγηση τοῦ νῦν Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ κ. Ἰωάννου, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπεφύλαξε καὶ στὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπαρχία Λαγκαδᾶ, τὴν εὐλογία νὰ βρεθοῦν ἀποτμήματα κατ' ἀρχὴν καὶ κατόπιν μεγάλο μέρος τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς ἁγίας Κυράννης, στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ βήματος, στὰ δεξιὰ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν, ποὺ ἦταν ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τῆς Ὁσσης κατὰ τὸν χρόνο τοῦ μαρτυρίου τῆς ἁγίας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τὸ 1869, ὅταν οἱ Ὁσσοῖοι ἀνοικοδόμησαν νὰ ἀφιερωμένο στὴ μάρτυρα, στὸν τόπο τῆς πατρικῆς τῆς οἰκίας. Ἔτσι τίθεται ἀκόμη μιὰ ὑπόθεση στὴν ἀναζήτηση τῆς διπλῆς ἑορτῆς, μήπως ἡ Ὁσσα πανηγύριζε τὴν μία ἡμέρα τὸ μαρτύριο τῆς ἁγίας καὶ τὴν ἄλλη, στίς 8 Ἰανουαρίου, τὴν ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τῆς στὴν πατρίδα τῆς, μιὰ καὶ στίς πηγές καταγράφεται ὅτι ἐτάφη ἔξω τῆς πόλεως τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ φαίνεται ἡ πιθανότερη.

Στὴν ἀκολουθία τοῦ Χριστοφόρου Προδρομίτη διαβάζουμε:

Μηνὸς Ἰανουαρίου Η', ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ ἀθληφόρου Κυράννης. Ἐσπέρας, μετὰ τὸν προῖμακὸν ψαλμόν, ψάλλομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ· εἰς δὲ τὸ Κύριε Ἐκέκραξα, ἰστώμεν πρῶτον τῆς ἑορτῆς δ' καὶ εἶτα τῆς ἁγίας δ'. τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα ἦχος β'. Ἐπομένως δὲν γράφει Μηνὸς Ἰανουαρίου Η', ἡ μνήμη τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Κυράννης, ὅπως συμβαίνει σὲ ὅλες τὶς ἀκολουθίες, ἀλλὰ «ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πολὺ νωρὶς ἔγινε ἡ ἑορτολογικὴ μετατόπιση τῆς τιμῆς τῆς Ἁγίας.

Στὰ δύο σωζόμενα χειρόγραφα τῆς ἀκολουθίας ποὺ συνέγραψε ὁ Χριστοφόρος (τὸ ἓνα φυλάσσεται στὴν Ὅσσα καὶ τὸ ἄλλο φυλάσσεται στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Λαγκαδᾶ καὶ πρόσφατα ἔτυχε συντηρήσεως, μὲ τὴν φροντίδα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης κ. Ἰωάννου καὶ τὸ ὁποῖο παρουσιάζομε), δὲν ταυτίζεται ἡ μέρα τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας μὲ τὴν Ἡ' Ἰανουαρίου, ἡμέρα τιμῆς.

Στὴν ἐκδεδομένη ἀκολουθία τῆς ἀγίας, ποὺ ἔγινε τὸ 1922 ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο Χρ. Νικολαΐδη τῆς Θεσσαλονίκης, «δαπάναις τῶν ἐν Θεσσαλονίκη Βυσσωκινῶν», ἀναφέρει τὰ ἴδια ἀκριβῶς μὲ τὰ δύο σωζόμενα χειρόγραφα⁹.

Στὴν ἀκολουθία «πάντων τῶν ἐν Θεσσαλονίκη ἀγίων», ποὺ ἐξεδόθη τὸ 1958 ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα τὸν Α', ἀναφέρεται ὅτι «ἤθλησεν ἐν Θεσσαλονίκη κατὰ τὸ ἔτος 1751, τελειωθείσα τῇ 28 Φεβρουαρίου... ἐν Ὅσση ἐορτάζεται τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου»¹⁰.

Στοὺς Συναξαριστὲς ἡ μνήμη καὶ ὁ βίος καταχωροῦνται στὶς 28 Φεβρουαρίου. Ἐνῶ σὲ Λαυριωτικὸ κώδικα σημειώνεται ἡ 1ῃ Ἰανουαρίου ὡς ἡμέρα μνήμης τῆς ἀγίας¹¹.

9. Ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος καὶ ἀθληφόρου Κυράννης, ἔκδ. Βυσσωκινῶν Θεσσαλονίκης, σ. 1.

10. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ἀκολουθία πάντων τῶν ἐν Θεσσαλονίκη ἀγίων, σ. 33.

11. Βλ. Μέγας Συναξαριστῆς (ΜΑΤΘΑΙΟΥ), ὅπ.π., σ. 424. Μέγας Συναξαριστῆς (ΔΟΥΚΑΚΗ) ὅπ.π., σ. 340. Μέγας συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (ΛΑΓΓΗ), σ. 559. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

Αργότερα κατά τὸ 1967 δημοσιεύεται ἀκολουθία ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας π. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου μὲ ἐπιμέλεια καὶ εἰσαγωγικὸ σημείωμα τοῦ τότε διακόνου καὶ νῦν Ἐπισκόπου Θερωῶν Δημητρίου, ἡ ὁποία ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Στὴν ἀκολουθία αὐτὴ ὁ π. Γεράσιμος γιὰ πρώτη φορά γράφει «*Ἰανουαρίου Ἡ', μνήμη τῆς ἀγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Κυράννης τῆς ἀπὸ Ὁσσης τῆς Θεσσαλονίκης καταγομένης*», παγιώνοντας ἔτσι τὴν τιμὴ καὶ τὴ μνήμη τῆς στὶς Ἡ' Ἰανουαρίου¹².

Ὅμως ἄς σταθοῦμε πρῶτα στὴν ἀκολουθία ποὺ συνέταξε ὁ Χριστόφορος Προδρομίτης (1730 - μετὰ τὸ 1819), γιὰ τὸν ὁποῖο μᾶς πληροφορεῖ πρῶτος ὁ ἅγ. Νικόδημος ὅτι εἶναι συντάκτης τῆς ἀκολουθίας. Ὁ Χριστοφόρος (Χριστόδουλος κατὰ κόσμον) καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἄρτα, σπούδασε στὴν Ἀθωνιάδα καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἦταν μαθητὴς τοῦ Εὐγένιου Βούλγαρη καί, ὅταν ἔγινε μοναχὸς –μετονομασθεὶς σὲ Χριστοφόρο–, ἐμόνασε στὴν Ἰβηριτικὴ σκῆτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου, γι' αὐτὸ καὶ Προδρομίτης.

Δίδαξε ὁ ἴδιος καὶ στὴν Ἀθωνιάδα καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ συνδεόταν φιλικὰ μὲ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἄγιορείτη καὶ τοὺς Κολλυβάδες πατέρες¹³.

ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΟΥ, ὅπ.π., σ. 261. ΜΑΡΙΑΣ ΒΡΕΤΤΑ-ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ, *Τὸ Ἄγιολόγιο τῆς Θεσσαλονίκης*, τόμ. Α', σ. 374.

12. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ, *Ἀκολουθία*, σ. 7.

13. ΘΗΕ, τόμ. 12, στ. 364.

Ἦταν δὲ συγγραφέας ἀκολουθιῶν καὶ συναξαριστικῶν κειμένων. Σύγχρονος τῆς ἁγίας Κυράνας. Ὅταν μαρτύρησε ἡ Ἁγία, ὁ Χριστοφόρος ἦταν περίπου 20 ἐτῶν. Φαίνεται πὼς ἡ φήμη τῆς Ἁγίας καὶ τὸ ἀνδρεῖον τῆς φρόνημα ἐνεργοποίησαν τὴν ἀγάπη γιὰ τοὺς νεομάρτυρες ἀλλὰ καὶ τὸ τάλαντο τοῦ ὕμνογράφου καὶ συνέταξε τὴν ἀκολουθία τῆς Ἁγίας, ἡ ὁποία κατὰ τὴν ἔκδοση τοῦ *Νέου Μαρτυρολογίου* ἦταν ἤδη γνωστὴ (1799), δηλαδὴ νωρίτερα ἀπὸ 48 χρόνια, μετὰ τὸ μαρτύριό της, ἡ Κυράνα τιμᾶται ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ γράφεται ἀκολουθία στὴ μνήμη της.

Συντάσσεται λοιπὸν ἀκολουθία, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὸν Ἑσπερινὸ καὶ τὸν Ὅρθρο καὶ συμπλέκεται μὲ τὰ μετέωρα τῶν Θεοφανείων.

Στὸν Ἑσπερινὸ προτάσσει τέσσερα ἰδιόμελα τῶν Θεοφανείων:

«Τὸν φωτισμὸν ἡμῶν...»

«Τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν ὑπὸ δούλου βαπτιζομένου...»

«Τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα, σὲ τὴν πηγὴν ἐδέξαντο...»

καὶ

«Σῶσαι βουλόμενον τὸν πλανηθέντα ἄνθρωπον».

Ἀκολουθοῦν 4 τῆς Ἁγίας, προσόμοια τοῦ «Ὁ τοῦ παραδόξου θαύματος...», καὶ δοξαστικὸ σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ β'. «Ἐξίσταντο οὐ μόνον οἱ συνδεδεσμένοί σου ἄνθρωποι, Κυράνα θεόνυμφε, καθορῶντές σου ἐν τῇ εἰρκτῇ τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἔτλης, ὅπως τηρήσης τῷ Νυμφίῳ Χριστῷ τὴν παρθενίαν σου ἄμωμον, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐξεπλήττοντο, κατανοοῦντες ἀνδρείαν τοσαύτην ἐν γυναικείῳ σώματι καὶ ἦν θεάσασθαι αὐτούς, ὅπως περιδεῶς

ἐνατενίζοντες, ἐπεπόθουν τὴν νίκην σοι, δεδορκέναι γελάσουσιν καὶ δὴ τοῦ ποθουμένου τυχόντες ἀμυθήτοις κρότοις καὶ ὕμνοις εὐφήμουν σε χαίροντες καὶ Χριστῷ τὰ νικητήρια ἐπαιάνιζον. Διὸ σὺν αὐτοῖς πρέσβευε, μάρτυς πανένδοξε, ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἐπιτελούντων τὴν θείαν σου κοίμησιν»¹⁴.

Στὸ καὶ νῦν φάλλεται τῆς ἐορτῆς σὲ ἦχο β΄

«Υπέκλινας κάραν τῷ Προδρόμῳ, συνέθλασας κάρας τῶν δρακόντων...».

Ἀκολουθεῖ τὸ φῶς ἰλαρὸν μὲ τὰ προκειμένα τῆς ἡμέρας καὶ στὴ συνέχεια τὰ ἀναγνώσματα, ποὺ εἶναι ἐπιλεγμένα ἀπὸ τὸν Ἡσαΐα τὸ πρῶτο, καὶ ἀπὸ τὸν Σολομώντα τὰ ἄλλα δύο.

α) «Πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν».

β) «Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ...» καὶ

γ) «Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται ...».

Ἀκολουθοῦν πέντε ἰδιόμελα τροπάρια τῆς Λιτῆς τῆς Ἁγίας σὲ ἦχο α΄ καὶ τὸ δοξαστικὸ τῆς Ἁγίας σὲ ἦχο πλ. β΄.

«Πολὺς σου ὁ ἔπαινος, θαυμασία, καὶ οἱ στέφανοι διπλοῖ...», καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς στὸν αὐτὸ ἦχο:

«Κύριε πληρῶσαι βουλόμενος, ἃ ὥρισας ἀπ' αἰῶνος».

Στὰ ἀπόστιχα, προσόμοια τῆς Ἁγίας σὲ ἦχο δ΄ κατὰ τὸ «Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι ...», τρία καὶ τὸ δοξαστικὸ τῆς Ἁγίας σὲ ἦχο δ΄:

«Καλλιπάρθενε τοῦ Χριστοῦ, ἡ διπλᾶς τὰς λαμ-

14. Χειρόγραφο Μητροπόλεως, σ. 4.

πάδας μετὰ χειρας ἀνημμένας φέρουσα, πίστεώς τε καὶ παρθενίας, καὶ αὐτῷ παραστᾶσα, μετὰ προσώπου ἡγλαϊσμένου, ἰκέτευσον αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅπως κ' ἐν-ταῦθα ἀπειράστους ἀπὸ τῶν τῆς πίστεως πολεμίων δι-ατηρεῖ, κάκεισαι τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, ἐπαπολαῦσαι καταξιώση ὡς πολυέλεος»¹⁵.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς: «Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμά-τιον...» καὶ τὸ ἀπολυτίκιο τῆς Ἀγίας:

«Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ κράζει, Κυράννα, εὐθαρσῶς, σὲ νυμφίε μου ποθῶ καὶ σὲ ζητοῦσα ἀθλῶ...».

Στὸ χειρόγραφο τοῦ ναοῦ τῆς Ὑοσσης ἔχει ὡς ἀπο-λυτίκιο τό: «Χαῖρε νύμφη Κυρίου Κυράννα πάνσεμνε· χαῖρε χώρα Βυσσώκας ὅτι ἐπλούτισας...», ποὺ προφα-νῶς εἶναι νεώτερο, καὶ τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸν γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ χειρογράφου, ἀλλὰ καὶ τὶς λε-κτικὲς τροποποιήσεις καὶ προσθαφαιρέσεις ποὺ ἐπιχειρεῖ μερικὲς φορὲς ὁ ἀντιγραφέας τοῦ χειρογράφου, σὲ σχέση μετὰ τὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως. Πάντως ἡ ἴδια δια-φορὰ ὡς πρὸς τὸ ἀπολυτίκιο τῆς Ἀγίας ὑπάρχει καὶ στὶς μετέπειτα ἐκδόσεις τῆς ἀκολουθίας, ἥτοι τὶς ἐκδόσεις τοῦ 1922, τοῦ 1967 καὶ τοῦ 1989 τῶν Παπαθεμελεῆ-Γλαβίνα¹⁶.

Ὁ ὕμνογράφος π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης συνέ-θεσε νέο ἀπολυτίκιο, τὸ

«Χαῖρε Ὑοσσης ὁ γόνος καὶ θεῖον βλάστημα, παρ-θενομάρτυς Κυράννα νύμφη Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀθλήσασα στερρῶς ὑστέροις ἔτεσι, καὶ καθελούσα τὸν

15. Ὅπ.π., σ. 12.

16. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ-ΓΛΑΒΙΝΑ, ὅπ.π., σ. 47.

ἐχθρόν, καρτερίᾳ σταθηρᾶ, καὶ νῦν ἀπαύστως δυσώπει, ὑπὲρ τῶν πίστει τιμώντων τὴν μακαρίαν σου ἄθλησιν»¹⁷.

Στὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ διατηρεῖται ἡ ἀρχαία τάξις νὰ μὴ συντάσσονται καινούρια ἀπολυτίκια, ἀλλὰ νὰ ψάλλονται τὰ παλαιὰ ποὺ ἦταν γνωστὰ στὸ λαὸ καὶ μποροῦσε νὰ τὰ μάθει εὐκόλα, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ὑποψάλλει. Δηλαδή ἔχουμε ὡς ἐξῆς:

«Ὁ μάρτυς σου Κύριε...», γιὰ τοὺς μάρτυρες.

«Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ...», γιὰ τὶς γυναῖκες μάρτυρες.

Στὸ Δόξα καὶ νῦν ψάλλεται τὸ «Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισομένου σου, Κύριε ...», ἐνῶ τὸ χειρόγραφο τῆς Ὑσσης ἔχει Δόξα τὸ «Κυράνναν τὴν ἀγίαν τιμήσωμεν...» καὶ στὸ Καὶ νῦν ἔχει τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων.

Ἔτσι κατακλείεται ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου εἶναι ὅπως οἱ συνήθειες ἀκολουθίες. Μετὰ τὴν πρώτη (α) καὶ δευτέρα (β) στιχολογία ἀκολουθοῦν τρεῖς κανόνες. Εἶναι τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων μὲ τὸν εἰρμὸ εἰς σ' καὶ δύο τῆς Ἀγίας εἰς ἡ.

Στὰ τροπάρια τῆς ἀΐδῆς, ἀπὸ τοὺς πρώτους κι ὅλας στίχους ὁ ὕμνογράφος ζητεῖ τὴν βοήθεια τῆς ἀγίας καὶ τοῦ Χριστοῦ:

«Τὴν ἀθληφόρον σου Χριστὲ ἐλόμενος, ἀνευφημῆσαι σεπτῶς, ἀσθενῶ ὁ τάλας· ὅθεν ἐξαιτοῦμαί σε, ὀρέξαι φωταγωγίαν μοι, ἵνα πλέξω τὸν ὕμνον, ἐγγύς που ὅσον ἀρμόδιον, ταύτης τῆς ἀξίας φωτόνυμον» καὶ λίγο παρακάτω, ἐπανέρχεται λέγοντας: «Πῶς σοῦ φαιδρῶς τὴν καρτερίαν, Κυράννα ἀγνή, ὁ ἐναγῆς αἰνέσαιμι, σὲ γὰρ

17. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, ὅπ.π., σ. 76.

οί Ἄγγελοι εὐφημοῦσιν ἀξίως, ὑπὲρ γὰρ τοῦ Δεσπότης τούτου πεφόνευσαι», ἐνῶ στὸ ἐπόμενο τροπάριο παίρνει τὸ θάρρος καὶ λέγει στὴν Ἁγία: «Ἴδε σεμνή, ὁ σὸς ἰκέτης τὸν ὕμνον τὸν σόν, ἀνελαβόμενη προθύμως, σὺ οὖν παράσχου μοι, οὐρανοῦ ἐξ ἀντύγων τὴν χάριν...»¹⁸.

Ἡ ὅλη στιχοπλοκία τῆς ἀκολουθίας βασιίζεται στὸ μαρτύριο τῆς Ἁγίας καὶ τὸν δεκαήμερο βασανισμό της μέσα στὴν φυλακὴ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου γίνεται ὕμνος καὶ μέλος, γίνεται παιάνας γιὰ τοὺς χριστιανούς, ἀλλὰ κυρίως γιὰ τοὺς καθημαγμένους ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ Μακεδόνες.

«Ποταμοὶ καὶ βροχαὶ τῆ οἰκίᾳ σου ἔνδοξε προσέπεσον, ἦν οὐκ ἐσάλευσαν· ἐπὶ γὰρ πέτραν ἴδρυται, στερεῶ θεμελίῳ τῆς πίστεως» καὶ λίγο παρακάτω: «Καὶ ἡμᾶς ἀθληφόρε ἀξιώσον, πέτρα τῆ τῆς πίστεως εἰς τέλος ἐπιμένειν τε ...».

Δὲν βρίσκει λόγια ὁ ποιητὴς νὰ ὑμνήσει τὴν ἁγία καὶ νὰ ψάλλει τὸν μαρτυρικὸ της θάνατο, ἐξαντλεῖ, θαρρεῖς, ὅλη του τὴν ποιητικὴ δύναμη, γιὰ νὰ καλλύνει τοὺς ὕμνους, χρησιμοποιώντας ἐκφράσεις ὅπως: «Καλλίνικε, πένσεμνε, ἄμωμον σφάγιον, δυναμουμένη σεμνή, θεόνυμφε, ἀνδρεία, θεόληπτε, θεαυγῆς κόρη, θαυμασία, ὠραΐσμα τερπνόν, πεπληρωμένη φωτός, πεποικιλμένη παρθένε, μεγαλομάρτυς, ἀθληφόρε, πανόλβιε, μαρτύρων ἐγκλώπισμα, περιστερὰ καλὴ καὶ ἐρασμία, καλονὴ τῶν παρθένων καὶ χαρμονὴ τῶν ἀθλητῶν ...», τὸ δὲ ποιητικὸ τάλαντο τοῦ Χριστοφόρου Προδρομίτου καταδεικνύεται

18. Ὅπ.π., σ. 17.

ἀπὸ τὴν πλαστικότητα καὶ τὴν γλωσσικὴ αἰσθητικὴ, καὶ τὶς λεξιπλαστικές του προσπάθειες, καθὼς χρησιμοποιοῦν γραμματικούς τύπους ὄχι καὶ τόσο γνωστούς ὅπως: «Κατεκλήλουν σου τὸ ὀρεκτικόν», «ἐφέλικη», «ἀμέλει», «ἐθειάζετο», «ἀσκαρδαμυκτί», «κατήκιζον», «ἐνστερνιασμένη», «ὕπενέγκασα», «ὕπενδοῦσα», «ἀπαράτρωτον φυλάξασα», «ἔθραξε», «καταξαινομένη» καὶ πολὺς παρόμοιες ἐκφράσεις¹⁹.

Ἡ ὅλη ἀκολουθία κατακλείεται μὲ τὸν βίον τῆς Ἁγίας, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν εἶναι ἀπλὰ ἓνα συναξαριστικὸ κείμενο ἀλλὰ ἔχει τὴ μορφή ἐγκωμιαστικοῦ λόγου καὶ ταυτόχρονα περιλαμβάνει καὶ τὸ μαρτύριό της, μαζί μὲ λόγους πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς λέγει εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγελίον, καὶ ἀγκαλὰ μὲ ἄλλαις λέξεσι, ὅμως μὲ τοῦτο τὸ νόημα, ὅτι ἀνίσως ἔχει τινὰς ἀληθινὴν φιλίαν μὲ κανέναν ἄνθρωπον, πρέπει, ὅταν τὸ καλέση ἢ ἀνάγκη, ὄχι μόνον νὰ κοπιάζῃ καὶ νὰ ἐξοδεύεται δι' αὐτόν, ἀμὴ ἀνίσως καὶ εὐεργέτης αὐτὸς ὁ φίλος καὶ εἰς πολλὰ εἰς μεγάλα πράγματα, τότε καὶ μὲ περισσοτέραν προθυμίαν, πρέπει καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ δι' αὐτόν. Τώρα στοχασθῆτε, ἀδερφοί, ποῖος ἄλλος ἐστάθη τόσον εὐεργέτης καὶ τόσον καλοθελητής, εἰς ἡμᾶς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς ἐστάθη αὐτὸς ὁ Παντοδύναμος Θεὸς καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ...»²⁰.

19. Ὅπ.π., σσ. 3-39.

20. Χειρόγραφο, σ. 41.

Και ἀφοῦ κάνει μία ἐκτενῆ εἰσαγωγή περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τί πρέπει νὰ κάνουν οἱ ἄνθρωποι συνεχίζει:

«Αὐτὰ ἐξέυρουσα καὶ ἡ σήμερον ἐορταζομένη, ἀπὸ ἡμᾶς ἀγία καὶ ἀθληφόρος Κυράννα ...» καὶ καταγράφει τὸ μαρτύριό της, μὲ τρόπο ἀφηγηματικό, καταλήγει δὲ μὲ παραινέσεις καὶ συμβουλὲς περὶ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας μεταλήψεως. Δηλαδή καταγράφει τὴν ἀγωνία τῶν Κολλυβάδων Πατέρων, ποὺ τὴν ἴδια ἐποχὴ μιλοῦν καὶ συγγράφουν περὶ τῆς συχνῆς θείας μεταλήψεως. Τὸ κείμενο πραγματικὰ γλαφυρό, μὲ τοὺς γλωσσικούς ιδιω-
ματισμοὺς τῆς ἐποχῆς, θυμίζει κολλυβαδικὸ κείμενο.

Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ πιστεύουμε πὼς ἡ ἀκολουθία τῆς Ἁγίας ἐγράφη ἀρκετὰ νωρίτερα τοῦ 1799, ἀφοῦ δημοσιεύθηκε (1799) στὸ *Νέο Μαρτυρολόγιο* ὁ βίος της. Πρέπει μάλιστα νὰ ποῦμε πὼς ὁ βίος ποὺ δημοσιεύει ὁ ἅγιος Νικόδημος εἶναι αὐτούσια παρμένος ἀπὸ τὸ κείμενο ποὺ ἀναφέραμε. Ἡ λοιπὸν ὁ ἅγιος Νικόδημος πῆρε τὸν βίον ποὺ συνέγραψε ὁ Χριστοφόρος ὁ Προδρομίτης καὶ τὸν συμπεριέλαβε στὸ *Νέο Μαρτυρολόγιο* ἢ ὁ ἅγιος Νικόδημος εἶναι ὁ συντάκτης τοῦ λόγου εἰς τὴν μνήμη τῆς ἀγίας Κυράνης.

Χρονολογικὰ τὸ χειρόγραφό μας τοποθετεῖται στὸ τέλος τοῦ 18ου αἰώνα· δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα ποὺ νὰ μαρτυροῦν τὸν Καλλιγράφο. Πρόκειται πράγματι γιὰ ἓνα καλογραμμμένο κείμενο, ὀρθογραφημένο, γραμμμένο μὲ μαῦρο μελάνι, τὰ δὲ πρωτογράμματα καὶ οἱ ἐνδιάμεσες ἐνδείξεις μὲ κόκκινο μελάνι. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἀκολουθίας ὑπάρχει ἓνα ἐπίτιτλο ἀρκετὰ καλοσχεδιασμένο. Συγκρι-
νόμενο μὲ ἄλλα αὐτόγραφα κείμενα τοῦ Χριστοφόρου

Προδρομίτη, παρουσιάζει πολλές ομοιότητες. Πιθανότατα δὲ καὶ αὐτὸ νὰ εἶναι γραμμένο διὰ χειρὸς Χριστοφόρου.

Ὅμως, καθὼς ἀνοίγει τὸ χειρόγραφο, ὑπάρχουν κάποιες σελίδες ἀπὸ χαρτί, κολλημένες στὸ ἐσώφυλλο τοῦ χειρογράφου, ποὺ φαίνεται πὼς εἶναι ξένο σῶμα πρὸς τὸ χειρόγραφο. Οἱ σελίδες αὐτές, μετὰ τὴν συντήρηση, μᾶς ἔδωσαν ἓναν παρακλητικὸ κανόνα εἰς τὴν ἁγίαν Κυράννα:

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ ἐνθέτου γράφει:

«*Παρακλητικὸς κανὼν εἰς τὴν Καληπάρθενον (sic) τοῦ Χριστοῦ Κυράνναν, τὴν καταγωμένην (sic) ἐκ χώρας ἐπονομαζομένης Βυσσώκας, ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Θεσσαλονίκης, ἀθλησάσης δὲ κατὰ τὸ 1751.*

Χάριν αὐτῆς τῆς Ἁγίας συνέθεσα τὸν παρόντα κανόνα παρακλητικὸν ὄντα, ἵνα οἱ ἱερεῖς δέονται ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς καὶ ἁγίας εἰκόνας.

Ἐκ διαθέσεώς μου καὶ μνημόσυνόν μου αἴδιον. Συντεθεῖς δὲ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος».

Ἀκολουθεῖ ἀπολυτίκιο προσόμοιο πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθεῖς ἐν τῷ Σταυρῷ ...».

«*Τὴν Καλιπάρθενον Κυράνναν τιμήσωμεν, γονυπετῶς μετὰ δακρῦν προσπέσωμεν καὶ προσκυνήσωμεν κράζοντες μετὰ μεγάλης φωνῆς· ῥῦσαι ἡμᾶς ἅπαντας, ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς σου, φώτιζε, περισώξε, τοὺς προστρέχοντας πόνθῳ καὶ ἐκ παντοίων λύτρωσαι δεινῶν, ἐν τῇ σῇ σκέπῃ ἁγία τοὺς δούλους σου».*

Τὸ ἀπολυτίκιο αὐτὸ εἶναι ἄγνωστο στὶς ἄλλες ἀκολουθίες ποὺ ἔχουν ἐκδοθεῖ.

Στή συνέχεια ακολουθεῖ ὁ κανόνας μὲ τὴν ἀκροστιχίδα: ΑΥΞΕΝΤΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

Ὁ παρακλητικὸς κανόνας καταγράφεται σὲ 5 φύλλα, σὲ λεπτότερο τοῦ χειρογράφου χαρτί. Εἶναι καλογραμμένο κείμενο μὲ μαῦρο μελάνι, ἐνῶ μὲ τὸ ἴδιο μελάνι εἶναι σχεδιασμένα καὶ τὰ διακοσμητικὰ πρωτογράμματα.

Στὸ κάτω μέρος τῆς σελίδας γράφει:

«Ἀντεγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ πάπα-Ἰωάννου, ἀδελφοῦ τοῦ παπα-Ἰακώβου, ἐκ τῆς χώρας ταύτης ἀβυσσώκας κατὰ τὸ 1864 Δεκεμβρίου 28.

Διὰ μνημόσυνον τῆς ψυχῆς μου».

Ἄν ὑπάρχει τὸ πρωτότυπο χειρόγραφο τοῦ Αὐξεντίου, τοῦ συντάκτη τῆς ἀκολουθίας, δὲν γνωρίζουμε. Αὐτὸ ἴσως νὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενο ἔρευνας, ὅπως καὶ ἡ ταυτότητα τοῦ Αὐξεντίου Λαυριώτου.

Τὸ ὕφος τῆς γραφῆς εἶναι ἀπλούστερο τοῦ Χριστοφόρου καὶ δὲν χρησιμοποιεῖ ἐξεζητημένες φράσεις. Χαρακτηρίζεται ἀπὸ λαϊκότητα καὶ ἀπλότητα. Χαρακτηριστικὸ δεῖγμα εἶναι τὸ παρακάτω τροπάριο τῆς ζ' ὥδης:

«Διάσωσον καὶ ἡμᾶς τοὺς δούλους σου, ἐξ ἐχθρῶν τῶν δυσμενῶν ἀόρατων καὶ ὀρατῶν καὶ παντοίων κινδύνων, τοὺς προσφεύγοντας, ἀγία τῇ σκέπῃ σου. Δεόμεθα οἱ ταπεινοὶ μετὰ πόθου, ἀγάπης καὶ πίστεως».

Στὰ ἐσώφυλλα καὶ λευκὰ φύλλα τοῦ χειρογράφου τῆς Μητροπόλεως, ὑπάρχουν σημειώσεις καὶ ἐνθυμήσεις ἀπὸ διαφόρους ποὺ ἤλθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ χειρόγραφο καὶ τὴν ἀκολουθία.

Στὸ (recto) πρῶτο λευκὸ φύλλο τῆς ἀκολουθίας τοῦ

Ἐσπερινοῦ καταγράφεται μὲ διαφοροετικὴ γραφή:

«Ἐτερον ἀπολυτίκιον τῆς ἀγίας, πρὸς τὸ Τὸν συνάναρχον Λόγον». Ἐπειδὴ ὁμως ἔχει πολλὰ ὀρθογραφικὰ λάθη, κάποιο χέρι ἔγραψε: «τὸ παρὸν οὕτως ψάλλεται διορθομένον» καὶ μὲ καλύτερη σαφῶς γραφή καὶ ὀρθογραφημένη, ἀποτυπώνει τὸ ἀπολυτίκιον.

Λίγο παρακάτω, μὲ μελάνι ἄλλου χρώματος, ἀνοιχτοῦ μώβ, γράφει:

«Τὸ βιβλίον τοῦτο τῆς μεγαλομάρτυρος Κυράννης ἀντεγράφη ὑπ' ἐμοῦ τοῦ Κυρίου Ἀθανασίου παπα-ἐφημερίου καὶ δασκάλου ὅστις ἦλθον εἰς ἀβυσσωκα... Καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ χωρίον μῆνας 15 τοῦ ἔτους 1875 = ω καὶ 76 = ω Αὐγούστου».

Στὸ φύλλο 38 recto ἔχει διάφορες σημειώσεις ὅπως 1855 «Πέτρος παιδαγωγός», «Γεώργιος Διδάσκαλος» 1846, καὶ παρακάτω:

«Ἡ πολυάθλος καὶ σωφρονεστάτη Ἁγία Κυράννα ἤθλησεν κατὰ τὸ 1751 (χιλιοστῶ ἑπτακοσιοστῶ πενήκοντα μία) καὶ ὁ βίος αὐτῆς εἶναι ἐκτενέστερος καὶ ὅστις ἀγαπᾷ ἅς ἐρευνήσῃ νὰ τὸν εὔρῃ».

Χεῖρ ὁμως ἄλλου καλλιγράφου-σημειωτοῦ, ἔγραφε ἀμέσως παρακάτω:

«Ἐπρεπεν ἐσὺ ὅπου ἔγραψες ἀπ' ἐδῶ, νὰ γράφεις καὶ τὸν βίον νὰ ἐξαίρομεν εἶδες τί καὶ πόθεν;».

Ὅμως ἡ ιδιότυπη αὐτὴ ἀλληλογραφία συμπληρώθηκε μὲ καλλιγραφώτερο σημείωμα:

«Ὅστις ἀγαπᾷ καὶ θέλει τὸν βίον τῆς, εἰς Θεσσαλονίκην τὸν εὔρήσεις».

Στή διπλανή ακριβῶς σελίδα διαβάζουμε σὲ ἄλλο σημείωμα:

«1819 (68 χρόνια μετὰ τὸ μαρτύριο) Μαρτίου ἀρχὰς ἤλθα ἐγὼ ὁ παπα-Διονύσιος Ἀναστασίτης καὶ ἔγινα ἐφημέριος μῆνας 2.

1820 Φεβρουαρίου 26, ἤλθα ἡμέρας ν (50) εἰς Βυσσωκαν μὲ τὴν ἁγίαν Κάραν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας· ἐγὼ ποὺ μελέτησα ὁμοῦ μὲ τὸν διάκο-Καλλίνικον καὶ ἔστω εἰς ἐνθύμησιν».

Στὴ συνέχεια σημειώνεται:

«Συνέβη 1819 Αὐγούστου 23», χωρὶς ἄλλες πληροφορίες.

Παρακάτω ὁ ἴδιος ὁ παπα-Διονύσιος προσπαθεῖ νὰ καταγράψει τὸ ἀπολυτίκιο τῆς Ἁγίας Κυράνας τὸ «*Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ ...*», ὅμως εἶναι συγκεχυμένο καὶ δυσνόητο ὡς κείμενο. Κάτω δὲ βάζει τὴν ὑπογραφή του ὁ παπα-Διονύσιος τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φραμακολυτρίας καὶ τὴν διακοσμεῖ μὲ σκαριφήματα.

Σὲ ἄλλο φύλλο διαβάζουμε ἐπίσης κάποια ἐνθυμήματα:

«Προσκυνοῦμεν καὶ δοξάζομεν

τὴν θαυματουργὴν σου δύναμιν

ἢ ἐμοὶ χεῖρ ἔγραψεν...

ἡμῶν ἢ χεῖρ ἢ γράψαφα (;) σήπεται χῶμα

τὰ δὲ γραφόμενά μου ἠλίωσε»... Πέτρος

Δυσανάγνωστη ὑπογραφή: Λαυριώτου Αὐ (Αὐξεντίου (;)), χωρὶς καμία ἡμερομηνία.

Ἀμέσως παρακάτω στὴν ἴδια σελίδα διαβάζουμε ἄλλο σημείωμα:

«*Ἐν τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ (1870) Μαρτίου μηνὸς (σὺν) εἴκοσι ἐφτά*

ἦλθεν ὁ ἅγιος Διονύσιος εἰς χωρίον ἀβυσσωκα, μεθ' αὐτοῦ, ἐφέρετο ὑπὸ ἐνὸς ἐφημερίου τῆς αὐτῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου ὁ ἐπονομαζόμενος Δαβίδ, ὁ ὁποῖος ἠσθένησε καὶ ριγνυούτω (;) ὁμως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Κυράννας, κακῶς κακῆθεν ... (ἀλλοιωμένο κείμενο)

Ἐδιατηρήτω ὑπὸ μιᾶς καλογραίας Ἄννουσίας τὸ ὄνομά της. Ἀπὸ δὲ τῆς χώρας (...) ὑπὸ τῶν χωρικῶν ὁ ἅγιος ἔμεινεν 3'.*

Ἐφυγεν ὁ ἅγιος ἀπραγος, ἔστω εἰς ἐνθύμησιν.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ ἁγίου Διονυσίου

Ἐκ τῆς χώρας

Παντελεήμων

Δαβίδ Τσοβαρίδης

Αὐτὴ εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ παρουσίαση τοῦ χειρογράφου τῆς Μητροπόλεως μετὰ τὴν ἀκολουθία τῆς ἁγίας Κυράννης.

Ἀβίαστα βγαίνουν κάποια συμπεράσματα ἀπὸ τὴν ἔρευνα.

1. Ἡ ἀκολουθία εἶναι ποίημα τοῦ Χριστοφόρου Προδρομίτη.

2. Τὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως εἶναι κείμενο

* Ἡ μοναχὴ Ἄνυσία, καταγομένη ἀπὸ τὴν Ὑσσα, κατὰ τὸ ἔτος 1870, παραγγέλλει στὸν Σιατιστινὸ ζωγράφο Χριστόδουλο τὴν Εἰκόνα τῆς ἁγίας Κυράνας καὶ τὴν χαρίζει στὸν Ναὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Σοχοῦ. Βλ. Απ. ΓΛΑΒΙΝΑ, *Μία φορητὴ εἰκόνα τῆς Ἁγίας*, σ. 318.

γραμμένο πρό τοῦ 1799, ὅποτε δημοσιεύεται τὸ *Νέο Μαρτυρολόγιο* τοῦ ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη.

3. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρας τοῦ χειρογράφου παραπέμπει στὸ β' μισό τοῦ 18ου αἰώνα. Συγκρινόμενο μὲ ἄλλα αὐτόγραφα χειρόγραφα τοῦ Χριστοφόρου ἔχει σαφεῖς ὁμοιότητες ὡς πρὸς τὴ γραφή, πιθανότατα εἶναι αὐτόγραφο.

4. Ὁ βίος τῆς Ἁγίας καὶ κυρίως ἡ θεολογία τοῦ κειμένου ἀπηχοῦν τὶς ἀπόψεις τῶν Κολλυβάδων Πατέρων τοῦ 18ου αἰῶνος.

5. Στὸν βίο ἀναφέρεται πὼς ἡ Ἁγία μαρτύρησε στὴ Θεσσαλονίκη (παρὰ τὴν περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοχὴ τοῦ Ἰω. Περαντώνη) καὶ ἐτάφη ἔξω τῆς πόλεως ὅπου ἐθάπτοντο οἱ χριστιανοί. Ἡ ἴδια ἀκριβῶς φράση ὑπάρχει διατυπωμένη καὶ στὸν βίο τοῦ νεομάρτυρα Ἁγ. Ἀθανασίου Κουλακιώτου (1774), ὁ ὁποῖος ἐτάφη στὰ κοιμητήρια τῆς ἁγίας Παρασκευῆς στὴ Δυτικὴ Θεσσαλονίκη. Μένει νὰ ἐρευνηθεῖ τὸ θέμα τοῦ ἐτάφη²¹.

6. Ὄταν τὸ 1967 ὁ π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης συνέγραφε μαζί μὲ τὴν ἀκολουθία καὶ παρακλητικὸ κανόνα, προφανῶς ἀγνοοῦσε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ κανόνα ποὺ συνέγραψε ὁ Αὐξέντιος Λαυριώτης καὶ ὑπάρχει ἀντίγραφό της, τοῦ 1864 ἀπὸ τὸν παπα-Ἰωάννη. Ὁ παρακλητικὸς κανόνας τοῦ Αὐξεντίου γίνεται γνωστὸς γιὰ πρώτη φορά. Στὸ ἀντιγραμμένο κείμενο τοῦ παρακλητικοῦ κανόνα, ἐνῶ παρατηροῦμε ἕναν σχετικὰ καλὸ γραφικὸ

21. Μ. ΒΡΕΤΤΑ-ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ, *Τὸ Ἁγιολόγιον τῆς Θεσσαλονίκης*, τόμ. Α', σ. 374.

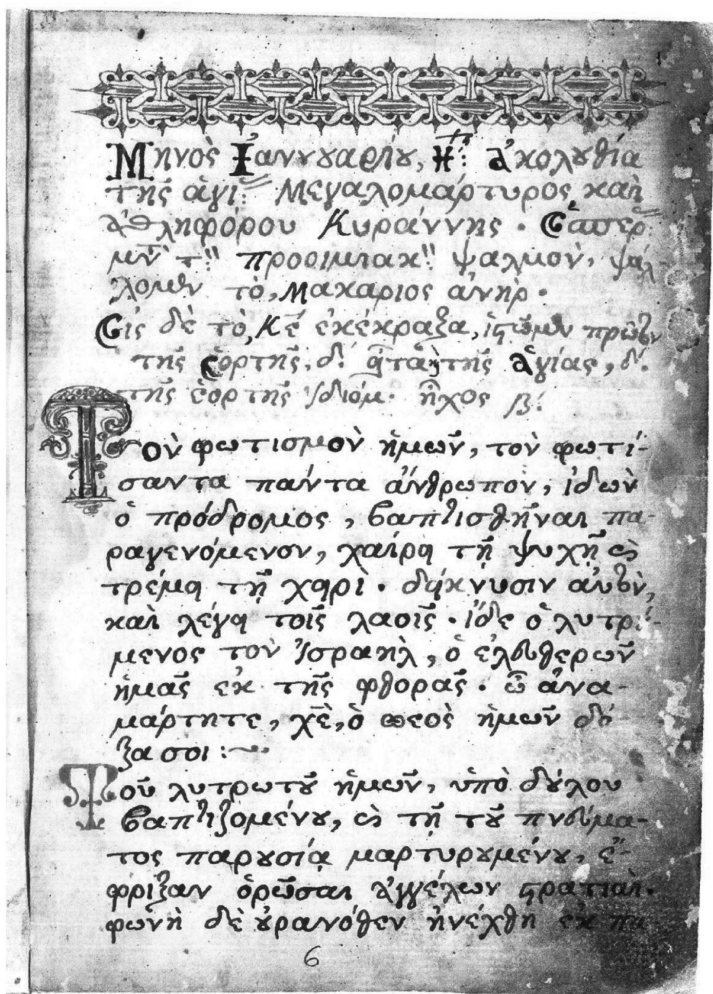
χαρακτήρα, ἐν τούτοις ἐντοπίζονται πολλά ὀρθογραφικὰ λάθη, τὰ ὅποια πιθανότατα ἀνήκουν στὸν ἀντιγραφέα, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ἀντέγραφε καθ' ὑπαγόρευσιν, ἀλλιῶς δὲν δικαιολογοῦνται.

7. Ἀπὸ τὰ σημειώματα καὶ τὶς ἐνθυμήσεις ποὺ γράφονται φαίνεται πὼς τὸ χειρόγραφο ἔχει ἀντιγραφεῖ καὶ σὲ ἄλλα ἀντίτυπα, ποὺ πιθανὸν ὑπάρχουν στὴν ἐπαρχία Λαγκαδᾶ.

8. Τὸ συναξάρι τῆς Ἁγίας (ποὺ καταγράφει τὸ χειρόγραφο) ἀποτέλεσε πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ τοὺς ἀγιογράφους, ποὺ μᾶς ἔδωσαν τὴν εἰκαστικὴ ἀπεικόνιση ὄχι μόνο τῆς Ἁγίας, ἀλλὰ καὶ λεπτομέρειες τοῦ βίου Της.

9. Ὅλες οἱ πληροφορίες συγκλίνουν πὼς ἡ Ἁγία μαρτύρησε στὶς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1751, μόνο ὁ Λαυρεωτικὸς Κώδικας ἀναφέρει τὴν 1η Ἰανουαρίου καὶ ὁ Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης τὸ 1754. Ἡ ἐορτολογικὴ μετατόπιση θεωρεῖται πιθανότερο νὰ ἔγινε ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τῆς ἁγίας στὴν Ὅσσα –τόπο κατοικίας της– κατὰ τὴν 8η Ἰανουαρίου ἀγνώστου ἔτους καὶ σίγουρα πρὸ τοῦ 1799, χρονιὰ ποὺ ἐκδίδεται τὸ *Νέο Μαρτυρολόγιο* καὶ ὁ ἅγιος Νικόδημος μνημονεύει τὸν ὑμνογράφο Χριστοφόρο. Πάντως δὲν εἶναι ἐκτὸς τῆς παραδόσεως ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας νὰ τιμᾶται καὶ τὶς δύο μέρες μὲ τὴν δέουσα λαμπρότητα. Τώρα μάλιστα, μὲ τὴν εὕρεση τοῦ ἱεροῦ τῆς λειψάνου, ἡ τοπικὴ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ κάθε λόγο νὰ πανηγυρίζει γιὰ μία ἀκόμη φορά καὶ τὸ γεγονὸς τῆς εὐρέσεως τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς. Θέλουμε νὰ ἐλπίζουμε πὼς ὁ φιλάγιος μητροπολίτης Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης κ. Ἰωάννης δὲν θὰ φεισθεῖ

κόπων, για την αναζήτηση και τῶν ὑπολοίπων λειψάνων τῆς ἀγίας Κυράννης, ποὺ πιθανὸν κατατέθηκαν ὡς ἐγκαίνιον ἢ ἐντοιχίσθηκαν στὸν νέο ναὸ τῆς μεγαλομάρτυρος στὴν Ὅσσα κατὰ τὸ 1869.

Τὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ
 μετὴν ἀκολουθία τῆς Αγ. Κυράννης.

3

ἤκχαμ πρῶτα θάλασσαν, καὶ ἑσέως ἀρασσαί.
 Ἰμμιμον προσήχθης σφάγιον, τῷ παν-
 τε πόπῃ ὡς, ἐψήθη τῷ ἀκκόσμα-
 σι, τῶν ἀπίων Πάνσεμνε, καὶ τὴν
 γῆν διωδίαςας, ἀρρητῶ τρόπῳ, ἐς
 μύρα δέωσμα, τῆς διωδίας ὡν περ
 ὀσφρόμενοι, γὰρ ἀναφρόμεν, πρὸς
 τὰ ὑπερκόσμη, καὶ ἄλλῃ τερπνῶ, ἔν-
 θα ἔν τρυφώσαν σε, πράγματι ἔγνωδ.
 Ἰθὲν τῷ ὠψίθε κράτιγα, δλωαμ-
 μένη σμνῆ, πρὸς ἀγῶνας ἐχίρη-
 σας, ὄχως ἀφθδήσασα τῶν μεχῶσε
 ἡ βάσανα, τὰ ἐξ ἀπίων, σοὶ ἐπα-
 γόμενα, ἐν τούθῃ ἐσφθης, νύμφη ἀ-
 κήρατος, τῷ Παντοκράτορος, θεμε-
 νη χάριτι, καὶ ἐς ἀγ. μεμνημένη ἔνδ-
 εζε, τῶν δέφημέντων σε:

Ὅτε τῇ προνοίᾳ ὠρίθαι τῷ τῶν ἀπαι-
 των θεῶν, ἐξελαγῆ τῶν βασάνων σε,
 καὶ τὸ θεῶν πνύμασε, διαβύβαι
 τῷ σώματος, πρὸς ἑαυτὸν τε ἀνακα-
 χίσασθαι, αὐτὸν προσώπῳ ὄραν
 πρὸς πρόσωπον. τότε κατέπεμψεν
 ἐν ἁρκετῇ φωσῇ ἀπχετον, μέσῃ γυ-
 κτος, καὶ τῆς σωθεσμίας σοι, καί-
 τας κατέπληξε:

ΜΗΝΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ Η.
ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΦΟΡΟΥ ΚΥΡΑΝΝΗΣ

Ἐσπέρας μετὰ τὸν Προοιμιακόν, ψάλλομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστῶμεν πρῶτον τῆς Ἑορτῆς δ', καὶ τῆς Ἀγίας δ'.

Τῆς Ἑορτῆς. Ἰδιόμ. Ἦχος β'.

Τὸν φωτισμὸν ἡμῶν, τὸν φωτίσαντα πάντα ἄνθρωπον, ἰδὼν ὁ Πρόδρομος βαπτισθῆναι παραγενόμενον, χαίρει τῇ ψυχῇ καὶ τρέμει τῇ χειρὶ· δείκνυσιν αὐτὸν καὶ λέγει τοῖς λαοῖς· Ἴδε ὁ λυτρούμενος τὸν Ἰσραήλ, ὁ ἐλευθερῶν ἡμᾶς ἐκ τῆς φθορᾶς, ὃ ἀναμάρτητε, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν ὑπὸ δούλου βαπτιζομένου, καὶ τῇ τοῦ Πνεύματος παρουσίᾳ μαρτυρουμένου, ἔφριξαν ὀρώσαι ἀγγέλων στρατιαί· φωνὴ δὲ οὐρανόθεν ἠνέχθη ἐκ Πατρὸς, οὗτος, ὃν ὁ Πρόδρομος χειροθετεῖ, υἱός μου ὑπάρχει ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα, Σὲ τὴν πηγὴν ἐδέξατο· καὶ ὁ Παράκλητος ἐν εἴδει περιστερᾶς κατήρχετο. Κλείνει κορυφὴν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς· κράζει καὶ βοᾷ, πηλὸς τῷ πλαστοουργῷ· τί μοι ἐπιτάττεις τὰ ὑπὲρ ἐμέ· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω τοῦ σοῦ βαπτισμοῦ. ὦ ἀναμάρτητε, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Σῶσαι βουλόμενος τὸν πλανηθέντα ἄνθρωπον, οὐκ ἀπηξίωσας δούλου μορφὴν ἐνδύσασθαι· ἔπρεπε γὰρ Σοι τῷ Δεσπότη καὶ Θεῷ ἀναδέξασθαι τὰ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν. Σὺ γὰρ βαπτισθεὶς σαρκὶ Λυτρωτά, τῆς ἀφέσεως ἡξίωσας ἡμᾶς. Διὸ βοῶμέν σοι· εὐεργέτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα Σοι.

Τῆς Ἁγίας. Ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου.

Μέγα σου τὸ κλέος ἔνδοξε, μέγα καὶ ὄντος σεπτόν· ὅτι θῆλυ ὑπάρχουσα, σκάμματα ἠγγώνισαι, ὑπὲρ ἄνδρας καλλιίνικε· καὶ τοῦτο δῶρον τοῦ Παντοκράτορος, ᾧ ἐπηγγείλω ἀπὸ νεότητος, τὴν παρθενίαν σου, ὑπὲρ ἧς ἡξίωσαι μαρτυρικῶ τέλει ἐκλαμπρύνασθαι καὶ στέφος ἄρασθαι.

Ἄμωμον προσήχθης σφάγιον, τῷ Παντεπόπτη Θεῷ, ἐψηθὲν τοῖς αἰκίσμασι τῶν ἀπίστων πάνσεμνε, καὶ τὴν γῆν εὐωδίασας, ἀρρήτῳ τρόπῳ ὡς μῦρα εὐοσμα, τῆς εὐωδίας, ὧν ὀσφραϊνόμενοι, νοῦν ἀναφαίρομεν, πρὸς τὰ ὑπερκόσμια κάλλη τερπνά, ἔνθα ἐντροφῶσάν σε πρᾶγματι ἔγνωμεν.

Σθένει τοῦ Ὑψίστου κράτιστα δυναμουμένη σεμνή, πρὸς ἀγῶνας ἐχώρησας, ὄλως ἀφειδήσασα, τῶν μελῶν σου καὶ βάσανα, τὰ ἐξ ἀπίστων σοι ἐπαγόμενα· Ἐντεῦθεν ὠφθης νύμφη ἀκήρατος, τοῦ Παντοκράτορος, θεουμένη χάριτι καὶ ἐς αἰεὶ μεμνημένη ἔνδοξε, τῶν εὐφημούντων Σε.

Ὅτε τῇ προνοίᾳ ὤρισται, τοῦ τῶν ἀπάντων Θεοῦ, ἐξελεῖν τῶν βασάνων σε, καὶ τὸ θεῖον πνεῦμα σου, διαζεύξαι τοῦ σώματος, πρὸς ἑαυτὸν τε ἀνακαλέσασθαι, αὐτὸν προσώπῳ ὁρᾶν πρὸς πρόσωπον, τότε κατέπεμψεν, ἐν εἰρκτῇ

φῶς ἄπλετον μέσης νυκτός, καὶ τοὺς συνδεσμίους σοὶ πάντα κατέπληξε.

Δόξα. Ἦχος πλ. β΄.

Ἐξίσταντο οὐ μόνον οἱ συνδεσμῶταί σου ἄνθρωποι, Κυράννα θεόνυμφε, καθορῶντες σοὶ ἐν τῇ εἰρκτῇ τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἔτλης, ὅπως τηρήσης τῷ Νυμφίῳ Χριστῷ τὴν παρθενίαν σου ἄμωμων, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐξεπλήττοντο, κατανοοῦντες ἀνδρίαν τοσαύτην ἐν γυναικείῳ σώματι· καὶ ἦν θεάσασθαι αὐτούς, ὅπως περιδεῶς ἐνατενίζοντες, ἐπεπόθουν τὴν νίκην σοὶ, δεδορκέναι γελάσουσιν· καὶ δὴ τοῦ ποθουμένου τυχόντες, ἀμυθήτοις κρότοις καὶ ὕμνοις εὐφήμουν σε χαίροντες· καὶ τῷ Χριστῷ τὰ νικητήρια ἐπαιάνιζον. Διὸ σὺν αὐτοῖς πρέσβευε, μάρτυς πανένδοξε, ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἐπιτελοῦντων τὴν θείαν σου κοίμησιν.

Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς. Ἦχος β΄.

Ἐπέκλινας κάραν τῷ Προδρόμῳ, συνέθλασας κάρας τῶν δρακόντων· ἐπέστης ἐν τοῖς ρείθροις· ἐφώτισας τὰ σύμπαντα τοῦ δοξάζειν σε Σωτήρ, τὸν φωτισμὸν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Εἴσοδος. Τὸ Φῶς ἰλαρόν.

Τὰ Προκείμενα τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα.

Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα.

Τάδε λέγει Κύριος· Πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν. Τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα ἐν αὐτοῖς; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς, τίς ἀκουστὰ ποιήσει ἡμῖν; ἀγα-

γέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν, καὶ δικαιωθήτωσαν, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ· Γίνεσθέ μοι μάρτυρες, καὶ ἐγὼ μάρτυς Κύριος ὁ Θεός, καὶ ὁ παῖς, ὃν ἐξελεξάμην· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεῦσητέ μοι, καὶ συνῆτε, ὅτι ἐγὼ εἰμι· Ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔσται πάρεξ ἐμοῦ ὁ σώζων· ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα· ὠνείδισα, καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος· ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες, καὶ ἐγὼ μάρτυς Κύριος ὁ Θεός· ἔτι ἀπ' ἀρχῆς ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος· ποιήσω καὶ τὶς ἀποστρέψῃ αὐτό; οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ λυτρούμενος ὑμᾶς, ὁ Ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος. Ἐδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθῆναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν καὶ ἢ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ, καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μέγала εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ· ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν οὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. Κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας· οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὀσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπῇ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον, οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος Θεῶ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζωὴ μεταξὺ ἀμαρτωλῶν, μετετέθη· ἠρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξη σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ· βασκανία γὰρ φαυλότητος, ἀμαυροὶ τὰ καλά, καὶ ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας, μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας· οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὀσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Ἡ Λιτή· πρῶτον τὸ τροπάριον τοῦ Ἁγίου τῆς Μονῆς
 ἤγουν τοῦ ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας
 ὅπου φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ἁγίας·
 Εἶτα τὰ παρόντα ἰδιόμελα τῆς Ἁγίας. Ἦχος α΄.

Ἀποβλεπούσης εἰς τὸ κάλλος τοῦ σοῦ Νυμφίου Χριστοῦ. Κυράννα Θεόληπτε, οὔτε ἐπαγγελίαι χρυσοῦ, ἀμφίων τε λαμπρῶν καὶ τιμῆς ἐπικήρου κατεκλήλουν σου τὸ ὄρεκτικόν, οὔτε παντοίων κολαστηρίων ἀπειλαί, τὴν σὴν ἀνδρίαν ἐμάρανον. Ἄλλ' ὡς ὁ μαγνήτης εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλον ἀτρέπτως ἀποσκοπεῖ κἄν ἄλλοθι ποῦ τις ἐφέλκῃ αὐτόν, οὕτως ἀμέλει καὶ αὐτὴ πρὸς ἐκεῖνο τὸ κάλλος ἐνητένιζες ἀσκαρδαμυκτί. Διὰ τοῦτο καὶ μυρία κολάσεις, ὡς ἄλλοι τυφῶνες ταρτάριοι προσβάλλουσαί σοι, τοῦ σκοποῦ σου ἤμιστα σὲ ἐσάλευσαν ἀνθ' ὧν καὶ εἰς οὐρανοῦς, αὐτὸς ὁ

Νυμφίος σου εἰς τὸ συνεῖναι σε αὐτῷ, καὶ κατεφραίνεσθαι ἀνεβίβασε καὶ πρεσβεῦειν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε.

Ὁ αὐτός.

Θαῦμα μέγα τοῖς συνοῦσι τῇ Ἁγίᾳ, ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐωρᾶτο· καὶ ἐθειάζετο τῆς καρτερίας αὐτῆς ἕνεκα· τοσοῦτον γὰρ οἱ ἀσεβεῖς ἐκείνοι ἀπηνῶς αὐτὴν κατήκιζον, ὡς καὶ ἀλλόπιστοι, ἐν τῇ αὐτῇ φρουρᾷ κεκλεισμένοι, ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες, μὴ ἀνεχόμενοι τὰς ἐπιφερομένας βασάνους αὐτῆς, ἐπιλαβόμενοι τε τῶν οἰκείων δεσμῶν, φονεῖς καὶ ἀσεβεῖς ἐκάλλουν διαρρήδην, τοὺς αὐτὴν κολάζοντας· αὐτὴ δὲ ἡ μακαρία, ὡς ἄλλου πάσχοντος διέκειτο· ἅπαξ γὰρ τὸν Χριστὸν ἐνστερνισαμένη, τὸ ἑαυτῆς σῶμα ὡς ἀλλότριον ἐλογίζετο. Αὐτὸν ἰκέτευε γενναιόφρον, ὅπως ἰλεως ἡμῖν γένηται, τοῖς αὐτὸν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν παροργίζουσι.

Ἦχος δ΄.

Φερωνύμως τῶντι, ἐπεκλήθης Κυράννα πανεύφημο· προβλέπων γὰρ σου ὁ Δεσπότης Χριστός, τὴν κυριότητα σοῦ τοῦ νοός, ἐν τε τοῦ βίου τῇ χρηστότητι, ἐν τε τοῦ τέλους τῇ ἀθλήσει, ἐφώτισε καὶ τοὺς σοὺς γεννήτορας, οὕτω σε προσαγορεύσαι βαπτιζομένην. Χαίροις τοίνυν, ἡ τὴν παρθενίαν ἀσύλητον διατηρήσασα ἐν ὅλῃ σου τῇ βιώσει. Χαίροις, ἡ τοσαύτας ἀνυπίστους κολάσεις, γενναιοφρόνως ὑπὲρ αὐτῆς ὑπενέγκασα, καὶ μὴ ὑπενδοῦσα. Χαίροις καὶ ἡ ἐν τοιαύταις καὶ τοσαύταις μάστιξι, τὴν πίστιν ἀπαράτρωτον φυλάξασα, καὶ εἰς τὴν χαρὰν διὰ ταῦτα τοῦ Κυρίου σου, λαμπαδηφόρος εἰσελθοῦσα· ἔνθα μὴ

ἐλλίπης καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, τοῦ πρεσβεῦειν παμμακάριστε.

Ἦχος πλ. β΄.

Ὡς χαλεπαὶ καὶ δριμεῖαι αἱ κολάσεις, ἅς ἐπὶ τὸ παρθε-
νικὸν σῶμα, οἱ ἀσεβεῖς ἐκεῖνοι καὶ ἀλάστορες τῆς θε-
ομάκαρος ἐπῆγον Κυράννης· ἐπὶ συχναῖς γὰρ ἡμέραις,
καθ' ἐκάστην ἐν τῇ εἰρκτῇ εἰσερχόμενοι, ποικίλως ταύτην
ἐπαιδεύον. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτός, καθ' ἣν τῷ
Θεῷ τὴν ψυχὴν παρετίθη, φῶς ὑπὲρ ἥλιον ἀστράψαν, ἐν
αὐτῇ τῇ νυκτί, πάντας ἔθραξε τοὺς ἐκεῖσε καθειργμένους
ἀλλοπίστους, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· ὥστε κραυγάζειν,
τὸ κριμα τῆς πτωχῆς ῥωμαίας, ἀδίκως καταξαινομένης,
μέλλει πάντας ἡμᾶς κατακεραυνώσειν· φώτισον δὲ ἡμᾶς
Χριστὸς ὁ Θεός, εἰς τὸ ὑμνήσαι καταξίαν αὐτῆς τὴν κοί-
μησιν.

Ὁ αὐτός.

Θεαυγῆς κόρη ἡ Κυράννα, σήμερον ἐορταζέσθω παρ'
ἡμῶν ἀδελφοί· ὑπὲρ γὰρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ αἷμα
ἐαυτῆς ἐξέχεε· καὶ οὐδὲν τὸ θῆλυ τῆς φύσεως τὴν ψυ-
χικὴν αὐτῆς ἀνδρίαν ἐκώλυσε διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν Θεῖον
νυμφῶνα, ὁ Νυμφίος ὁ κάλλει ὠραῖος, λαμπάδα φαιδρᾶν,
ἐκ τῆς ἀθλήσεως φέρουσαν αὐτήν, ἀξίως εἰσήγαγεν ἥς
ταῖς πρεσβείαις καὶ ἡμᾶς τῶν φωτεινῶν σου σκηνωμάτων
κατασκήνωσον πολυέλεε.

Δόξα. Ἦχος πλ. β΄

Πολὺς σου ὁ ἔπαινος θαυμασία, καὶ οἱ στέφανοι διπλοῖ·
σὺ γὰρ ὑπὸ τῶν ἀλαστόρων ἀσεβῶν, τῷ ἀδίκῳ κριτῇ συ-
κοφαντουμένη εἰς σωφροσύνην καὶ εὐσέβειαν, ὡς τεῖχος
ἀκράδαντον ἀπεκρούσω τὰς ἐκείνων προσβολάς. Καὶ ὅτε

ἐκ συμφώνου ἐκεῖνοι οἱ κακόπιστοι ψευδῶς σε διέβαλλον, ὡς δῆθεν ὑποσχεθεῖσαν, ἔνθεν μὲν, συζευχθῆναι εἰς γάμον τῷ δυσσεβεῖ· ἔνθεν δέ, ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ἑκατέρας θαρσαλαίως τὰς τάφρους ὑπερπηδήσας· οὔτε εἰς νοῦν τὸν σαυτοῦ, οὐδετέρου τούτων ἐπελθόντος, ποτὲ ἀνακράζουσα. Αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν ὠμολόγεις καὶ Θεόν, καὶ Νυμφίον κεκτηῖσθαι ἀείποτε· ᾧ καὶ πρεσβεύεις ὑπὲρ ἡμῶν παναοίδοιμε.

Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς. Ἦχος ὁ αὐτός.

Κύριε πληρῶσαι βουλόμενος, ἃ ὤρισας ἀπ' αἰῶνος, ἀπὸ πάσης τῆς Κτίσεως λειτουργοὺς τοῦ μυστηρίου σου ἔλαβες, ἐκ τῶν Ἀγγέλων τὸν Γαβριήλ· ἐκ τῶν ἀνθρώπων τὴν Παρθένον· ἐκ τῶν οὐρανῶν τὸν ἀστέρα· καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων τὸν Ἰορδάνην, ἐν ᾧ τὸ ἀνόμημα τοῦ κόσμου ἐξήλειψας, Σωτὴρ ἡμῶν δόξα σοι.

Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια. Ἦχος δ'.

Τῆς Ἀγίας. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι.

Ὡς ἀστὴρ νέος ἔλαμψας, ἐν τῇ πίστει λαμπρότατος, ἐκκλησίας λάμπουσα νῦν τὸ πρόσωπον. Νομίμως γὰρ σὺ ἐνήθλησας. Διό σου τὴν κοίμησιν ἐορτάζουσα φαιδρῶς, χαίροις Μάρτυς κραυγάζει σοι, ἢ τὸν δράκοντα, τὸν τὴν Εὐάν πετρνίσαντα τὸ πάλαι, ἀποδείξασα θεόφρων, ὥσπερ στρουθίον παιζόμενον.

Στίχος. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Εἰς τὸ τέλος σου πάνσεμνε, ἐν τῷ μέσῳ κατέλαβε, τῆς νυκτὸς φῶς ἄμετρον, φῶς οὐράνιον, τοὺς τὸ αὐτὸ δεσμοτήριον, οἰκοῦντας ὡς δέσμοι, εὐσεβεῖς καὶ δυσσεβεῖς· ἀλλ'

οί δευτέροι ἔκραζον γοερώτερον. Ὡ ἡμεῖς ἐξ αἰτίας τῆς ῥωμαίας, ἀπολλύμεθα ἀθλίως, ἔργον πυρὸς γενησόμενοι.

Στίχος. Καὶ ἔστησε ἐπὶ πέτραν τούς...

Ὑπὲρ φύσιν αἱ βάσανοι, ἀπηνῶς σοι ἐπήχθησαν· ὑπὲρ φύσιν ἤνεγκας, ταύτας χαίρουσα, καὶ ὑπὲρ φύσιν τετίμησαι· Χριστῷ τῷ Παντάνακτι, καὶ Νυμφίῳ σου ἀγνή· ἐν καιρῷ ἀνομβρίας γάρ, τῆς ἀθλήσεως, καὶ ἐν σπάνει ἠγώνισαι μαρτύρων, καὶ κατήρδευσας ἀφθόνως, τὴν ἐκκλησίαν σοῖς αἵμασιν.

Δόξα. Ἦχος δ΄.

Καλλιπάρθενε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, ἡ διπλὰς τὰς λαμπάδας μετὰ χειράς ἀνημμένας φέρουσα, πίστεώς τε καὶ παρθενίας καὶ αὐτῷ παραστᾶσα, μετὰ προσώπου ἡγλαϊσμένου· ἐκέτευσον ὑπὲρ ἡμῶν, ὅπως κἀνταῦθα ἀπηρεάστους ἀπὸ τῶν τῆς πίστεως πολεμίων διατηρῆ κάκεισε τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν ἐπαπολαῦσαι, καταξιώσῃ ὡς πολυέλεος.

Καὶ νῦν. Ἦχος ὁ αὐτός.

Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς γενέσθαι κατηξίωσε. Ρεῖθρα περιβάλλεται σήμερον τὰ Ἰορδάνεια· οὐκ αὐτὸς τούτων πρὸς κάθαρσιν δεόμενος, ἀλλ' ἡμῖν ἐν ἑαυτῷ οἰκονομῶν τὴν ἀναγέννησιν. Ὡ τοῦ θαύματος· δίχα πυρὸς ἀναχωνεύει, καὶ ἀναπλάττει ἄνευ συντρίψεως, καὶ σώζει τοὺς εἰς αὐτὸν φωτιζομένους, Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἀπολυτίκιον.

Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ, κράζει Κυράννα εὐθαρσῶς· σε νυμ-

φίε μου ποθῶ καὶ σὲ ζητοῦσα ἀθλῶ καὶ συσταυροῦμαι
καὶ συνθάπτομαι τῷ βαπτισμῷ σου· καὶ πάσχω διὰ σέ,
ὡς βασιλεύω σὺν σοὶ καὶ θνήσκω ὑπὲρ σοῦ, ἵνα καὶ ζήσω
ἐν σοί· ἀλλ' ὡς θυσίαν ἄμωμον προσδέχου τὴν μετὰ πό-
θου τυθεῖσαν σοι, αὐτῆς πρεσβείαις ὡς ἐλεήμων, σῶσον
τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν.

Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζόμενον σου Κύριε, ἡ τῆς Τριάδος
ἐφανερώθη προσκύνησις· τοῦ γὰρ γεννήτορος ἡ φωνῆ
προσεμαρτύρει σοι, ἀγαπητὸν σέ Ὑῖον ὀνομάζουσα· καὶ
τὸ πνεῦμα ἐν εἶδει περιστερᾶς, ἐβεβαίου τοῦ λόγου τὸ
ἀσφαλές· ὁ ἐπιφανῆς Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ τοῦ κόσμου φω-
τίσας δόξα σοι.

Εἰς τὸν Ὅρθρον μετὰ τὴν α' στιχολογία.

Κάθισμα ἦχος δ', Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Ἐν χρηστότητι ἡθῶν καὶ ταπεινότητι φρενῶν, ἐν ἀγνείᾳ
τῆς ψυχῆς, καὶ καθαρότητι σαρκός, ὅλον τὸν βίον ἀνύσα-
σα ἡ Κυράννα, ἤρθη ἀτεχνῶς εἰς ἀκρότητα, πάσης ἀρετῆς
ἡ ἀείμνηστος· καὶ ἠξιώθη τέλος μαρτυρίου, διὰ ποικίλων
κολάσεων. Διὸ συγχαίρει σὺν τοῖς Ἀγγέλοις, περὶ Θεὸν
τὸν Παντάνακτα.

Δόξα τὸ αὐτό. Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς ὅμοιον.

Ἰορδάνη ποταμέ, τί ἐθαμβήθης θεωρῶν, τὸν ἀθεώρητον
γυμνόν, εἶδον καὶ ἔφριξα φησί· καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ
ἔμελλον φρίξαι καὶ δῦναι. Οἱ Ἄγγελοι αὐτόν, ὀρῶντες
ἔφριξαν· ἐξέστη οὐρανός, καὶ γῆ ἐτρόμαξε, καὶ συνεστά-
λη θάλασσα καὶ πάντα, τὰ ὄρατὰ καὶ ἀόρατα· Χριστὸς
ἐφάνη ἐν Ἰορδάνῃ ἀγιασαι τὰ ὕδατα.

Μετὰ τὴν β΄ στιχολογίαν κάθισμα. Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.
 Παῖς ὑπάρχουσα φωτὸς Κυράννα, σκότος ἔφυγες τῆς
 ἀπιστίας καὶ διὰ τοῦτο βασάνοις ὑπέπεσες· διὸ καὶ φῶς
 κατοικίαν κεκλήρωσαι, καὶ μετ' Ἀγγέλων χορεύειν ἤξιω-
 σαι. Ὅθεν πάνσεμνε Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσα-
 σθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα τὸ αὐτό. Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς.
 Τὴν ὠραιότητα.

Ἐπιφανέντος σου ἐν Ἰορδάνῃ Σωτήρ, καὶ βαπτισθέντος
 σου, ὑπὸ Προδρόμου Χριστέ, ἡγαπημένος υἱὸς ἐμαρτυ-
 ρήθης. Ὅθεν καὶ συνάναρχος, τῷ Πατρὶ πεφανέρωσαι,
 πνεῦμα δὲ κατήρχετο, ἐπὶ σὲ τὸ Πανάγιον. Ἐν ᾧ καὶ
 φωτισθέντες βοῶμεν, δόξα Θεῷ τῷ ἐν Τριάδι.

Μετὰ τὸν πολυέλεον· κάθισμα.

Ἦχος α΄. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Ὁραῖσμα τερπνόν, τῆς σεπτῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄνθος εὐθα-
 λές, παραδείσου Κυράννα· καὶ σφάγιον πάντερπνον. τοῦ
 Χριστοῦ ὄντος πέφυκας. Ὅθεν ἅπαντες, ὡς παρρησίαν
 τοιαύτην, κεκτημένην σε, πρὸς τοῦτον βάλλομεν πρέσβυν,
 ἡμῶν τὸν φιλόνητον.

Δόξα τὸ αὐτό. Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς.

Ὁ αὐτός. Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Τοῦ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐκ Παρθένου Μαρίας, καὶ ἐν Ἰορ-
 δάνῃ βαπτισθέντος ὑπὸ Ἰωάννου, τὸ Πνεῦμα κατῆλθεν
 ἐπ' αὐτόν, ὁρῶμενον ἐν εἴδει περιστερᾶς. Διὰ τοῦτο ὁ
 προφήτης σὺν τοῖς Ἀγγέλοις ἔλεγε κραυγάζων. Δόξα τῇ
 παρουσίᾳ σου Χριστέ, δόξα τῇ Βασιλείᾳ σου, δόξα τῇ
 οἰκονομίᾳ σου μόνε φιλόνητον.

Οἱ ἀναβαθμοί. Τὸ α΄. Ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ᾠχος.

Προκείμενον. ᾠχος δ΄.

Τοῖς Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος.

Στίχ.: Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Τὸ Πᾶσα πνοή. Τὸ Εὐαγγέλιον, εἰς Μάρτυρας. Εἶτα ὁ πεντηκοστός ψαλμ. καὶ μετ' αὐτὸν τὸ Δόξα ταῖς τῆς Ἀθληφόρου πρεσβείαις ἐλεήμων. Καὶ νῦν ταῖς τῆς Θεοτόκου, πρεσβείαις ἐλεήμων.

Εἶτα στίχ. Ἐλεησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...

καὶ ψάλλομεν Ἰδιόμελον. ᾠχος πλ. β΄.

Πανηγυρίζομεν σήμερον πιστοί, ἐν τῇ χαρμοσύνῳ μνήμῃ, τῆς πανενδόξου Μάρτυρος, κατὰ χρέος αὐτὴν εὐφημίζοντες· οὐ μόνον καθότι αὕτη πρὸς Κύριον πρεσβεύει, εὐπαρησιάστως ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' οἷς ἐλάμπρυνε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν ἡμῶν, ἐπ' ἐσχάτων τούτων τῶν χρόνων, τὸ αἶμα ἑαυτῆς ἐκχέασα ὑπὲρ Χριστοῦ· Ὅς καὶ δωρεῖται δι' αὐτῆς, τοῖς ἀνθρώποις τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ ἱερεὺς. Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου.

Καὶ ψάλλομεν Κανόνες τρεῖς. Ἐνα τῆς Ἑορτῆς εἰς ἕξ καὶ δύο τῆς Ἁγίας εἰς ὀκτώ.

Ὁ Κανὼν τῆς Ἑορτῆς. Ὡδὴ Α΄. ᾠχος β΄.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα, καὶ διὰ ξηραῶς οἰκείους ἔλκει· ἐν αὐτῷ κατακαλύψας ἀντιπάλους, ὁ κραταιός, ἐν πολέμοις Κύριος ὅτι δεδόξασται.

Ἄδὰμ τὸν φθαρέντα ἀναπλάττει, ρεῖθροις Ἰορδάνου καὶ δρακόντων, φωλεὰς ἐμφωλευόντων διαθλάττει, ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων Κύριος, ὅτι δεδόξασται.

Πυρὶ τῆς Θεότητος αὐλῶ, σάρκα ὑλικὴν ἡμφιεσμένος,

Ἰορδάνου περιβάλλεται τὸ νᾶμα· ὁ σαρκωθεὶς ἐκ Παρθένου Κύριος ὅτι δεδόξασται.

Τὸν ρύπων ὁ σμήλων τῶν ἀνθρώπων, τούτοις καθαρθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ οἷς θελήσας ὠμοιώθη ὃ ἦν μείνας· τοὺς ἐν σκότει φωτίζει Κύριος, ὅτι δεδόξασται.

Ὁ κανὼν τῆς Ἀγίας πρὸς τὸ Ἀρματηλάτην Φαραῶ ἐβύθισε.

Τὴν ἀθληφόρον σου Χριστὲ ἐλόμενος, ἀνευφημησαὶ σεπτῶς, ἀσθενῶ ὁ τάλας· ὅθεν ἐξαιτουῦμαι σε, ὀρέξαι φωταυγίαν μοι, ἵνα πλέξω τὸν ὕμνον, ἐγγὺς ποῦ ὅσον ἀρμόδιον, ταύτης τῇ ἀξίᾳ φωτόνυμε.

Νυμφαγωγὸν τὸν Παῦλον ἔχουσα, κατέστης Νύμφη Χριστοῦ· τὴν σὺν παρθενίαν, ἄσπιλον τηρήσασα, καὶ τοὺς πειρῶντας ἤσχυνας, καὶ τοὺς αἰκίζοντάς σε ἀνηλεῶς ὡς ἐπάρατοι, ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν ἐτήρησας.

Περιαντλούμενοι παθῶν τοῖς κύμασιν, εἰς λιμένα πρὸς σέ, τὴν καλὴν παρθένον, κομιδὴ πανεύδιον, εὐέλπιδες προσφεύγομεν, ὅπως στήσης τὴν ζάλην, ἣν ἐξ αὐτῶν παθαινόμεθα, καὶ φαιδρὰν εἰρήνην παράσχοιο.

Θεοτοκίον.

Ὁ ὑπερούσιος Θεὸς πανάμωμε ἐκ σοῦ σεσάρκωται, καὶ δι' ἡμᾶς ὤφθη, καθ' ἡμᾶς ὡς ἄνθρωπος, ὃν ἐκτενωῶς ἰκέτευε, ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους ἡμαρτηκότα με πάνανγε, σῶσαι καὶ κολάσεως ῥύσασθαι.

Ἔτερος κανὼν τῆς Ἀγίας. Ὡδὴ α'.

Ἦχος β'. Δεῦτε λαοί.

Πῶς σου φαιδρῶς, τὴν καρτερίαν Κυράννα ἀγνή, ὁ ἐναγῆς

αίνέσασαιμι σὲ γὰρ οἱ Ἄγγελοι εὐφημοῦσιν ἀξίως, ὑπὲρ γὰρ τοῦ Δεσπότητος τούτου πεφόνευσαι.

Ἴδε σεμνή, ὁ σὸς ἱκέτης τὸν ὕμνον τὸν σόν, ἀνεβαλόμην πρόθυμος σὺ οὖν παράσχου μοι, οὐρανοῦ ἐξ ἀντύγων τὴν χάριν οἷα μάρτυς, τοῦ Παντοκράτορος.

Δεῦτε πιστοί, γλώσση εὐφήμω Κυράνναν νυνί, ἀνευφημοῦντες εἴπωμεν· χαίροις πολυάθλε, τὸν Χριστὸν γὰρ ποθοῦσα, σαρκός σου οὐκ ἐφείσω, δι' αὐτὸν πάσχουσα.

Θεοτοκίον.

Τίς ἐξειπεῖν, σοῦ κατ' ἀξίαν δυνήσεται, τὴν ὑπὲρ λόγον σύλληψιν· Θεὸν γὰρ τέτοκας, ἐν σαρκὶ Παναγία, ἡμῖν ἐπιφανέντα, Σωτῆρα πάντων ἡμῶν.

Καταβασία. Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα· ὄρα ὀπισθεν ταύτην.

ᾠδὴ Γ'. Ὁ Εἰρμός.

Ἰσχὺν ὁ διδούς, τοῖς Βασιλεύσιν ἡμῶν Κύριος· καὶ κέρας χριστῶν αὐτοῦ ὑψῶν, Παρθένου ἀποτίκτεται· μολεῖ δὲ πρὸς τὸ Βάπτισμα, διὸ πιστοὶ βοήσωμεν· οὐκ ἔστιν ἅγιος, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλήν σου Κύριε.

Στειρεύουσα πρίν, ἠτεκνωμένη δενῶς σήμερον, εὐφραΐνου Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία· δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, υἱοὶ γὰρ σοὶ γεγένηται, ἐν πίστει ἀνακράζοντες· Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλήν σου Κύριε.

Μεγάλη φωνῆ, ἐν τῇ ἐρήμῳ βοᾷ Πρόδρομος, Χριστοῦ ἐτοιμάσατε ὁδοὺς, καὶ τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εὐθείας ἀπεργάσασθε, ἐν πίστει ἀνακράζοντες. Οὐκ ἔστιν Ἅγιος

ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλήν σου Κύριε.

Ἄλλος, Σὺ εἶ τὸ στερέωμα.

Ἐχουσα τὸ φρόνημα, πρὸς οὐρανὸν ἀμετάτρεπτον, τῶν αἰκισμῶν ὅλως οὐκ ἤσθάνου, διὸ Μάρτυς σὲ μέλπομεν.

Χαίρουσα ἢ πάνσεπτος, χριστιανὴ ἐγὼ ἔκραζε, τῷ ἀσεβεῖ· ὅθεν καὶ ὡς νύμφη, τοῦ Χριστοῦ οὐ χωρίζομαι.

Πλείστης δόξης ἔτυχες, ἐν ὀλιγίστοις τοῖ μάρτυσι, μαρτυρικῶς κόρη ἠσκημένη, ᾧ κραταίωσις πίστεως!

Θεοτοκίον.

Στήσον μου τὸν τάραχον, τὸν λογισμὸν ἀγνή Δέσποινα, παῦσον ψυχῆς, πᾶσαν ἀθυμίαν, τὸν Χριστὸν ἢ κυήσασα.

Ἄλλος, Στερέωσον ἡμᾶς ἐν σοὶ Κύριε.

Ἐνέωσας σαυτὴν ὡσπερ ἄρουραν, ἀγῶσι σεμνὴ τοῖς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐξέφυσας ὡς ἄσταχυν, προσαγαγοῦσα Χριστῷ, τὴν σὴν κοίμησιν.

Ἀνένδοτος ἐφαίνου ὁπότε σε, ὁ σός, αἰσθητὸς ἀγνή πολεμήτωρ, ἀπηνῶς κατεβασάνιζε, τὸ νοερὸν πτερνιστὴν καταβάλλουσα.

Ρεόντων τὸ σαθρὸν μάρτυς ἔνδοξε, παρείδες φρονήσει θεαυγεστάτη διὰ τοῦτο καὶ κεκλήρωσαι, τὴν εἰς αἰεὶ διαμένουσαν εὐκλειαν.

Θεοτοκίον.

Σοφίαν τοῦ Θεοῦ τὴν ἐνυπόστατον, τεκοῦσα Παρθένε, τοῦ σοφιστοῦ με, τῆς κακίας ἐλευθέρωσον, μεσιτεία σου μόνη παναμώμητε.

Καταβασία. Ἰσχύς ὁ διδούς.

Κάθισμα τῆς Ἀγίας.

Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον λόγον.

Τὴν Κυράνναν ἀξίως ἀνευφημήσωμεν, ὡς παρθένον καὶ μάρτυρα τοῦ Παντάνακτος· ὡς ἐν χώνη γὰρ πυρὶ δοκιμασθεῖσα ὡς χρυσός, τοῖς αἰκισμοῖς τῶν ἀσεβῶν ἐλαμπρύνθη νοερῶς· διὸ καὶ νῦν ἐν παρρησίᾳ, τὸν Δεσπότην καθικετεύει, τοῦ διασῶσαι τοὺς ὑμνοῦντας αὐτήν.

Δόξα τὸ αὐτὸ καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος ὁ αὐτός πλ. α΄.

Ὅτε τῇ ἐπιφανείᾳ σου ἐφώτισας τὰ σύμπαντα, τότε ἡ ἄλμυρὰ τῆς ἀπιστίας θάλασσα ἔφυγε, καὶ ὁ Ἰορδάνης κάτω ρέων ἐστράφη, πρὸς οὐρανὸν ἀνυψῶν ἡμᾶς· ἀλλὰ τῷ ὕψει τῶν θείων ἐντολῶν σου συντήρησον ἡμᾶς Χριστέ ὁ Θεός, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.

Ὡδὴ Δ΄. Ὁ Εἰρμός.

Ἀκήκοε Κύριε φωνῆς σου ὃν εἶπας, φωνῆ βοῶντος ἐν ἐρήμῳ, ὅτι ἐβρόντησας πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων, τῷ σῶ μαρτυρούμενος υἱῷ· ὅλος γεγωνῶς τοῦ παρόντος, πνεύματος δὲ ἐβόησε, σὺ εἶ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ρυπτόμενον ἥλιον τίς εἶδεν, ὁ κήρυξ βοᾷ τὸν ἔκλαμπρον τῇ φύσει, ἵνα σε ὑδασιν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, πατὴρ χαρακτήρ αἰδίου ἐκπλύνω· καὶ χόρτος ὢν πυρὶ ψαύσω τῆς σῆς Θεότητος· σὺ γὰρ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ἐπέφηγεν ἔνθεον ἦν εἶχεν εὐλάβειαν Μωσῆς περιτυχῶν σοι· ὡς γὰρ τῆς βάτου σε φωνήσαντα ἠσθήθη, εὐθὺς ἀπεστράφη τὰς ὄψεις· ἐγὼ δε πῶς βλέπω σε τρανῶς, ἢ πῶς

χειροθετήσω σε· σὺ γὰρ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ψυχῆς τελῶν ἔμφρονος καὶ λόγῳ τιμώμενος, ἀψύχων εὐλαβοῦμαι· εἰ γὰρ βαπτίσω σε κατήγορόν μοι ἔστε· πυρὶ καπνιζόμενον ὄρος, φυγοῦσα δὲ θάλασσα διχῆ, καὶ Ἰορδάνης οὗτος στραφεῖς. Σὺ γὰρ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ἄλλος. Σὺ μου ἰσχὺς Κύριε.

Ὅλοι θυμῷ, ζέοντι καταφλεγόμενοι, ὅλοι φλόγας στόματος ἐκπέμποντες οἱ ἀσεβεῖς, ὅτε τὴν ἀγνὴν, εἰς αἰσχροπραγίαν καὶ ἀπιστίαν κατέπειγον, ἐβόα θεοφθόγγως, εἰς Χριστόν μου πιστεύω, καὶ παρθένος ἐν τούτῳ νενύμφευμαι.

Γῆν τὴν καλήν, κόρη θεόφρων ἐξήλωσας· τὸν γὰρ σπόρον δεξαμένη πρόθυμος τὸν τοῦ Χριστοῦ, ἡνεγκας καρπὸν, νῦν πολλαπλασίως, ὑπομονὴν εἰς τὰ βάσανα· ἃ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης, τοῦ νυμφίου σου ἔτλης, ἦν καὶ ἄγγελοι ὑπερεθαύμασαν.

Ἵπερφυῶς, ἠγωνισμένη θεόληπτε, ἕως τέλους φέρουσα ἐν στόματι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα τερπνόν. Ὅθεν ἐν ὑψίστοις ὑπερφυῶς ἐστεφάνωσαι. καὶ ἄδεις γηθοσύνης, τὸ οὐράνιον μέλος, εἴτουν Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος.

Θεοτοκίον.

Νώτοις φρικτῶς, χερουβικοῖς ἐποχούμενος, ὁ Δεσπότης, θρόνον ὡσπερ πύρινον, τὴν σὴν ἀγνή, ὤκησε νυδύν· καὶ σαρκὸς προσλήψει, τὴν ἀνθρωπίνην ἐθέωσεν, οὐσίαν ὡς διδάσκει, Προφητῶν καὶ δικαίων, ὁ σύλλογος.

Ἄλλος. Εἰσακήκοα Κύριε.

Ἐν τῷ ξαίνεσθαι πάνσεμνε, τοὺς γεηροὺς χιτῶνας ἀπεβάλλου, καὶ στολὴν φεγγώδη περιεβέβλησο.

Τὰ οὐράνια ἔφθασας, ὀλιγωρήσασα τῶν ἐπιγείων, καὶ Θεῷ Κυράννα λαμπρὰ παρίστασαι.

Παρρησίαν σὺ κέκτησαι, πρὸς τὸν Θεὸν θανοῦσα ὑπὲρ τούτου· δι' ἡμᾶς οὖν κόρη, τοῦτον λιτάνευε.

Θεοτοκίον.

Ἀπειρόγαμε Δέσποινα, ἢ τὸν Θεὸν ἀφράστως συλλαβοῦσα, πειρασμῶν καὶ θλίψεων, πάντας λυτρώσαι.

Καταβασία.

Ἀκήκοε Κύριε φωνῆς σου ὃν εἶπας, φωνῇ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ὅτι ἐβρόντησας πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων τῷ σῶ μαρτυρούμενος Ὑῖῳ· ὅλως γεγωνῶς τοῦ παρόντος, πνεύματος δὲ ἐβόησε· σὺ εἶ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ἦδὴ ε΄. Ὁ εἰρμός.

Ἰησοῦς, ὁ ζωῆς ἀρχηγός, λῦσαι τὸ κατάκριμα ἤκει. Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου· καθαρσίων δέ, ὡς Θεὸς μὴ δεόμενος, τῷ πεσόντι καθαίρεται, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ· ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείνας, ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν, εἰρήνην χαρίζεται.

Συνελθόντων ἀπείρων λαῶν, ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι, αὐτὸς ἐν μέσῳ ἔστη, προσεφώνει δὲ τοῖς παροῦσι. Τίς ἔδειξεν ἀπειθεῖς, τὴν ὀργὴν ὑμῖν ἐκκλίνει τὴν μέλλουσαν· καρποὺς ἀξιόους Χριστῷ ἐκτελεῖτε παρῶν γὰρ νῦν εἰρήνην χαρίζεται.

Γεωργός ὁ καὶ Δημιουργός, μέσος ἐστηκώς ὡς εἷς ἀπάντων, καρδίας ἐμβατεύει· καθαρτήριον δὲ πτύον χειρισάμενος, τὴν παγκόσμιον ἄλωνα πανσόφως διίστησι, τὴν ἀκαρπίαν φλέγων, εὐκαρποῦσιν αἰώνιον ζωὴν χαριζόμενος.

Ἄλλος. Ἰνατί μὲ ἀπώσω.

Ἦν τρυφήν τε καὶ πλοῦτον, δόξαν καὶ ἰμάτια σοὶ ἐπηγγέλλοντο, οἱ δεινοὶ τελχίνες, ὡς ἀπώσω νομίζουσα σκύβαλα, εὔρες ἐν ὑψίστοις, ἃ ὀφθαλμὸς κάλλη οὐκ εἶδεν, οὔτε οὖς ἠκηκόει ἀοίδιμε.

Αἱ ποινὰ τῶν μαστίγων, ἅς οἱ ἀσεβοῦντες ὠμῶς σοὶ ἐπέφερον, φωτοφόρον ἄρμα σοὶ γεγονάσι μάρτυς πολυάθλε· οὔπερ ἐπιβᾶσα, πρὸς οὐρανοὺς ἀνεπτερώθης, καὶ Νυμφίῳ τῷ σῷ νῦν παρέστηκας.

Ὡς πολὺπλοκα μάρτυς, εἶδη σοὶ θηράτρων ὁ ἐχθρὸς ἐξέτεινε· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τῷ τοῦ πνεύματος σθένει συνέτριψας, καὶ αὐτὸν ὡς ὄρνιν, ἐμπαιζόμενον ἀπεδείξω, καὶ κατέρραξας ἐξαφανίσασα.

Θεοτοκίον.

Ρητορεῦον οὐ σθένει, στόμα κατ' ἀξίαν σε μέλπειν πανύμνητε, ἀνωτέραν οὔσαν Χερουβίμ καὶ ἀπάσης τῆς κτίσεως. Τοίνυν διὰ ταύτην, πρὸς τὸν Θεὸν τὴν παρρησίαν, ἡμῖν πᾶσιν αὐτὸν ἐξευμένιζε.

Ἄλλος. Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγός.

Δοξάζομέν σε Χριστέ, καὶ τὰς γυναῖκας κραταιὰς δείξοντα· ὑπεραθλῆσαι σου χαρμοσύνης, καὶ ἔστεψας αὐτάς, ὡς καὶ τὴν Κυράνναν, στεφάνῳ λαμπρότητος.

Πεπληρωμένη φωτὸς τοῦ μαρτυρίου, θεαυγῆς πέφηνας
συγχορευτὰς πλουτοῦσα ἀγγέλους καὶ μέλπουσα, Θεῶ
ἐναγαλλομένη φωτόκτιστε δόξα σοι.

Λαμπαδηφόρος νυνὶ ἐκ δεξιῶν πανευπρεπῆς ἔστηκας
τοῦ σοῦ Σωτῆρος, ἐνηδομένη τοῖς κάλλεσιν αὐτοῦ τοῖς
θεαυγεστάτοις, Κυράννα πανένδοξε.

Θεοτοκίον.

Τὴν πληγωθεῖσαν μου ταῖς προσβολαῖς τοῦ δυσμενοῦς
ἄχραντε, ὡς συμπαθῆς, ἴασαι καρδίαν, ἢ τὸν ἐπὶ σταυροῦ
σαρκὶ προσηλωθέντα ἀσπόρως κύησασα.

Καταβασία.

Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγός, λῦσαι τὸ κατάκριμα ἥκει Ἀδὰμ
τοῦ πρωτοπλάστου· καθαρσίων δέ, ὡς θεὸς μὴ δεόμενος,
τῷ πεσόντι καθαίρεται ἐν τῷ Ἰορδάνῃ· ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν
κτείνας, ὑπερέχουσαν, πάντα νοῦν εἰρήνη χαρίζεται.

ᾠδὴ στ´. Ὁ Εἰρμός.

Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου, ὁ λύχνος τοῦ φωτὸς ὁ ἑωσφόρος· ὁ
τοῦ ἡλίου Πρόδρομος ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετανοεῖται πᾶσι βοᾷ
τοῖς λαοῖς καὶ προκαθαίρεσθε· ἰδοὺ γὰρ πάρεστι Χρι-
στός, ἐκ φθορᾶς τὸν κόσμον λυτρούμενος.

Γεννηθεὶς ἀρρεύστως ἐκ Θεοῦ καὶ πατρός, ἐκ τῆς Παρ-
θένου δίχα σαρκουῖται ρύπου Χριστός, οὗ τὸν ἱμάντα τὴν
ἐξ ἡμῶν τοῦ λόγου συνάφειαν, λύειν ἀμήχανον διδάσκει
ὁ Πρόδρομος, γηγενεὶς ἐκ πλάνης λυτρούμενος.

Ἐν πυρὶ βαπτίζει τελευταῖον Χριστός, τοὺς ἀπειθοῦντας
καὶ μὴ Θεὸν φρονοῦντας αὐτόν· ἐν Πνεύματι δὲ καινο-

ποιεῖ δι' ὕδατος χάριτι, τοὺς ἐπιγνώμονας αὐτοῦ τῆς Θεότητος, τῶν πλημμελημάτων λυτρούμενος.

Ἄλλος. Ἰασηθί μοι Σωτήρ.

Ἐν παραδείσῳ τὸν πρὶν, ἡ Εὐὰ ἐπιθυμήσασα, τοῦ Θεωθῆναι κακῶς, ἐκείνου ἀπέτυχε, ἡ δὲ καλλιπάρθενος, ἐν δεσμωτηρίῳ κατὰ μέθεξιν τεθέωται.

Προέφη πάλαι Χριστός, οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος, ἐν οὐρανοῖς ἀληθῶς ἐκλάμπουσιν ἅπαντες· Καὶ σὺ κυριώνυμε, τό γε νῦν ἐκλάμπεις, ἡ δικαία ὡς ὁ ἥλιος.

Δριμεῖαι ὄντως ἄς σὺ, κολάσεις μάρτυς ὑπήνεγκας· ἀλλὰ γλυκὺς ὄνπερ νῦν κατέχεις παράδεισον· ἐν ᾧ καθικέτευε, τὴν σεπτὴν Τριάδα, ὑπὲρ πάντων τῶν ὑμνούντων σε.

Θεοτοκίον.

Μαρία τὸ καθαρὸν, τῆς παρθενίας κειμήλιον, καθάρισόν μου τὸν νοῦν, παθῶν ἀμαυρώσεως, καὶ πλήρωσον χάριτος, καὶ δικαιοσύνης, τὴν καρδίαν μου πανάμωμε.

Ἄλλος. Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων.

Ὡς ἀλάβαστρον μύρου τὸ αἷμα σου κόρη, τῷ Νυμφίῳ σου πρὶν προσενέγκασα, στεφανηφόρος ἤδη νῦν, τῆς αὐτοῦ ἀπολαύεις μεθέξεως.

Ποταμοὶ καὶ βροχαὶ τῇ οἰκίᾳ σου, ἔνδοξε προσέπεσον, ἦν οὐκ ἐσάλευαν· ἐπὶ γὰρ πέτρα ἴδρυτο, στερεῶ θεμελίῳ τῆς πίστεως.

Καὶ ἡμᾶς ἀθληφόρε ἀξίωσον, πέτρα τῇ τῆς πίστεως, τοὺς εὐφημοῦντας σε εἰς τέλος ἐπιμένειν τε, καὶ Θεῷ ἐπιφαινεσθαι ἄμεμπτοι.

Θεοτοκίον.

Βασιλέα κύησασα Κύριον, οἶαπερ βασίλισσα Θεοχαρί-
τωτε, τοὺς ἐπί σοι προστρέχοντας, οὐρανῶν βασιλείας
ἀξίωσον.

Καταβασία.

Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου, ὁ λύχνος τοῦ φωτός ὁ Ἐωσφόρος, ὁ
τοῦ ἡλίου πρόδρομος, ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετανοεῖτε πᾶσι βοᾷ
τοῖς λαοῖς καὶ προκαθαίρεσθε. Ἴδου γὰρ πάρεστι Χρι-
στός, ἐκ φθορᾶς τοῦ κόσμου λυτρούμενος.

Κοντάκιον. Ἦχος β΄. Τὰ ἄνω ζητῶν.

Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἐπ' ὤμων ἐπάρασας, ἀνδρείως
ποινὰς ὡς μάρτυς ὑπήνεγκας· δι' αὐτῶν καὶ ἀνέπτῃς εἰς
οὐρανοὺς καλλιπάρθενε, καὶ γηθοσύνως παρέστης τῷ
κτίστῃ σου, αἰτοῦσα πᾶσι θεῖαν ἄφεσιν.

Ὁ οἶκος.

Ἄσεβῆς καὶ ἀλάστωρ ζητῶν τὸ μετὰ τῆς παρθένου κακῶς
συνοικέσιον, ἐπεὶ ἐκείνη ἐτήρει τὴν ἑαυτῆς παρθενίαν
ἀδιάφθορον, διαβάλλει ταύτην τῷ ἡγεμόνι, συμμαρτυ-
ρούντων καὶ ἄλλων ἐκείνῳ τῶν ὁμοθρήσκων, ὡς δῆθεν οὐ
μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῆς οικείας πίστεως αὐτῷ τὴν ἐξό-
μωσιν ὑπέσχετο· αὕτη δὲ ἡ κυριώνυμος ἐκατέρωθεν ἐνώπιον
πάντων ἀπειπαμένη, καταδικάζεται εἰς διαφόρους κολά-
σεις καὶ τέλος τὸν τε ὑπὲρ τῆς παρθενίας, τὸν τε ὑπὲρ τῆς
πίστεως τίννυται θάνατον. Ἦν ἡμεῖς διὰ ταῦτα σέβοντες,
καὶ τὴν γενναίαν καὶ ἅμα νόμιμον αὐτῆς ἄθλησιν ἐορτά-
ζοντες, μετὰ πόθου αὐτὴν ἐπιβωμέμεθα· πρόφθασον παρὰ
Χριστοῦ αἰτοῦσα πᾶσι θεῖαν ἄφεσιν.

Τῷ αὐτῷ μηνί, ἡ': μνήμη τῆς ἁγίας ἐνδόξου ἀθληφόρου καὶ μάρτυρος Κυράννης.

Στίχ. Κυράννα αὐτή, ἦν κρεμωμένην βλέπεις

» Νοὸς ὑπάρχει καὶ κυρία καὶ μάρτυς.

» Ὅγδοάτη δέχθη Κυράννης σῶμα ἄρουρα.

Ταῖς αὐτῆς ἁγίαις πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ᾠδὴ Ζ'. Ὁ Εἰρμός.

Νέους εὐσεβεῖς, καμίνου πυρὶ προσομιλήσαντας, διασυρίζον πνεῦμα δρόσου ἀβλαβεῖς διεφύλαξε, καὶ θείου ἀγγέλου συγκατάβασις· ὅθεν ἐν φλογὶ δροσιζόμενοι, εὐχαρίστως ἀνέμελπον· Ὑπερήμνητε, ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὡσπερ οὐρανῷ σὺν τρόμῳ καὶ θαύματι παρίσταντο ἐν Ἰορδάνῃ αἱ δυνάμεις τῶν Ἀγγέλων σκοπούμεναι, τοσαύτην Θεοῦ τὴν συγκατάβασιν, ὅπως ὁ κρατῶν τὴν ὑπέρφων τῶν ὑδάτων ὑπόστασιν, ἐν τοῖς ὕδασιν, σωματοφόρος ἔστηκεν ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νεφέλη ποτὲ καὶ θάλασσα θείου προεικόνιζε, βαπτίσματος τὸ θαῦμα, ἐν οἷς ὁ πρὶν βαπτίζεται διεξοδικῶς τῷ νομοθέτῃ λαός. Θάλασσα δὲ ἦν τύπος ὕδατος καὶ νεφέλη τοῦ πνεύματος, οἷς τελούμενοι, εὐλογητὸς εἶ κράζομεν, ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἄπαντες πιστοί, ἐν ᾧ τὴν τελείωσιν ἐλάβομεν, θεολογοῦντες ἀσιγήτως, σὺν ἀγγέλοις δοξάσωμεν, Πατέρα Ἰῶν καὶ Πνεῦμα Ἅγιον. Τοῦτο γὰρ Τριάς ὑποστάσεις ὁμο-

ούσιος, εἷς δὲ Θεός, ᾧ καὶ ψάλλομεν· ὑπερύμνητε ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἄλλος. Θεοῦ συγκατάβασιν.

Μαρτύρων καλλώπισμα, σεμνὴ ἐφάνης, ἡμφιεσμένη λαμπρὰν σῶν αἱμάτων ἐσθῆτα, παρισταμένη τε τῷ Νυμφίῳ σου, καὶ χαρμοσύνως βοῶσα καὶ λέγουσα, Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἐκρότησαν Ἄγγελοι, τὴν σὴν Κυράννα ὑπομονὴν κραταίαν, ἐν ἡμέραις παμπόλλαις κατανοοῦντες τυραννουμένην σε ἀδιακόπως καὶ ἔμελλον λέγοντες. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐνισχύων αὐτήν.

Δικαίως ἀβρύνεται τῇ σῇ ἀθλήσει Βυσσώκα σοῦ ἢ πατρίς, πολιοῦχον πλουτοῦσα, παρθενομάρτυς σὲ ἀξιάγαστον, καὶ γεγηθυῖα ἐπάδει κραυγάζουσα. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Ἵμνῶ σε πανύμνητε, καὶ μεγαλύνω, θεοχαρίτωτε, τὴν ἀγνήν σου λοχείαν· βοήθησόν μοι βίου τοῖς κύμασι, χειμαζομένῳ καὶ δίδου κατάνυξιν τῇ ταπεινῇ μου ψυχῇ καθαρικὴν μολυσμῶν.

Ἄλλος. Ἀντίθεον πρόσταγμα.

Ἀντίθεον βούλημα τοῦ ἀθειῆστου, γενναίως φαυλίζουσα Κυράννα ἢ πανεύφημος, αὐτὸν ἐπεξήγειρεν εἰς μανιώδεις ὀρμάς. Ὅθεν πᾶσαν βάσανον ὁ κεκατηραμένος ταύτην ἐπήνεγκεν.

Πανόλβιος πέφυκας μάρτυς Κυράννα, τοσαύτας ὑποστά-

σα ποινας δια τον Κυριον. Αυτος γαρ σε εστησεν εκ δεξιων αυτου, κοσμον θεουφαντον φαιδρωσ, καταστολιζων και αγλαιζων σε.

Κυραννα η παντιμος αικιζομενη, τω κτιστη ανεκραγε, της σης αγαπης τετρωμαι, Νυφιε ουρανιε μη χωρισθης απ' εμου· ουδε γαρ ενεδωκα τοις των αντικειμενων βλασφημοις επεσιν.

Θεοτοκιον.

Ίθυνασα πανσεμνε τον εμον βιον προς τον σον πανευδιον λιμενα καθοδηγησον, Θεον η κυησασα, των αγαθων την πηγην, τον πασι παρεχοντα πιστοις, την αφθονιαν της αγαθότητος.

Καταβασια.

Νεους δυσεβεις, καμινου πυρι προσομιλησαντας, διασυριζον πνευμα δροσου αβλαβης διεφυλαξε, και θειου αγγελου συγκαταβασις· οθεν εν φλογι δροσιζομενοι, ευχαριστως ανεμελλον, υπερυμνητε, ο των πατερων Κυριος και Θεος ευλογητος ει.

Ωδη η'. Ο Ειρμός.

Μυστηριον παραδοξον, η Βαβυλωνος εδειξε καμινος, πηγασασα δροσον, οτι ρειθροις εμελλεν αυλον πυρ εισδεχεται ο Ιορδανης, και στερξαι σαρκι, βαπτιζομενον τον κτιστην· Ον ευλογουσι λαοι, και υπερυψουσιν, εις παντας τους αιωνας.

Αποθου φοβον απαντα ο Λυτρωτης τω Προδρομω εφησε, εμοι δε πειθαρχει, ως Χριστω μοι προσελθε· τουτο γαρ φύσει πεφυκα· εμω προστάγματι ειξον και βαπτισόν με

συγκαταβάντα· ὃν εὐλογοῦσι λαοί, καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

Ρημάτων ὡς ἀκήκοεν ὁ Βαπτιστῆς τοῦ Δεσπότου, σύντρομος παλάμην ἐκτείνει· χειραπτήσας ὅμως δέ, τὴν κορυφὴν τοῦ πλάστου αὐτοῦ, τῷ βαπτισθέντι ἐβόα. Ἄγι-
ασόν με, σὺ γὰρ Θεός μου. Ὅν εὐλογοῦσι λαοὶ καὶ ὑπε-
ρυψοῦσιν εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

Τριάδος ἡ φανέρωσις ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν. Αὕτη γὰρ ὑπέρθεος φύσις. Ὁ Πατὴρ ἐφώνησεν, οὗτος ὁ βαπτιζόμενος, Υἱὸς ὁ ἀγαπητός μου· τὸ Πνεῦμα συμπαρῆν τῷ ὁμοίῳ. Ὅν εὐλογοῦσι λαοί, καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

Ἄλλος. Ἑπταπλασίως κάμινον.

Οὐκ ἐν ἐσόπτρῳ ἔνδοξε, νῦν θεᾶσαι τὴν ἔλαμψιν, τῆς σεπτῆς Τριάδος, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν πρὸς πρόσωπον πρόσωπον ἐπαπολαύεις πλήρης φωτός. Ὅθεν ἐς αἰεὶ ἀναβοᾶς τῷ σῷ Κτίστῃ. Οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε, Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὁ τῆς σαρκός σου σύνδεσμος ταῖς ποίναῖς διελύετο, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν μελῶν ἐφθείρετο· ὁ τόνος δὲ πάναγνε ὁ τῆς ψυχῆς ἐρρώνυτο. Ὅθεν σταθῆρως μυρμηγκιὰν τῶν μαστίγων, ὑπέστης ἐκβοᾶσα. Ἱερεῖς ἀνυμνεῖται, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

Ὡς εὐαρμόστως τέθειται ἡ σεβάσμιος κλησὶς σου· προγνοῦς γὰρ ὁ Κτίστης κόρη σοῦ τὰ ἔσχατα, Κυράνανν σε κέκληκεν· ὡς ἂν κυρίαν ἔσεσθαι τῶν σῶν λογισμῶν, καὶ

ὕπερ τούτου ἀθλήσαι, οἱ παῖδες οὖν κροτεῖτε, ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε, λαὸς ὑπερουψοῦτε, Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Νομοθετῶν εὐσέβειαν καὶ διδάσκων μετάνοιαν ὁ Ἐμμανουήλ, ἐκ σοῦ τεχθεὶς ἐπέφανεν· ὃν νῦν ἐκδυσώπησον, ὑπεραγία Δέσποινα, τῆς δικαιοσύνης ὑπανοῖξαι μοι πύλας καὶ σῶσαι με βοῶντα· Ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερφουτε Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἄλλος. Κάμινος ποτέ.

Κλησὶς σοι ἀγνή, ἐτέθη φερωνύμως· καὶ γὰρ κυρία ἐρημάτισας τοῦ νοῦ σου, ὡς ἔπρεπεν· ἐκ γὰρ τούτου καὶ τοὺς παίοντας, κακοποιοὺς φαυλίζουσα ἔψαλλες. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Ὡ περιστερὰ καλὴ καὶ ἐρασμία, διτταῖς πετάσασα ταῖς πτέρυξι, πρὸς λῆξιν οὐράνιον, εὐσεβείας καὶ ἀγνότητος ἡμᾶς ἀεὶ περισώζε κράζοντας. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Χαίρουσι χοροί, Ἀγγέλων καὶ Μαρτύρων, ὡς τὴν ὁμόζηλον δεξάμενοι, ἀθλήσεως αἵματι κοσμουμένην καὶ ἀστράπτουσαν, φάλλοντας. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Θεοτοκίον.

Κόρη Μαριὰμ ἡ κτίσις ἐποφείλει ὁμολογεῖν σοι πλείστας χάριτας· καὶ γὰρ ὃν ἐγέννησας, φωτουργὸς καταγγελόμενος ἐσκοτισμένην ταύτην δι' ἄγνοιαν, οἰκτειρήσας ὄντως ὡς κτίστης, φωτὶ κατελάμπρυνεν.

Καταβασία.

Μυστήριον παράδοξον, ἡ βαβυλῶνος ἔδειξε κάμινος, πηγάσσασα δρόσον, ὅτι ρεῖθροις ἔμελλεν, ἄλλον πῦρ εἰσδέχασθαι ὁ Ἰορδάνης, καὶ στέρξαι σαρκί, βαπτιζόμενον τὸν Κτίστην· ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἦδὴ θ'. Ὁ Εἰρμός.

Ἄπορεῖ πᾶσα γλῶσσα, εὐφημεῖν πρὸς ἀξίαν· ἰλιγγιᾶ δὲ νοῦς καὶ ὑπερκόσμιος ὑμνεῖν σε Θεοτόκε. Ὅμως ἀγαθὴ ὑπάρχουσα τὴν πίστιν δέχου· καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδας τὸν ἔνθεον ἡμῶν. Σὺ γὰρ Χριστιανῶν εἶ προστάτις, σὲ μεγαλύνομεν.

Δαβὶδ πάρεσο, πνεύματι τοῖς φωτιζομένοις· νῦν προσέλθετε, ἄδε πρὸς Θεὸν ἐν πίστει λέγων φωτίσθητε· οὗτος ὁ πτωχός, ἐκέκραξεν Ἀδὰμ ἐν πτώσει· καὶ γὰρ αὐτοῦ εἰσήκουσε Κύριος ἐλθῶν, ρεῖθροις τοῦ Ἰορδάνου, φθαρέντα δὲ ἀνεκαίνισε.

Ὁ Ἡσαΐας λούσασθε καὶ καθάρθητε φάσκει· τὰς πονηρίας ἔναντι, ἀφέλεσθε Κυρίου· οἱ διψῶντες ὕδωρ ἐπὶ ζῶν πορεύεσθε· ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ, καινοποιῶν Χριστὸς τοῖς προστρέχουσιν αὐτῷ ἐν πίστει, καὶ πρὸς ζωὴν τὴν ἀγήρω βαπτίζει Πνεύματι.

Συντηρώμεθα χάριτι πιστοὶ καὶ σφραγίδι· ὡς γὰρ ὄλεθρον ἔφυγον φλιᾶς Ἑβραῖοι πάλαι αἰμαχθείσης, οὕτω καὶ ἡμῖν, ἐξόδιον τὸ θεῖον τοῦτο, τῆς παλιγγενεσίας λουτήριον ἔσται· ἔνθεν καὶ τῆς Τριάδος ὀψόμεθα φῶς τὸ ἄδυτον.

Ἄλλος. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ Οὐρανός.

Ἀγγέλων καὶ Μαρτύρων αἱ στρατιαί, καὶ ἀπλῶς πρωτοτόκων ὁ θίασος, ἐπὶ τῇ σῆ κόρη ἐπευφράνθησαν τελευτῆ, ἃ τε προσθήκη γέγονας ὅλης ἐκκλησίας τῶν οὐρανῶν· διόπερ καὶ ἡμεῖς σε ἀξίως εὐφημοῦμεν, παρθενομάρτυρα εἰδότες σε.

Ὅποτε θεία ψῆφος ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μάρτυρος ἤμελλεν, ὁ Ἰησοῦς ὁ Νυμφίος ταύτης παραλαβεῖν, ὑπῆρχε μεσονύκτιον, φῶς κατεληλύθει ἐξ οὐρανῶν, καὶ ὅλον περιέσχε τὸ σῶμα τῆς Ἁγίας, καὶ οἱ συνδέσμοι ἐτρόμαξαν.

Μεγάλην παρρησίαν οἶα εἰκός, πρὸς Χριστὸν παναοίδημε κέκτησαι, τιμωριῶν πλῆθος πεπονθεῖα ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ὑποστῆναι θάνατον, παρὰ ἀλαστόρων καὶ δυσσεβῶν. Δυσώπει διὰ ταῦτα, αὐτόν ὅπως οἰκτείρη ἡμᾶς, τοὺς πόθῳ σε γεραίροντες.

Θεοτοκίον.

Φωνὰς τῶν οἰκετῶν σου ὡς ἀγαθή, μὴ παρίδης πανάμωμε Δέσποινα· ἀλλ' ἐκτενῶς αἵτησαι τὸν πάντων Δημιουργόν, τῷ βασιλεῖ τὰ τρόπαια, καὶ τὴν εὐρωστίαν τὴν ψυχικὴν δωρήσασθαι Παρθένε, καὶ θείας βασιλείας τὴν μετουσίαν καὶ λαμπρότητα.

Ἄλλος. Ἀνάρχου γεννήτορος.

Λαμπάδας κατέχουσα, Κυράννα Θεονύμφευτε, καὶ ἐνώπιον παρίστασαι τοῦ Παντάνακτος, ἐντροφῶσα τούτου ἀρρήτως τῆς καλλονῆς καὶ φωτοχυσίας. Ἐκεῖθεν οὖν μέμνησο καὶ ἡμῶν τῶν εὐφημούντων σε.

Ὁρᾶτο, πολύαθλε, ἐν τῇ εἰρκτῇ ἧ κέκλεισε, ἡ ψυχὴ σου ἡνίκα διεχωρίζετο, τοῦ πολυπαθοῦς σου σαρκίου, ἄπλετον φῶς, ἦχον οὐρανόθεν· διὸ τοὺς τιμῶντας σε φωταγωγῆσον πρεσβείαις σου.

Θεώσεως ἔτυχες, θεοποιοῦ πανένδοξε, καὶ χειμάρρου αὐλου τῆς θείας χάριτος, διὰ τοὺς ἀγῶνας οὐς ἔτλης, ὑπὲρ Χριστοῦ, τοῦ πάντων Δεσπότη. Διὸ τοὺς τιμῶντας σε, ἰκεσίαις σου περισῶζε.

Θεοτοκίον.

Καλῶν σὺ ἐχώρησας, Παρθένε τὸ αὐτόκαλον, τεξαμένη ἀφράστως τὸν ὑπερούσιον, ὃς συγκαταβαίνων ἐφάνη ὑπερυφῶς, βροτός τε Θεός τε, δυσὶν ἐν οὐσίαις τε, ἐνεργείαις καὶ θελήσει.

Καταβασία.

Ἄπορεῖ πᾶσα γλῶσσα, εὐφημεῖν πρὸς ἀξίαν· ἡλιγγιᾶ δὲ νοῦς, καὶ ὑπερκόσμιος ὕμνεῖν σε Θεοτόκε. Ὅμως ἀγαθὴ ὑπάρχουσα τὴν πίστιν δέχου καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδας τὸν ἔνθεον ἡμῶν· σὺ γὰρ χριστιανῶν εἶ προστάτις, σὲ μεγαλύνομεν.

Ἐξαποστειλᾶριον. Τοῖς Μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Ἡ γῆ σου νῦν ἐκάλυψε, τὸ στερρώτατον σῶμα, Κυράννα καλλιπάρθενε, τὸ δὲ πνεῦμα ἀνῆλθεν, εἰς οὐρανοὺς μετ' Ἀγγέλων, ἄδειν τὸ θεῖον ἄσμα· ἐκεῖσε οὖν ὑπέρλαμπρος, παρεστῶσα μὴ παύση, διηνεκῶς, προνοοῦσα σῶζουσα σαῖς πρεσβείαις, τοὺς ὑμνητὰς τῶν πόνων σου καὶ γενναίων σκαμμάτων.

Τῆς Ἑορτῆς.

Ἐπεφάνη ὁ Σωτήρ, ἡ Χάρις ἡ Ἀλήθεια, ἐν ρεῖθροις τοῦ Ἰορδάνου, καὶ τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ, καθεύδοντας ἐφώτισε· καὶ γὰρ ἦλθεν ἐφάνη τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον.

Εἰς τοὺς Αἴνους. Πρῶτον τῆς Ἑορτῆς τρία.

Ἦχος α΄.

Φῶς ἐκ φωτὸς ἔλαμψε τῷ κόσμῳ, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· ὁ ἐπιφανεὶς Θεός, τοῦτον λαοὶ προσκυνήσωμεν.

Πῶς σε Χριστέ, δοῦλοι τὸν Δεσπότην, ἀξίως τιμήσωμεν, ὅτι ἐν τοῖς ὕδασι πάντας ἡμᾶς ἀνεκαίνισας.

Σὺ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεὶς ὁ Σωτήρ ἡμῶν, τὰ ρεῖθρα ἠγάσας, τῇ παλάμῃ τοῦ δούλου χειροθετούμενος, καὶ τὰ πάθη τοῦ κόσμου ἰώμενος. Μέγα τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας σου, φιλόανθρωπε Κύριε δόξα σοι.

Τῆς Ἀγίας. Ἦχος β΄. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου...

Δεῦτε ἐν ᾧδαῖς πνευματικαῖς, τὴν παρθενομάρτυρα πάντες Κυράνναν μέλψωμεν, αὕτη γὰρ τῷ ἔρωτι· πυρακτωθεῖσα Χριστοῦ, τοὺς δυσέρωτας ἔφυγεν, ὑφ' ἐν τῶν τελχίνων, ὅθεν ἐπειράσατο μυρίας μάστιγας, ἄσπερ, τοῦ Θεοῦ βοηθοῦντος, ἤνεγκε γενναίως ὡς νύμφη, τοῦ καλοῦ Νυμφίου παναμώμητος.

Ὅτε ἐν εἰρκτῇ οἱ ἀσεβεῖς, σχίδαξιν ἀδροῖς τὴν παρθένον ᾧμῶς κατήκιζον, οἷα εἰς ἀναίσθητα κρούοντες σώματα, καὶ μαχαίρας ἐτίτρωσκον, λαξί τε καὶ γρόνθοις, ἄλλαις τε κολάσσει καὶ κρεμαστῆρσι δεινοῖς· Λόγε τοῦ Θεοῦ ἀνεβόα ὁ ἐμὸς ἐν κάλλει Νυμφίος, δός μοι ἕως τέλους, τηρηθῆναι σοι.

Ὅτε ὁ ἐρωμανῆς ὁ σός, τοῖς αὐτῶ ὁμόφροσιν ἅμα, κατεκορέσθησαν, ἐν ἡμέραις πλείοσι σὲ καταξαιίνοντες, τῇ νυκτὶ ἧ παρέθου σου, τὸ πνεῦμα παρθένε, εἰς Χριστὸν ἐξάπινα, φῶς ἀπαστράψαν πολύ, ἤγειρεν εἰς θάμβος τοὺς τότε, σοῦ ἐν τῇ εἰρκτῇ συνδεσμίους, ἄνδρας ἀλλοπίστους τε καὶ γύναια.

Δόξα. Ἦχος πλ. α΄.

Τὴν καλλονὴν τῶν παρθένων, τὴν χαρμονὴν τῶν ἀθλητῶν καὶ τῶν λογισμῶν τὴν κυρίαν, Κυράνναν τιμήσωμεν· ἄλις γὰρ τὴν ἦτταν τῆς προμήτορος ἡμῶν εἰς ἑαυτὴν ἀνεκαλέσατο, ἐπειδὴ ἀκούσασα τοῦ Κυρίου λέγοντος, ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ δι' ἐμέ, ἐκεῖνος εὐρίσει αὐτήν, ὑπήκουσε τῷ Δεσποτικῷ χρησμῷ καὶ ἐν τῷ παραδοῦναι ἑαυτὴν ἀφορήτοις αἰκίσεσι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἀπαράτρωτον ἐτήρησε, καὶ τοὺς τῇ παθρενία αὐτῆς ἐπιβουλεύοντας κακοπίστους, ἀλιτηρίους, διὰ τοῦ ἑαυτῆς θανάτου κατήσχυε. Διὰ ταῦτα καὶ ζωὴν αἰώνιον εὔρατο καὶ μακαρίαν ἢ παρθενομάρτυς καὶ πανένδοξος.

Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς. Ἦχος β΄.

Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Ἰορδάνῃ ἦλθε βαπτισθῆναι. Σήμερον Ἰωάννης ἄπτεται κορυφῆς τοῦ Δεσπότη. Αἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν ἐξίσταντο, τὸ παράδοξον ὀρῶσαι μυστήριον. Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης ἰδὼν ἀνεστρέφετο· ἡμεῖς δὲ οἱ φωτισθέντες βοῶμεν. Δόξα τῷ φανέντι Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀφθέντι, καὶ φωτίσαντι τὸν κόσμον.

Δοξολογία μεγάλη, καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν τὰ τυπικά· καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῆς Ἑορτῆς καὶ τῆς Ἀγίας. Ὡδὴ Γ' καὶ ς'. Ἀπόστολος ζήτησι Δεκεμβρίου δ' ζητεῖ καὶ αὐτὸ εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ἤγουν εἰς τὰς δ' τοῦ Δεκεμβρίου, τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει περὶ τῆς αἱμορροούσης γυναικὸς εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἀγίας Βαρβάρας.

ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΚΑΛΛΙΠΑΡΘΕΝΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΡΑΝΝΑΝ

Όταν τὸ 2011, βρέθηκε ἡ χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς ἁγίας Κυράννας, στὸ βιβλιοστάσιο τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἡ πρώτη μέριμνα τοῦ Σεβασμιωτάτου ἦταν νὰ συντηρηθεῖ τὸ χειρόγραφο, γιατί κινδύνευε ἄμεσα, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ δοθεῖ ἡ δυνατότητα ἀξιολόγησής καὶ ἀξιοποίησής του. Ἔτσι τρεῖς μόλις ἡμέρες πρὸ τῆς πρώτης Ἐπιστημονικῆς-Θεολογικῆς ἡμερίδας ποὺ ἔλαβε χώρα στὴν Ὅσσα, εἶχαμε στὰ χέρια μας ἕναν πραγματικὰ πολύτιμο θησαυρὸ γιὰ τὴν ἐπαρχία μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν τιμὴ καὶ μνήμη τῆς ἁγίας μας¹. Τὸ χειρόγραφο ἔφερε τὴν ἀκολουθία ἐσπερινοῦ καὶ ὄρθρου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ ἀθληφόρου Κυράννης, ποίημα Χριστοφόρου τοῦ Προδρομίτου, στὸ τέλος ἕνα πολὺ ἀναλυτικὸ συναξάρι γιὰ τὸ μαρτύριο τῆς ἁγίας, ὑπὸ μορφὴν λόγου στὴν μεγαλομάρτυρα, ὅπου ὁ συντάκτης τοῦ λόγου, πιθανὸν ὁ ἴδιος ὁ ὕμνογράφος Χρι-

1. ΤΡ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, «Χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς ἁγίας Νεομάρτυρος Κυράννης», στὸν τόμο «Εἰς μαρτύριον τοῖς ἔθνεσι», τόμος εἰκοσαετηρικὸς χαριστήριος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη γιν κ.κ Βαρθολομαῖον, Θεσσαλονίκη 2011, σσ. 887-903.

στοφόρος, μᾶς παραθέτει μὲ πολὺ γλαφυρὸ τρόπο τὸ μαρτύριο καὶ τὴν ἄθληση τῆς ἁγίας Κυράννης καὶ συνδέει τὸν ἀγῶνα τῆς μὲ τὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ τὴ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴ θεία εὐχαριστία. Ἄλλωστε ὁ Χριστοφόρος, τέκνο τῆς ἀγιορειτικῆς-κολλυβαδικῆς παράδοσης, δὲν θὰ μπορούσε νὰ μὴ δώσει τὸ στίγμα τῆς ἐποχῆς του καὶ τῶν γεροντάδων του. Στὸ ἐσώφυλλο τοῦ χειρογράφου ἦταν κολημμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία κάποια φύλλα χαρτιοῦ νεώτερης ἐποχῆς, ποὺ μετὰ τὴ συντήρηση μᾶς ἀποκάλυψαν τὸ κείμενο ἑνὸς παρακλητικοῦ κανόνος, στὴ μνήμη τῆς ἁγίας Κυράννης. Στὴν προμετωπίδα τοῦ νεώτερου αὐτοῦ χειρογράφου γράφει:

«Παρακλητικὸς κανὼν εἰς τὴν καληπάρθενον (sic) τοῦ Χριστοῦ Κυράνναν τὴν καταγωμένην (sic) ἐκ χώρας ἐπονομαζομένης Βυσσώκας. Ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Θεσσαλονικῆς, ἀθλησάσης δὲ τὸ 1751. Χάριν αὐτῆς συνέθεσα τὸν παρόντα κανόνα, παρακλητικὸν ὄντα, ἵνα οἱ ἱερεῖς δέονται ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς εἰκόνας. Ἐκ διαθέσεώς μου καὶ μνημόσυνόν μου αἶδιον. Συνετέθη παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος». Στὸ τέλος τοῦ παρακλητικοῦ φέρεται ὁ διασώστης αὐτοῦ του ὑμνογραφικοῦ πονήματος τοῦ Αὐξεντίου Λαυριώτου, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ κατὰ τὸ 1864, τὸν παπα-Γιάννη, ὁ ὁποῖος γράφει: «Ἄντεγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ παπα-Ἰωάννου, ἀδελφοῦ τοῦ παπα-Ἰακώβου, ἐκ τῆς χώρας ταύτης Ἀβυσσώκας κατὰ τὸ 1864 Δεκεμβρίου 28 διὰ μνημόσυνον τῆς ψυχῆς μου»². Τὸ ἐπώνυμο τοῦ πα-

2. Χειρόγραφο, ἔνθετο, σ. 10.

πα-Ίωάννου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του παπα-Ίακώβου δὲν μᾶς εἶναι γνωστά, πάντως σὲ ἐπικοινωνία ποὺ εἶχαμε μὲ ἀνθρώπους τοῦ χωριοῦ, μᾶς εἶπαν ὅτι κατάγονται ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ παπα-Ίακώβου, ἀλλὰ δὲν διέσωσαν τὸ ἐπώνυμό του. Μάλιστα ὑπάρχει ἡ πληροφορία ὅτι στὰ δύσκολα χρόνια τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγώνα, γιὰ ἄγνωστους λόγους, ἡ οἰκογένεια τοῦ παπα-Ίακώβου μετανάστευσε στὴν Ἀλβανία καὶ σήμερα ὑπάρχουν ἀπόγονοί του ποὺ ἀναζητοῦν τὶς ἐλληνικὲς τους ρίζες.

Ἐνδιαφέρον ἔχει νὰ δοῦμε ὅμως καὶ ποιός ἦταν ὁ ἀρχιμανδρίτης Αὐξέντιος Λαυριώτης, ὁ ὁποῖος συνέταξε τὴν ἀκολουθία καὶ πῶς σχετίζεται μὲ τὴν ἀγία μας.

Ὁ Αὐξέντιος ἀναφέρεται καὶ ὑπογράφει ὡς Λαυριώτης μέχρι τὸ 1869, τὸ δὲ 1870 ἀγοράζει ἀπὸ τὴν Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, μονὴ τῆς μετανόιας του, τὸ κελλὶ τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους στὰ Καυσοκαλύβια, στὸ ὁποῖο μέχρι τότε ἀσκήτευε ὁ μοναχὸς Νικηφόρος Ρωμαλαῖος, «καταγόμενος ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκ τῆς κώμης λεγομένης Βυσώκας...». Ὁ Νικηφόρος ἦταν μιὰ συμπαθέστατη περίπτωση ἀγιορείτη μοναχοῦ καὶ Ἑλληνα ἀγωνιστῆ, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση τοῦ κελλιοῦ του, κατὰ τὰ δύσκολα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας ἦταν δοῦλος τοῦ Μπέη τῆς περιοχῆς, ὁ ὁποῖος σὲ μιὰ μετοικεσία του στὴ Μικρὰ Ἀσία, πῆρε μαζί του καὶ τὸν Νικηφόρο. Ὁ τοπικὸς Μπέης εἶχε στὴ δούλεψή του ἓναν δοῦλο ποὺ περηφανευόταν γιὰ τὴ σωματικὴ του δύναμη καὶ προκαλοῦσε τοὺς ἄλλους μπέηδες νὰ δώσουν τὴν ἄδεια σὲ ὅποιον ἤθελαν νὰ παλαίψουν μὲ τὸν πανίσχυρο δοῦλο του. Ὁ Νικηφόρος

δέχτηκε την πρόκληση να χτυπηθεί μαζί του και κατά την πάλη του κατάφερε τόσο δυνατά και επιδέξια χτυπήματα, που ο άλλος δεν άντεξε και πέθανε. Ο Μπέης δεν δέχτηκε την προσβολή και ζήτησε με κάθε τρόπο να εκδικηθεί για τον θάνατο του δούλου του και την δική του άποτυχία, έξαναγκάζοντας τον άφέντη του Νικηφόρου να του τον παραδώσει. Αυτός, μπροστά στον κίνδυνο να δει τον δούλο του νεκρό, έλευθέρωσε τον Νικηφόρο, ο οποίος μπήκε κρυφά σε ένα πλοίο και, κατά τρόπο θαυμαστό, προσάραξε στο Άγιο Όρος, όπου παρέμεινε και έγινε μοναχός³. Όλα αυτά γίνονται περί το 1827, ο δε σημερινός γέροντας του κελλίου, μαρτυρεί πως υπάρχει καταγραφή της θαυματουργού διασώσεως του Νικηφόρου από τους Τούρκους με επέμβαση του αγίου Χαραλάμπους⁴. Το κελλι του αγίου Χαραλάμπους χρονολογείται περί το 1770, θα λέγαμε δε πως κατά ένα περίεργο τρόπο κατέστη πόλος έλξης μοναχών καταγομένων από την Όσσα, αφού ένας από τους πρώτους οικιστές του ήταν ο Όσσαϊος Νικηφόρος Ρωμαλαΐος, τον οποίο διαδέχεται ο Αύξέντιος Λαυριώτης, γέροντας πλέον του κελλίου με συνοδεία δύο μοναχούς, τον Νάρκισσο και τον Ίσιδωρο, επίσης Όσσαίους στην καταγωγή, μετά δε την κοίμηση του Αύξεντίου, γέροντας της καλύβης ανέλαβε ο Νάρκισσος τον όποιον μετά την κοίμησή του (1886) διεδέχθη ο Ίσιδωρος, κοντά στον όποιο ήρθε και μόνασε και ο κατά

3. Σ. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ, *Όσσαϊοι άσκητές στο Άγιο Όρος*, έφημ. Όσσα, χθές, σήμερα, αύριο, τ. 4, Σεπτέμβριος 2000, σ. 1.

4. Όπ.π.

σάρκα υιός του. Μετά τὴν κοίμηση τοῦ Ἰσιδώρου (1902) ἡ καλύβη περιῆλθε σὲ ἄλλους μοναχοὺς, ἀπὸ δὲ τὸ 1992, γέροντας τῆς καλύβης εἶναι ὁ π. Χαράλαμπος Παντελόπουλος, ὁ ὁποῖος λέει πὼς ἡ εἰκόνα τῆς ἁγίας εἶναι στὸ κελλὶ ἀπὸ τὸ 1860 περίπου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἡ ἁγία Κυράννα ἔχαιρε τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, λόγω τῆς κοινῆς καταγωγῆς τῶν οἰκιστῶν τῆς⁵.

Γύρω στὸ 1860, λοιπόν, ὁ Λαυριώτης Ἀρχιμανδρίτης Αὐξέντιος ἔγραψε τὴν παράκληση τῆς συμπατριώτισσάς του νεομάρτυρος Κυράννης, γιὰ νὰ δέονται ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τῆς οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πιστοί, στοιχείο ποὺ τονίζει τὸ πὼς πολὺ γρήγορα ἡ ἁγία τιμήθηκε ἀπὸ τοὺς πατριῶτες τῆς, οἱ ὁποῖοι ἰστόρησαν εἰκόνα τῆς καὶ τὴν τοποθέτησαν στὸ ναὸ τοῦ χωριοῦ τῆς, καὶ προφανῶς αὐτὴ ἡ εἰκόνα θὰ ἦταν σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ προσκυνηματικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ λαὸ τῆς ἐπαρχίας Λαγκαδᾶ⁶.

Ἄν δὲ λάβουμε ὑπόψιν ὅτι ὁ ὕμνογράφος Χριστοφόρος Προδρομίτης συγγράφει τὴν ἀκολουθία τῆς νεομάρτυρος λίγο καιρὸ μετὰ τὸ μαρτύριό τῆς, ἀφοῦ τὸ 1799 ἐκδίδεται τὸ Νέο Μαρτυρολόγιο τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου μὲ τὸν βίο τῆς ἁγίας νὰ συμπεριλαμβάνεται, τότε μπορούμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι ἡ ἁγία τιμήθηκε σχεδὸν ἀμέσως

5. *Μαρτυρίες Ὁσσαίων στὸ Ἅγιο Ὄρος τὸν 19ο αἰώνα*, ἐφημ. Ὁσσα, τ. 2, Φεβρουάριος 1999, σ. 2.

6. Τρ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, *Ἡ ἁγία Κυράννα στὴν εἰκονογραφία. Αἰσθητικὲς παρατηρήσεις, ἀνακοίνωση στὸ συμπόσιο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης*, Ὁσσα 2012, ἀδημοσίευτη.

μετὰ τὸ μαρτύριό της. Αὐτὸς ἄλλωστε ἦταν καὶ ὁ λόγος τῆς μυστικῆς μετακομιδῆς τοῦ λειψάνου τῆς ἁγίας στὴν Ὅσσα καὶ ἡ τοποθέτησή του στὸ πλεόν ἀσφαλὲς καὶ μυστικὸ μέρος τοῦ ναοῦ τῶν Ἀρχαγγέλων, δίπλα καὶ κάτω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ. Κατὰ μία ὑπόθεση, αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἔγινε στὶς 8 Ἰανουαρίου ἀγνώστου μέχρι στιγμῆς ἔτους, γι' αὐτὸ ἴσως καὶ ὁ διπλὸς ἑορτασμὸς τῆς ἁγίας, στὶς 28 Φεβρουαρίου καὶ στὶς 8 Ἰανουαρίου⁷.

Ὡς πρὸς τὸν ὑμνογράφου Αὐξέντιου Λαυριώτη, δὲν ἔχουμε ἄλλες μαρτυρίες ποὺ νὰ μιλοῦν γιὰ κάποια ἄλλη ὑμνογραφικὴ παραγωγή, οὔτε εἶναι γενικότερα γνωστὸς στὸ Ἅγιο Ὅρος ὡς ποιητῆς ἀκολουθιῶν. Πιθανότατα ἡ παρούσα παράκληση εἶναι τὸ μοναδικὸ ποίημα τοῦ Αὐξεντίου, ποὺ μπορεῖ νὰ μὴ μαρτυρεῖ κάποιο σπουδαῖο ὑμνογραφικὸ τάλαντο, ἀλλὰ μαρτυρεῖ ἕναν ἄνθρωπο φιλάγιο, ἕναν ἄνθρωπο προσευχῆς καὶ ἕναν ἀσκητὴ μὲ ἀγάπη γιὰ τὴν ἰδιαιτέρα του πατρίδα. Τὸ ὅλο κείμενο προδίδει ἕναν ταπεινὸ μοναχὸ ποὺ ὁμολογεῖ πῶς «δὲν εὐπορεῖ», γιὰ νὰ ὑμνήσει τὴν νεομάρτυρα, καὶ τὴν παρακαλεῖ: «σοὶ μοι δὸς μοι λόγον, τοῦ ἐξερεῦξαι τὰ ἄθλα καὶ σκάματα», ἐνῶ ἀλλοῦ χαρακτηρίζει τὸν ἑαυτὸ τοῦ «αἰσχρό», «ὅμοιον βδεληροῖς κτήνεσι», «ἐσκοτισμένο», καὶ παρακαλεῖ τὴν κυρία Θεοτόκο νὰ τὸν ἀξιώσει νὰ εἰσέλθει στὰ θεία σκηνώματα⁸.

7. ΙΩΑΝΝΟΥ (Τασιά, Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ), *Τὸ χρονικὸν τῆς εὐρέσεως τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς ἁγ. Κυράνης, Λαγκαδᾶς Θεσσαλονίκης* 2012, σ. 27.

8. χφ. ἔνθετο, τροπάρια τῶν κανόνων.

Ἡ δομὴ τοῦ κανόνος τοῦ Αὐξεντίου ἀκολουθεῖ τὴν πεπατημένη ὁδὸ τοῦ Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος στὴν Παναγία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑννέα ὠδές, παραλειπομένης τῆς β' ὠδῆς, καὶ στηρίζεται μουσικὰ καὶ ὕμνολογικὰ στὸν ρυθμὸ τῶν εἰρμῶν τοῦ Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος. Οἱ εἰρμοὶ δηλαδὴ τῶν ὠδῶν εἶναι: α' ὠδῆ, εἰρμὸς «Ἰγρὰν διοδεύσας»· γ' ὠδῆ, «Οὐρανίας ἀψίδος»· δ' ὠδῆ, «Εἰσακήκοα Κύριε»· ε' ὠδῆ, «Φώτισον ἡμᾶς»· στ' ὠδῆ, «Τὴν δέησιν ἐκχεῶ»· ζ' ὠδῆ, «Οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας»· η' ὠδῆ, «Τὸν Βασιλέα τῶν οὐρανῶν», καὶ θ' ὠδῆ, «Κυρίως Θεοτόκον». Αὐτὸ διευκόλυνε ἀσφαλῶς καὶ τὸν Αὐξέντιο στὴ σύνταξη τοῦ ποιήματός του, ἀλλὰ διευκόλυνε καὶ τὸν λαὸ στὴν ψαλμώδηση τῆς παρακλήσεως, δεδομένου ὅτι ἡ μουσικὴ μελωδία ἦταν ἤδη γνωστὴ καὶ λειτουργοῦσε ἐδῶ ὡς πρότυπο⁹.

Τὸ ὕμνογράφημα τοῦ Αὐξεντίου φέρει σημείωση ποὺ γράφει:

«Κανὼν οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Αὐξέντιος Ἀρχιμανδρίτης Λαυριώτης ἄδω», ποὺ σημαίνει ὅτι πιθανῶς τὸ ἔργο γράφτηκε ὅσο ὁ Αὐξέντιος ἦταν ἀκόμα στὴ μονὴ τῆς Λαύρας, δηλαδὴ πρὸ τοῦ 1869. Ὁ Αὐξέντιος σίγουρα γνώριζε τὴν ἀκολουθία ποὺ ἔγραψε ὁ Χριστοφόρος ὁ Προδρομίτης, ἡ ὁποία περιελάμβανε μόνον Ἑσπερινὸ καὶ Ὅρθρο καὶ ἔτσι ἔρχεται νὰ καλύψει ἓνα κενό, ποὺ κατὰ τὴν ἀποψὴ τοῦ χρειαζόταν ἡ πατρίδα του, ὥστε νὰ ὑμνεῖται καὶ νὰ τιμᾶται ἡ Ἁγία.

9. Ὁπ.π.

Όπως προείπαμε, ὁ Αὐξέντιος, προκειμένου νὰ συντάξει τὸν κανόνα του, χρησιμοποιεῖ τὴ δομὴ τοῦ Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος στὴ Παναγία, γιὰ αὐτὸ τὸν διευκολύνει ἀφάνταστα στὸ νὰ γράφει τὸ πόνημά του. Πρέπει δὲ νὰ ποῦμε πῶς ὁ ὑμνογραφικὸς λόγος, καὶ δὴ ὁ λόγος ἐνὸς παρακλητικοῦ κανόνα, δὲν ἔχει τὴ μορφή ὁμοιοκατάληκτου ποιήματος, ἀλλὰ εἶναι βυζαντινὸ, ποιητικὸ σύνολο, βασισμένο στὴν τονικὴ ρυθμοποιεῖα, δηλαδὴ στὸ μέτρο καὶ στὸν τονισμὸ τῶν λέξεων τῶν εἰρμῶν. Παρὰ τὴν παρεξήγηση ἐνίων βυζαντινῶν, ποὺ δὲν θεωροῦσαν ποίηση τίποτα πέραν τῆς ἀρχαίας προσωδίας, καὶ πέραν τῆς ἐκτιμήσεως νεωτέρων εὐρωπαϊῶν ἐρευνητῶν ὅτι τὰ τροπάρια δὲν εἶναι ποιήματα ἐξαιτίας τῆς «κατὰ λογάδην», γιὰ λόγους οἰκονομίας, καὶ ὄχι κατὰ στίχον καταγραφῆς τους στὰ χειρόγραφα, ἡ πλούσια ὑμνογραφικὴ παραγωγὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ποίηση μοναδικὴ καὶ ἀνυπερβλήτη¹⁰. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποκαλοῦνταν οἱ ὑμνογράφοι τέτοιων κανόνων, ψάλτες ἢ ποιητές, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἀναγνωριζόταν ὅτι ὑπῆρχε ρυθμικότητα, μέτρο καὶ ἰσοσυλλαβία καὶ μάλιστα ἀρκετὲς φορὲς χρειαζόταν ιδιαίτερα φροντίδα, ὥστε νὰ ὑπάρχουν στὸ στίχο συγκεκριμένες συλλαβὲς τονισμένες κατ' ἐναλλαγὴν, ὥστε νὰ μὴ δημιουργεῖται κουραστικὴ καὶ ἀφόρητὴ μονοτονία¹¹.

Στὸν παρακλητικὸ κανόνα τοῦ Αὐξεντίου ὑπάρχει, κατὰ τὸ δυνατόν, ἰσοσυλλαβία καὶ ὁμοτονία, πλὴν ἐξαι-

10. Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, *Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας*, ἐκδ. «Ὁ Σωτήρ», Ἀθῆναι 1978, σ. 54-60.

11. Ὅπ.π., σ. 59.

ρέσεων, όπου βλέπουμε πώς κάποιες συλλαβές ξεπερνούν τον καθορισμένο αριθμό του 13 ή του 8. Το βέβαιο είναι ότι ο Αὐξέντιος δὲν εἶναι Δαμασκηνὸς ἢ Κοσμᾶς, γιὰ νὰ ἔχει μιὰ εὐρύτατη γνώση τῶν ὕμνογραφικῶν καὶ ποιητικῶν κανόνων καὶ μέτρων, ἀλλὰ κυρίως στηρίζεται σὲ προηγούμενους ὕμνογράφους, ἀπὸ ὅπου ἀντλεῖ, ιδέες, λέξεις, φράσεις, στίχους καὶ ἔτσι πλέκει τὸ δικό του πόνημα, γιὰ νὰ ὑμνήσει τὴν ἁγία τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδας. Κάποια λάθη ποὺ ἐντοπίζονται, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὸ γ' τροπάριο τῆς α' ὠδῆς, ποὺ λέει «ξενωθεὶς ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τῆς σαρκός», ἀντὶ «ξενωθεῖσα», θὰ μπορούσε νὰ ἐκληφθεῖ καὶ ὡς λάθος τοῦ ἀντιγραφέα τῆς ἀκολουθίας (τοῦ παπα-Ἰωάννη), ὅπως καὶ κάποια παρόμοια ἀβλεπτήματα. Παρόλο ὅτι ὁ Χριστοφόρος εἶχε ἤδη συντάξει ἀπολυτίκιο τῆς ἁγίας, «Ἡ ἁμνάς σου Ἰησοῦ, κράζει Κυράννα εὐθαρσῶς σὲ νυμφίε μου ποθῶ καὶ σὲ ζητοῦσα ἀθλῶ» καὶ τὰ λοιπὰ γνωστὰ τοῦ ἀπολυτικίου τῶν γυναικῶν μαρτύρων, ὁ Αὐξέντιος συντάσσει δικό του ὅπου λέγει «Τὴν καλλιπάρθενον Κυράνναν τιμήσωμεν, γονυπετῶς μετὰ δακρῶν προσπέσωμεν καὶ προσκυνοῦντες κράζομεν, μεγάλη φωνῆ, ρῦσαι ἡμᾶς ἅπαντας, ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς σου, φώτιζε, περίσωζε, τοὺς προστρέχοντας πόθῳ, καὶ ἐκ παντοίων λύτρωσαι δεινῶν, ἐν τῇ σῇ σκέπῃ ἁγία τους δούλους σου»¹². Τὸ ἀπολυτίκιο κρατεῖ ἀκριβῶς τὴν τονικότητα τοῦ γνωστοῦ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ ἐκουσίως...» καὶ ἀκολουθεῖ τὴν ἰσοσυλλαβία 13-13,14-14, καὶ 10-10 τοῦ προσόμοιου ἀπολυτικίου. Σὲ

12. χφ. σ. 2 καὶ ἐξ.

άλλα όμως τροπάρια ο Αύξεντιος χρησιμοποιεί τη λογική του νεοελληνικού στίχου, όπου ο τόνος της φωνής δυναμώνει ιδιαίτερα, όταν τονίζουμε κάποιες λέξεις, ή χρησιμοποιεί λέξεις με μακρά φωνήεντα, ώστε κατά την φαλμωδία να διευκολύνεται ο χορός των φαλτών στην απόδοση του ύμνου. Βέβαια αυτό δεν τὸ πετυχαίνει πάντα, αλλά τουλάχιστον αγωνίζεται να τὸ κρατήσει¹³. Πρόβλημα υπάρχει στην ζ' ὠδή, όπου ο μὲν εἰρμός εἶναι «Οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας...», ἀλλὰ τὰ τροπάρια τοῦ Αὐξεντίου δὲν ἔχουν μετρική καὶ τονική σύμπτωση με τὸν εἰρμό,

π.χ « Σωμάτων ἀρρωστίας, ψυχικῆς καχεξίας

οὐ διαλείπουν ποτέ,

ἀνάρρωσον εὐχαῖς σου ἡμᾶς τοὺς τιμῶντάς σε,

λυτρωθέντες σοὶ ψάλλομεν,

παρθενομάρτυς Χριστοῦ Κυράνα μέγα κλέος»¹⁴

Ὁ στίχος αὐτὸς εἶναι ἀργορρυθμικός, γιατί τὸ ξαναγύρισμα τοῦ ρυθμικοῦ τόνου δὲν γίνεται κανονικά, τὸ δὲ τροπάριο προσιδιάζει καλύτερα στὸ ρυθμὸ τοῦ εἰρμοῦ τῆς θ' ὠδῆς, δηλαδὴ στὸ «Κυρίως θεοτόκον...»¹⁵.

Ὡς πρὸς τὴ δομὴ τοῦ κειμένου καὶ τὴν αἰσθητικὴ τοῦ λόγου, θὰ λέγαμε πὼς ὁ Αὐξέντιος δὲν ἀγωνίζεται νὰ πρωτοτυπήσει ὡς ὑμνογράφος, ἔχει ἤδη στὰ χέρια του τὴν ἀκολουθία τοῦ Χριστοφόρου τοῦ Προδρομίτου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δανίζεται στοιχεῖα, φράσεις, λέξεις, νοήματα. Ἔχει ὡς πηγὴ τοῦ τὸν βίῳ τῆς ἀγίας καὶ πάνω σ' αὐτὰ τὰ

13. Ὅπ.π., σ. 1.

14. Ὅπ.π., σ. 9.

15. Ὅπ.π., σ. 6.

κείμενα στηρίζεται κατά βάση. Βεβαίως στο χειρόγραφο που ἐξετάζουμε υπάρχουν πολλά ὀρθογραφικὰ καὶ συντακτικὰ λάθη, πού δὲν θὰ μπορούσαν νὰ συγχωρηθοῦν οὔτε ποιητικῇ ἀδείᾳ. Τὸ πιθανότερο εἶναι πὼς ὁ παπα-Ἰωάννης, πού ἀντέγραψε τὸν κανόνα ἀπὸ κάποιο χειρόγραφο, νὰ μὴ μπόρεσε νὰ διαβάσει σωστὰ κάποιες λέξεις, τὶς ὁποῖες ἀντιγράφει λαθασμένα. Π.χ. στὸ θεοτοκίῳ τῆς δ' ὠδῆς γράφει: «...ὕπερτέρα τοὺς οὐρανοὺς ἀνεδείχθης ὦ Δέσποινα...», ἀντὶ «ὕπερτέρα τῶν οὐρανῶν¹⁶, ὁμοίως στὸ β' τροπάριο τῆς θ' ὠδῆς: «ἡμᾶς τοὺς ὑμνητάς σου, ἔνδοξε Κυράννα, διαφυλάττων καὶ σκέπων διάλιπε μή...»¹⁷, ἀντὶ διαφυλάττουσα κτλ. Ἄλλοῦ πάλι στὴν ζ' ὠδή, τροπάριο γ' λείπει μιὰ λέξη καὶ ἀφήνει κάποιο κενὸ ὁ ἀντιγραφέας, ὅμως αὐτὸ τὸ κενὸ δημιουργεῖ πρόβλημα στὴν ψαλμῳδία τοῦ τροπαρίου¹⁸. Ὑπάρχουν ἀρκετὰ τέτοια συντακτικὰ, γραμματικὰ καὶ λεκτικὰ ἀβλεπτήματα. Ὁ Αὐξέντιος, ὅπως καὶ ὁ Χριστοφόρος, πολλὲς φορὲς περὶ ἕνα προσωπικὸ τόνο στὸ κείμενό του, σὰν νὰ θέλει νὰ δείξει πὼς ἔγραψε τὴν ἀκολουθία μόνο γι' αὐτόν, παρ' ὅλο ὅτι θέλει νὰ ψάλλεται ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῆς ἁγίας ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς. Ἔτσι αὐτὸς ὁ Δαβιτικὸς τόνος, τῆς αὐτομεμφίας καὶ τῆς μετάνοιας, συχνὰ ἀπαντᾷ στὸ κείμενο τοῦ κανόνος. Ὑμνητικὸς πρὸς τὴν Ἁγία Τριάδα, συχνὰ ἀναφέρεται σ' Αὐτὴν καὶ συνδέει τὸ μαρτύριο τῆς ἁγίας μετὰ τὴν ὑμνωδία τῆς Ἁγίας Τριάδος, κατὰ τὸ μαρ-

16. Ὅπ.π., σ. 9.

17. Ὅπ.π., σ. 2 καὶ ἐξ.

18. Ὅπ.π., σ. 2, 3, 5, 8, 10.

τύριο. Ὁ Αὐξέντιος, παρὰ τὸ ὅτι μέμφεται τὸν ἑαυτό του, ὅτι εἶναι πτωχὸς γιὰ νὰ ὑμνήσει τὴν μάρτυρα, βρίσκει ἀρκετὲς λέξεις γιὰ νὰ μιλήσει γιὰ τὴν ἁγία μὲ ἰδιαίτερο θαυμασμό. Τὴν ἀποκαλεῖ «Καλλιπάρθενον, σὺφρονα νύμφη, μεσίτρια πρὸς Θεόν, πάνσεμνη, ἰλαστήριον θῦμα, νύμφη Χριστοῦ, ἀξιόγαστη, λιμένα τῶν πιστῶν, ἀντιλήπτορα, φιλόστοργο μητέρα, παρθενομάρτυρα Χριστοῦ, μέγα κλέος, ὀρητήριον θεῖον, ἄγκυρα ἀσφαλῆ, ἐλπίδα μετὰ Θεόν, ἀθληφόρο Κυράννα». Ἀπὸ τὸ λεκτικὸ ὄπλοστάσιο τοῦ Χριστοφόρου δανίζεται φράσεις ὅπως «ἄθλα καὶ σκάματα», «κᾶλλη τερπνά», «ἀσθενῶ ὁ τάλας», «σαρκὸς οὐκ ἐφήσω», «ἀφειδήσασα τῶν μελῶν εἰς βάσανα», «σαρκὸς καθαρότητα» κ.λπ. Ἀπὸ δὲ τὸν γνωστὸ παρακλητικὸ κανόνα καὶ τὸ γνωστὸ τροπάριο «Προστασία τῶν χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε...», κρατεῖ τὸν ρυθμὸ καὶ τὴν μετρικὴ τοῦ τροπαρίου καὶ ἀπὸ τὶς 36 λέξεις κρατεῖ τὶς 19 καὶ τροποποιεῖ τὶς 17, ἀλλάζει δηλαδὴ κατὰ 50% περίπου τὸ γνωστὸ κείμενο. Ἐπίσης στὸ ἰδιόμελο, ὅπως γράφει, ἀλλὰ παραπέμπει στὸ «Ὅλην ἀποθέμενοι», κάποιες συλλαβὲς ποὺ λείπουν, τέσσερις τὸν ἀριθμὸ, δυσκολεύουν τὴν ψαλμωδία καὶ ἀναγκάζουν τὸν ψάλτη νὰ τραβήξει περισσότερὸ τὶς ἐλλίπουσες συλλαβὲς γιὰ νὰ ἀποδοθεῖ τὸ τροπάριο.

Στὴν τελευταία σελίδα 11 τῆς ἐνθέτου ἀκολουθίας τοῦ Αὐξεντίου καταγράφεται «ἕτερον ἀπολυτίκιον τῆς ἁγίας, πρὸς τὸ “Τὸν συνάναρχον λόγον”» καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

«Χαῖρε νύμφη Κυρίου Κυράννα ἔνδοξε
χαῖρε χώρα Βυσόκας ὅτι ἐπλούτισας
χαίρετε πάντες οἱ λαοὶ τὴν πανθαύμαστον

ὅτι ἦνθισεν ἡμῖν ρόδον εὖοσμον ὁσμῆν,
 ἐκπέμπων χάριν πλουσίαν,
 ἡμῖν τοῖς πόθῳ τιμῶσι
 καὶ εὐσεβῶς μεγαλύνουσι»¹⁹.

Δὲν μπορούμε μετὰ βεβαιότητος νὰ ποῦμε ὅτι τὸ ἀπολυτίκιο αὐτὸ εἶναι ποίημα τοῦ Αὐξεντίου, διότι διαφέρει ὡς πρὸς τὸν γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ ὅλου χειρογράφου, ἄρα ἐγράφη ἀργότερα ἀπὸ ἄλλο χέρι. Κάτω ἀκριβῶς ξαναγράφεται τὸ ἀπολυτίκιο μὲ τὴ σημείωση «τὸ παρὸν ξαναγράφεται διορθωμένον», ἐνῶ μὲ ἄλλο μελάνι καὶ διαφορετικὸ γραφικὸ χαρακτήρα διαβάζουμε ἄλλη σημείωση «τὸ βιβλίον τοῦτο τῆς μεγαλομάρτυρος Κυράνης, ἀντεγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ κυρίου Ἀθανασίου παπαῆ-ἐφημερίου καὶ δασκάλου, ὅστις ἦλθεν εἰς Ἀβυσώκαν καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ χωρίον μῆνας 15 τοῦ ἔτους 1875ω καὶ 76ω Αὐγούστου». Τὸ ἴδιο ἀπολυτίκιο πάντως περᾶ στὴν πρώτη ἔκδοση τῆς ἔντυπης ἀκολουθίας, πὺ «ἐξεδόθη δαπάναις τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Βυσωκινῶν» ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο Νικολαΐδη τὸ ἔτος 1922.

Πάντως πρέπει νὰ τονίσουμε τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ παρακλητικὸς κανόνας τοῦ Αὐξεντίου, ἀπὸ τὸ 1860 μέχρι καὶ τὸ 1967, περίπου 100 χρόνια, ὅποτε ὁ ὑμνογράφος π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης²⁰, τῆ προτροπῆ τοῦ τότε ἱεροδιακόνου καὶ νῦν θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Θερωῶν

19. Ὅπ.π., σ. 8.

20. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ, *Ἀσματικὴ Ἀκολουθία καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Κυράνης*, Θεσσαλονίκη 1967.

κ. Δημητρίου, ἔγραφε νέο παρακλητικὸ κανόνα, ἦταν ὁ μοναδικὸς κανόνας ποὺ ἐψάλλετο ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τῆς ἁγίας, ὅπως ἀκριβῶς ἐπιθυμοῦσε ὁ συμπατριώτης τῆς ὑμνογράφος. Ἦταν εὐτύχημα καὶ ἰδιαίτερη εὐλογία ἀπὸ τὸν Θεό, νὰ βρεθεῖ τὸ χειρόγραφο τῆς ἀκολουθίας τῆς ἁγίας, καθὼς γινόταν οἱ ἐτοιμασίες γιὰ νὰ τιμηθοῦν τὰ 260 χρόνια ἀπὸ τοῦ σεπτοῦ μαρτυρίου της, καὶ νὰ ἀποκαλυφθεῖ ἡ ἀκολουθία τοῦ Αὐξεντίου. Ἀπὸ τότε ἀκολούθησαν πολλὲς εὐλογίες ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὴν Ἁγία καὶ συνεχίζουν καὶ σήμερα νὰ στηρίζουν τὴν ἐπαρχία τοῦ Λαγκαδᾶ καὶ τὸν λαό της.

Ἐμεῖς, ὡς ἐλάχιστο φόρο τιμῆς στὸν Βυσωκινὸ ἀσκητὴ Αὐξέντιο καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Βυσωκινοὺς συνασκητές του, ποὺ διέσωσαν τὴν μνήμη τῆς ἁγίας στὸ Ἁγιώνυμο ὄρος, τιμῶντες καὶ φάλλοντες αὐτήν, διασώζουμε τὴ μνήμη του καὶ τιμοῦμε τὸ ἔργο καὶ τὴν ἀγαθὴν προσπάθειά του, καθὼς καὶ τὴν ὑποδειγματικὴ ἀγάπη του στὴ νεομάρτυρα Ἁγία Κυράννα καὶ ἀγαλλομένη καρδιά συμψάλλουμε νοερά μαζί του:

Τὴν καλλιπάρθενον Κυράνναν τιμήσωμεν,
 γονυπετῶς μετὰ δακρῦων προσπέσωμεν
 καὶ προσκυνοῦντες κράζομεν μεγάλη φωνῇ,
 ρύσαι ἡμᾶς ἅπαντας ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς σου,
 φώτιζε, περίσωζε, τοὺς προστρέχοντας πόθῳ,
 καὶ ἐκ παντοίων λύτρωσαι δεινῶν,
 ἐν τῇ σῇ σκέπῃ
 ἁγία τοὺς δούλους σου. AMHN²¹.

21. χφ. σ. 1.

Η ΑΓΙΑ ΚΥΡΑΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ. ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

Ἡ ὀρθόδοξη εἰκόνα ἔχει καθιερωθεῖ στήν παράδοσή μας ὡς τὸ γλωττοφόρον βιβλίον, ποὺ διδάσκει τὴν ἄλλη βιωτὴ καὶ στήνει ἐμπρὸς μας πρότυπα ζωῆς αἰωνίου. Ἡ τάξη τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ λειτουργικὸ τυπικὸ θέλουν τὴν εἰκόνα στοιχεῖο ἀναπόσπαστο τῆς θείας λατρείας, μὲ τὴν ἰδιαίτερη θέση της στὸ κέντρο τοῦ ναοῦ, γιὰ νὰ τιμηθεῖ προσκυνηματικὰ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς¹.

Δὲν ὑπάρχει ἑορτὴ ἀγίου ἢ ἑορτολογικοῦ θέματος ποὺ νὰ μὴ συνδέεται μὲ μιὰ εἰκόνα, μὲ μιὰ ἐποπτική, θὰ λέγαμε, παρουσία τῆς ἑορτῆς, ἢ μὲ τὸν ἀντίστοιχο ὑπομνηματισμὸ ποὺ ἡ εἰκόνα παρέχει στήν ἑορτή. Πολλὲς φορὲς οἱ εἰκόνες ἀποτυπώνουν τὴν συνείδηση τῆς ἐκκλησίας, πρὶν ἀκόμα οἱ ἐπίσημοι θεσμοί, τῆς Συνόδου ἢ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προχωρήσουν στήν ἁγιοκατάταξη καὶ τὴν τιμητικὴ καθιέρωση τῆς ἑορτῆς. Κάτι ἀντίστοιχο βέβαια συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ὑμολογικὰ κείμενα, ποὺ ἀποδεικνύουν ἔτσι τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ γιὰ τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς μάρτυρες, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γένει συνείδηση τοῦ

1. Τρ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, *Ἡ τῶν θείων εὐκοσμία καὶ τάξις*, ἐκδ. Μυθδονία, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 14.

ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, καθὼς καὶ τὴν θέλησή του νὰ προβάλλει αὐτὰ τὰ πνευματικὰ σύμβολα καὶ πρότυπα ζωῆς.

Στὴν περίπτωση αὐτῆ, ὅλα αὐτὰ τὰ εἰκαστικά ὑπομνήματα ἢ ὑμνολογικὰ ποιήματα, συναποτελοῦν τὰ ἰσχυρότερα ἴσως στοιχεῖα, γιὰ μιὰ ἀγιοκατάταξη ἢ τὴν καθιέρωση μιᾶς ἑορτῆς, ἔστω καὶ τοπικοῦ χαρακτήρα.

Στὴ μελέτη αὐτῆ τὸ θέμα μας εἶναι ἡ εἰκονογραφικὴ ἀπόδοση τῆς μορφῆς τῆς ἁγίας Κυράννης τῆς Ὁσσαίας καὶ θὰ προσπαθήσουμε νὰ κάνουμε κάποιες αἰσθητικὲς παρατηρήσεις στὶς εἰκόνες ποὺ ἐντοπίσαμε.

Ἡ ἁγία Κυράννα μαρτύρησε κατὰ τὸ ἔτος 1751 στὴ Θεσσαλονίκη, ὃ δὲ βίος τῆς κατεγράφη ἀρκετὰ νωρὶς ἀπὸ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη καὶ συμπεριελήφθη στὴν ἔκδοση τοῦ Νέου Μαρτυρολογίου περὶ τὸ 1799².

Ὁ ἅγιος Νικόδημος μᾶς πληροφορεῖ μάλιστα ὅτι ὁ μοναχὸς Χριστοφόρος Προδρομίτης³, τῆς σκήτης τῶν Ἰβήρων, σύγχρονος τῆς ἁγίας Κυράννης, συνέθεσε τὴν ἀκολουθία τῆς ἁγίας, δηλαδὴ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῆς μνήμης της. Στὸ χειρόγραφο ποὺ βρέθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς ἁγ. Παρασκευῆς Λαγκαδᾶ καὶ παρουσιάστηκε στὴ σχετικὴ ἡμερίδα ποὺ πραγματοποιήθηκε τὸ 2011 στὶς 28 Φεβρουαρίου, ὑπάρχει ἐκτενὲς συναξάριο, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἐπιγραφεῖ «λόγος εἰς τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας Κυράννης» τὸ ὁποῖο

2. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Νέον Μαρτυρολόγιον*, Ἀθήνα, 1961, σσ. 133-135.

3. Ὁπ.π.

μᾶς δίνει ἀρκετὲς πληροφορίες γιὰ τὸ μαρτύριο ἀλλὰ καὶ τὸ περιρρέον κολυβαδικὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς⁴. Τὸ χειρόγραφο εἶναι πιθανότατα αὐτόγραφο τοῦ Χριστοφόρου τοῦ Προδρομίτη, μὲ ἔνθετη μιὰ νεώτερη ἀκολουθία τοῦ παρακλητικοῦ κανόνος, ἔργο τοῦ ἀρχιμανδρίτη Αὐξεντίου Λαυριώτου, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἀκροστιχίδα καὶ χρονολογεῖται περὶ τὸ 1860, ἡ δὲ μαρτυρία τῆς ἀντιγραφῆς τῆς ἀκολουθίας ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸν παπα-Ἰωάννη τὸ 1864⁵, ὅταν ἦταν ἐφημέριος Ὑσσης, μᾶς δίνει ἀκόμη μιὰ πληροφορία σημαντικὴ κατὰ τὴν ἄποψή μας, ὅτι πρὸ τοῦ 1864 εἶχε ἤδη καθιερωθεῖ ἡ εἰκονογραφικὴ ἀπόδοση τῆς Ἁγίας Κυράννης καὶ ὑπῆρχε ἤδη εἰκόνα τῆς στὴν Ὑσσα. Ὁ ὕμνογράφος τοῦ παρακλητικοῦ κανόνος, Αὐξέντιος Λαυριώτης, σημειώνει ὅτι «συνέθεσα τὸν παρόντα κανόνα ἵνα δέονται οἱ πιστοὶ ἐνώπιόν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς εἰκόνας», ἀλλὰ καὶ στὴν ἀκολουθία συχνὰ γίνεται λόγος γιὰ τοὺς πιστοὺς ποὺ προστρέχουν στὸ ναὸ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς. Στὰ μεγαλυνάρια τοῦ κανόνος ἀναφέρει⁶:

4. Χειρόγραφο σ. 41 (τὸ χειρόγραφο κυκλοφόρησε σὲ πανομοίτυπη ἔκδοση ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης τὸ 2011).

5. Βλ. Τρ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, «Χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς ἁγ. Κυράννης», στὸν τόμο, *Μαρτύριο τοῖς Ἐθνεσι, χαριστήριος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βαρθολομαῖον*, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 894.

6. Χειρόγραφο, ἔνθετο, σ. 9.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἀδελφοὶ
 τὴν λαμπρὰν εἰκόνα
 ἀθληφόρου τῆς τοῦ Χριστοῦ,
 καὶ εἴπομεν πάντες
 ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,
 Κυράννα μάρτυς θεία
 ἡμᾶς διάσωσον⁷.

Καὶ λίγο παρακάτω το προσόμοιον πρὸς τὸ «πάντων προστατεύεις» σημειώνει:

Πᾶς τις προστατεύεται ἔκ σου,
 ὅστις τῷ ναῷ σου προστρέχει
 καὶ τῇ εἰκόνι σου,
 τὴν σὴν ποθῶν κατασπάζεσθαι,
 ἀγαλλιάσει ψυχῆς
 καὶ πρὸς σὲ καταφεύξεται
 ἀεὶ τοῦτον σώζεις
 πάσης περιστάσεως
 καὶ ἐκ δεινῆς συμφορᾶς,
 οὕτως ἀθληφόρε Κυράννα
 πρέσβευε Κυρίῳ τῷ κτίστη
 τοῦ ρησθῆναι πάντας τῆς κολάσεως⁸.

Ἀπὸ τὶς σωζόμενες σήμερα παλαιότερες εἰκόνες τῆς ἁγίας Κυράννας, ἐντοπίζουμε τέσσερις στὸ ναὸ τῆς ἁγίας στὴν Ὅσσα, ἡ μία εἶναι ἀχρονολόγητη ἐνῶ οἱ τρεῖς φέρουν ὑπογραφές καὶ χρονολόγηση ποὺ εἶναι γύρω στὸ

7. Ὅπ.π.

8. Ὅπ.π.

1870 και μία στο ναό τῶν Ταξιαρχῶν, πολὺ νεώτερη⁹. Βέβαια αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἀρχαιότερη εἰκόνα τῆς ἁγίας, δεδομένου ὅτι ὁ Αὐξέντιος ὁ Λαυριώτης ἤδη ἀπὸ τὸ 1860 περίπου, ἴσως καὶ νωρίτερα, γράφει ἀκολουθία γιὰ νὰ διαβάζεται ἐνώπιόν τῆς εἰκόνας¹⁰ τῆς ἁγίας, ἢ ὁποία εἶναι γνωστὴ στὴ Ὑσσα καὶ ἀντιγράφεται ἀπὸ τὸν πάπα-Γιάννη τὸν ἐφημέριο Ὑσσης κατὰ τὸ 1864. Ὁ Αὐξέντιος, ὑπογράφει ὡς Λαυριώτης, γιατί μέχρι τὸ 1869 μονάζει στὴ Λαύρα καὶ τὸ 1870 ἀγοράζει ἀπὸ τὴν Μεγίστη Λαύρα τὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους στὰ Καυσοκαλύβια, (χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1770), στὸ ὁποῖο μέχρι τότε ἀσκήτευε ὁ μοναχὸς Νικηφόρος Ρωμαλαῖος, «καταγόμενος ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκ τῆς κώμης τῆς λεγομένης Βυσώκας». Ἔτσι λοιπὸν ὁ Αὐξέντιος ὁ ὁποῖος εἶναι κι αὐτὸς Βυσωκινὸς στὴ καταγωγή, διαδέχεται τὸν Βυσωκινὸ Νικηφόρο Ρωμαλαῖο, καὶ φέρνει μαζί του δύο ὑποτακτικούς, τοὺς μοναχοὺς Νάρκισσο καὶ Ἰσίδωρο, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης κατάγονταν ἀπὸ τὴν Βυσώκα¹¹.

9. Στὶς εἰκόνας τῆς ἁγ. Κυράνας ἀναφέρθηκε κατὰ καιροὺς ὁ καθηγητὴς Ἁπ. Γλαβίνας. Τὸ Πρῶτον δημοσίευσε «Μία φορητὴ εἰκόνα τῆς ἁγ. Κυράνας τοῦ ζωγράφου Χριστοδούλου Σιατιστεύς» στὸ Διεθνὲς συνέδριο: «Ἡ Δυτικὴ Μακεδονία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας, μὲ ἔμφαση στοὺς Δυτικομακεδόνες ἀποδήμους στὶς Βαλκανικὲς χώρες», Σιάτιστα 2003 σσ. 317-329, ἐπίσης μιὰ δευτέρη μελέτη «Φορητὲς εἰκόνας τῆς ἁγ. Κυράνας ἐκτὸς Ὑσσης» στὸν τόμο, «Φιλοτεχνία, ἀφιέρωμα εἰς τὸν Μητροπολίτην Γέροντα Χαλκηδόνο Ἀθανάσιον Παπαῶ», σσ. 401-703.

10. Τρ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, ὅπ.π., σ. 896.

11. ΣΑΚΗ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ, «Ὑσσαῖοι ἀκητὲς στὸ Ἅγιον Ὄρος

Ἄρα ἡ ἀκολουθία τοῦ Αὐξεντίου συνετέθη πολὺ πρὸ τοῦ 1870 πὸν χρονολογοῦνται οἱ εἰκόνες τῆς Ὅσσης. Στὸ κελὶ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους στὰ Καυσοκαλύβια, ὑπάρχει εἰκόνα τῆς ἁγίας Κυράννης καὶ σύμφωνα μὲ τὴν μαρτυρία τοῦ γέροντος τοῦ κελίου π. Χαραλάμπου Παντελοπούλου, συχνὰ στὸ κελὶ ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας Κυράννης, κατὰ παλαιὰ παράδοση τοῦ κελίου. Ἡ εἰκόνα δὲν ἔχει ὑπογραφή, ὅμως σαφῶς πρόκειται γιὰ ἀγιορειτικὸ ἐργαστήριο γύρω στὸ 1870, ἴσως λίγο πρὶν ἢ λίγο μετὰ¹².

Ἄν ὑποθέσουμε ὅτι τὸ Νέο Μαρτυρολόγιο, δημοσιεύεται περὶ τὸ 1799, ἐπομένως ἡ τιμὴ καὶ ἑορτασμοὺς τῆς μνήμης τῆς ἁγίας, εἶχε ἤδη καθιερωθεῖ πολὺ νωρίτερα τοῦ 1799. Πρέπει δὲ νὰ ποῦμε πῶς τὸ συναξαριστικὸ κείμενο τοῦ Μαρτυρολογίου, ἀποτελεῖ τὴν βέβαιη πηγὴ πληροφοριῶν γιὰ τοὺς ἀγιογράφους τῆς ἐποχῆς, καθότι περιγράφει λεπτομερῶς τὸ μαρτύριο, τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἀνδρεῖο φρόνημα τῆς ἁγίας. Τί νὰ ἀπέγιναν ἄραγε οἱ πρῶτες εἰκόνες τῆς ἁγίας;

Ἡ μιὰ ἐκδοχὴ εἶναι νὰ καταστράφηκαν ἀπὸ τοὺς σχισματικούς της Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας οἱ ὅποιοι εἶχαν εἰσδύσει στὴν Ἐυλούπολη, Νικόπολη καὶ ἀπέσπασαν καὶ τὸν ἱερέα τῆς Ὅσσης Παπαπέτρο καὶ ἡ ἄλλη νὰ βρισκονται κάπου κρυμμένες, γιατί οἱ σχισματικοὶ ἄλλαζαν τὶς

τὸν 19ον αἰῶνα καὶ σήμερα», Ὅσσα, χθές, σήμερα, αὔριο, τεῦχ. 4, Σεπτέμβριος 2000, σ. 1.

12. Ὅπ.π.

έλληνογλωσσες επιγραφές των εικόνων σὲ βουλγαρικές προκειμένου νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ σχέδιά τους¹³.

Σὲ ἓνα κείμενο στὸ Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιο τοῦ 1908 τοῦ Μακεδόνα Σιώρη, καὶ ποὺ ἐπιγράφεται «Ἡ ἔλληνορθόδοξος κωμόπολις Βυσώκα»¹⁴, ἀναφέρεται στὴν ἀγία Κυράννα καὶ γράφει περὶ τῆς εἰκόνας τῆς ἀγίας: «οἱ ἀγιογράφοι τῆς ἐποχῆς διέσωσαν εἰκόνα τινά, ἦν ἀφιέρωσαν εἰς Βυσώκαν, σωζομένης ἔτι καὶ σήμερον, καὶ ἧς πανομοιότυπος μὲ ἑλληνικὰ ψηφία ἐπίσης ἐγένετο βραδύτερον ἄλλη, σωζομένη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου ἐν Θεσσαλονίκῃ», στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς πλατείας δικαστηρίων, ὁ ὁποῖος ὅμως κἀηκε στὶς 5 Αὐγούστου τοῦ 1917 στὴν μεγάλη πυρκαγιὰ τῆς πόλης. Ὅμως ὁ Σιώρης, δημοσιεύει μίαν εἰκόνα τῆς ἀγίας στὸ Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιο, χωρὶς νὰ ἀναφέρει σὲ ποιὸν ναὸ ἀνῆκε ἡ εἰκόνα αὐτή.

Ἡ ἀγία εἰκονίζεται κατὰ τὸν τύπο τῶν ἄλλων ἀγίων γυναικῶν, δηλαδὴ φέρουσα ἱμάτιο ποὺ καλύπτεται ἀπὸ χειριδωτὴ αἰσθήτα καὶ μαφόριο τὸ ὁποῖο καλύπτει τὴν κεφαλή. Στὸ δεξιὸ χέρι φέρει σταυρὸ, ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ κλείνει πρὸ τοῦ στήθους σὲ σχῆμα εὐλαβείας¹⁵ (εἰκ. 1).

Οἱ εἰκόνες ποὺ σώζονται σήμερα στὴν Ὅσσα βρίσκονται στὸ ναὸ τῆς ἀγίας, ἡ πρώτη στὸν Νάρθηκα (δια-

13. ΗΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, *Ἀνθέμους*, Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον, ἔτος Γ' 1910 σ. 322.

14. ΜΑΚ. ΣΙΩΡΗ, *Ἡ ἔλληνορθόδοξος κωμόπολις Βυσώκα*, Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον, ἔτος Β', 1909, σσ. 203-205.

15. ΣΙΩΡΗ, ὅπ.π.

στάσεων 58x118), ιστορεί την άγια Κυράννα στο κέντρο ένδεδυμένη κατά τον τρόπο ένδυσης τών αρχαίων γυναικών, με ποδήρη χιτώνα, και χειριδωτό φόρεμα έως τὰ γόνατα, ένω ένα αρκετά μεγάλο κόκκινο ιμάτιο καλύπτει τούς ώμους τής άγίας και ένα λευκό μαφόριο καλύπτει την κεφαλή και τούς ώμους της. Στο άριστερό κρατεί κλωνάρι φοίνικα, ένω στο δεξι χέρι κρατεί σταυρό. Πάνω από τή μορφή τής άγίας, ιστορείται ο Χριστός μέσα σε σύννεφο να εύλογεί. Γύρω από τή μορφή τής άγίας, μέσα σε 9 διαχώρα ιστοροϋνται σκηνές από τὸ μαρτύριό της. Ἡ εικόνα αὐτὴ τοῦ νάρθηκα φέρει δυσανάγνωστη ὑπογραφή τοῦ ζωγράφου, πὸ πιθανῶς νὰ εἶναι ὁ Μητάκος Χατζησταματιάδης καὶ ἔχει χρονολογία τὸ ἔτος 1897. Μιὰ ἄλλη ἐκδοχὴ εἶναι νὰ πρόκειται γιὰ τὸν ζωγράφο Μποζίνη Γενησιώτη, ὁ ὁποῖος τὴν ἴδια ἐποχὴ δραστηριοποιεῖται στὴ ἐπαρχία μας καὶ δὴ στὴν ἐνορία τοῦ Δρυμοῦ, ὅπου ὑπάρχει ἔργο του τῆς ἴδιας περιόδου (εἰκ. 2).

Στὸν ἴδιο εἰκονογραφικὸ τύπο ιστοροϋνται καὶ οἱ εἰκόνες πὸ βρῖσκονται στὴ Νιγρίτα στοὺς ναοὺς τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου καὶ ἁγ. Γεωργίου, με ἐλάχιστες διαφοροποιήσεις καὶ ἀνήκουν χρονολογικὰ στὴν περὶ τὸ 1870 ἐποχὴ.

Ἐνας ἄλλος ζωγράφος ὁ Χριστόδουλος ἀπὸ τὴν Σιάτιστα, ιστορεῖ στὴν Ὅσσα τὴν εἰκόνα τῆς άγίας Κυράννης στοὸ μεγάλο προσκυνητάρι τοῦ ναοῦ, ἡ ὁποία ὅμως διαφοροποιεῖται αἰσθητὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες καὶ ἔχει ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον (εἰκ. 4). Ἡ άγία εἰκονίζεται με κόκκινο μακρὸ ἔως τοῦ ἐδάφους ένδυμα καὶ ἀπὸ πάνω φέρει χιτῶνα σε σκούρα μπλε ἀπόχρωση, διακοσμημένο με σταυροειδῆ

ἄνθη. Ἡ κεφαλή της καὶ οἱ ὠμοὶ καλύπτονται ἀπὸ κόκκινο μαφόριο ἐνῶ στὴν ἀριστερὰ κρατεῖ κλωνάρι φοινικιάς καὶ στὴ δεξιὰ τὸν τίμιο σταυρό. Στὸ πάνω ἀριστερὸ μέρος τῆς εἰκόνας μέσα ἀπὸ σύννεφο προβάλλει ἕνας ἄγγελος ὁ ὁποῖος στεφανώνει τὴ μάρτυρα, ἐνῶ στὸ δεξιὸ ἄνω μέρος εἰκονίζονται μορφές ἀγγέλων. Πίσω ἀπὸ τὴν ἁγία ἱστορεῖται τὸ τοπικὸ περιβάλλον, ὁ ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν, τὰ βουνὰ τῆς περιοχῆς, τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ πνιγμένα στὸ πράσινο. Ἡ μορφὴ τῆς ἁγίας ἀποπνέει ρωμαλεότητα καὶ ἀνδρειοσύνη, μιὰ περηφάνεια ρωμαίικη, ποὺ σημαίνεται ἰδιαίτερα μὲ τὸ σταυρὸ καὶ τὸ κλαδὶ τῆς φοινικιάς, τὸ σύμβολο τῆς νίκης καὶ τῆς ἀναστάσεως. Ἀνάμεσα στὰ νέφη πάνω ἀπὸ τὴ μορφὴ τῆς καταγράφεται τὸ ἀπολυτίκιο τῆς ἁγίας, «χαῖρε νύμφη Κυρίου Κυράνα ἐνδοξε...» Στὴν ὑπογραφή διαβάζουμε «χειρὶ Χριστοδούλου Σιατιστέως...» χωρὶς νὰ διακρίνεται εὐκρινῶς χρονολογία¹⁶.

Ἡ τρίτη εἰκόνα ποὺ ἀπόκειται στὸ προσκυνητᾶριο τοῦ νέου ναοῦ (διαστάσεων 55,5x81), δὲν φέρει ὑπογραφή καὶ χρονολόγηση (εἰκ. 5). Πρόκειται γιὰ εἰκόνα ἀρκετὰ καλοδουλεμένη, μὲ λεπτομερειακὴ ἐργασία κυρίως στὶς μικρογραφικὲς παραστάσεις τοῦ βίου τῆς ἁγίας καὶ στὸ καθαρὸ γράψιμο τῶν μορφῶν, μακριὰ ἀπὸ στοιχεῖα ἐντονης λαϊκότητος ζωγραφικῆς, ποὺ συναντᾶμε στὴν πρώτη εἰκόνα. Δείχνει νὰ σχετίζεται μὲ τὰ γνωστὰ Κουλακιώτικα ἐργαστήρια, καὶ θὰ μπορούσε νὰ τοποθετηθεῖ μεταξὺ τοῦ 1830 καὶ 1860. Τὰ τεχνοτροπικὰ στοιχεῖα

16. Πιθανότατα νὰ πρόκειται γιὰ τὴν πρώτη εἰκόνα τῆς ἁγίας, ἔργο τοῦ Χριστοδούλου.

καὶ ἡ γραφή, ἡ ἔντονη χρυσοκοντιλιά, τὸ στυλβωτὸ χρυσὸ στὸν κάμπο τῆς εἰκόνας, τὸ τσουκάνι στὸ φωτοστέφανο καὶ στὴ διακόσμηση, συνδέονται μὲ τὸν ζωγράφο Ἀθανάσιο Μαργαρίτη, ἡ τῆς αὐτῆς συντεχνίας, γνωστὸ στὴν περιοχὴ καὶ τὴν ἐπαρχία. Ἡ ἁγία εἰκονίζεται σὲ στάση δεήσεως καὶ κρατεῖ στὸ δεξι χέρι τὸν σταυρό. Γύρω ἀπὸ τὴ μορφή τῆς παραστέκονται δύο καλοδουλεμένες ἀγγελικὲς μορφές, καὶ στὴ συνέχεια ἱστορεῖται ὁ βίος τῆς ἁγίας σὲ 7 διαχώρα. Στὴν ἐπιγραφή τῆς εἰκόνας διαβάζουμε «**Η ΑΓΙΑ ΚΥΡΑΝΗΣ**».

Ἡ τέταρτη εἰκόνα εἶναι διαστάσεων 46,5x60,5, ἐκτίθεται σήμερα στὸ ἐκκλησιαστικὸ μουσεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως στὸ Λαγκαδᾶ, ἱστορεῖ τὴν ἁγία σὲ προτομή, μὲ στιλβωτὸ χρυσὸ κάμπο καὶ πλούσια διακόσμηση μὲ χρυσοκοντιλιά (εἰκ. 6). Ἐπιγράφεται, «Ἡ Ἁγία Κυράννα, νέα μάρτυς καὶ θαυματουργός».

Ἡ μορφή τῆς ἁγίας φανερώνει τὴν σωματικὴ καὶ ψυχικὴ τῆς ὠραιότητα καὶ προσπαθεῖ νὰ διδάξει στοὺς προσκυνητὲς, ὅτι ἡ ἁγία ἀντήλλαξε τὴν πρόσκαιρη ὠραιότητα μὲ τὴν αἰώνια ὠραιότητα καὶ μακαριότητα. Στὴν μισοσβησμένη ὑπογραφή διαβάζουμε «ἔργον Ἀγγέλου Χατζηγεωργίου ἐκ Ζάροβας, γέγονε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1870». Βλέπουμε ὅτι τὸ 1870 ἦταν ἡ σημαδιακὴ χρονιὰ ὅπου ἱστορήθηκαν οἱ περισσότερες εἰκόνες τῆς ἁγίας.

Ἡ πέμπτη εἰκόνα βρίσκεται στὸ ναὸ τῶν Ἀρχαγγέλων, τὸν παλαιὸ ναὸ τῆς Ὁσσης (εἰκ. 7), εἶναι ἔργο τοῦ 20οῦ αἰῶνος, πιθανῶτα ἐργαστηρίου τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἡ ἁγία εἰκονίζεται νὰ κρατεῖ στὸ δεξι χέρι τὸν σταυρό, ἐνῶ στὸ ἀριστερὸ το γνωστὸ κλωνάρι φοίνικα, φορεῖ

πράσινο ποδήρη χιτώνα και σὲ μπλὲ ἀπόχρωση, κοντὸ ὡς τὰ γόνατα ἱμάτιο. Ὅλο το σῶμα καλύπτεται ἀπὸ κόκκινο ἔνδυμα, ποὺ τονίζει τὸ μαρτυρικό τέλος τῆς ἀγίας. Μία ἀκόμη σωζόμενη εἰκόνα στὸ νέο ναό, χρονολογεῖται τὸ 1968 (εἰκ. 13), εἶναι ἱστορημένη μὲ τὸν ρεαλιστικὸ τρόπο τῆς ἀναπαραστατικῆς ζωγραφικῆς καὶ πιθανῶς νὰ εἶναι ἔργο τοῦ Ἰ. Ἀντωνιάδη ἢ ἄλλου ἐργαστηρίου τῆς Θεσσαλονίκης¹⁷.

Μιὰ ἄλλη ἐνδιαφέρουσα εἰκόνα εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ἁγ. Γεωργίου Σοχοῦ¹⁸, ἔργο καὶ αὐτὴ τοῦ Χριστοδούλου Σιατιστέως (εἰκ. 8) ποὺ ἱστορήθηκε τὸ 1870 καὶ εἶναι ἀφιέρωμα τῆς μοναχῆς Ἀνυσίας, Ὁσσαίας στὴν καταγωγή, «διὰ ψυχικὴν αὐτῆς ὠφέλειαν» ἢ ὁποία μνημονεύεται σὲ μιὰ σημείωση στὸ χειρόγραφο τῆς Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ ἀπὸ τὸν Δαβίδ Τσοβαρίδη, ἐφημέριο τοῦ Ἁγίου Διονυσίου στὸν Ὀλυμπο, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου στὴν Ὁσσα καὶ μᾶς λέει ὅτι τὸ προσκύνημα τῆς ἀγίας Κυράνας, «ἐδιατηρεῖτο ὑπὸ μιᾶς καλογραίας, Ἀνυσία τὸ ὄνομά της, κατὰ τὸ ἔτος 1870 Μαρτίου 27». Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε πὼς ὁ Χριστόδουλος, γιὸς τοῦ Ἰωάννου Ζωγράφου, ἐπίσης γνωστοῦ ἁγιογράφου τοῦ 19ου αἰώνα, περιόδευε στὴ Μακεδονία καὶ ἔζησε πρὸς καιρὸν στὴ Θεσσαλονίκη, στὸ Κιλκίς, στὸ Δρυμὸ καὶ ἔκανε μάλιστα καριέρα καὶ ὡς φωτογράφος στὴ Μακεδονία καὶ στὴν Ἀθήνα¹⁹.

17. Ἡ εἰκόνα ξεφεύγει ἀπὸ τὰ μεταβυζαντινὰ πρότυπα καὶ ἀκολουθεῖ τὰ πρότυπα τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωγραφικῆς.

18. Βλ. ΓΛΑΒΙΝΑ, *Μία φορητὴ εἰκόνα*, σ. 317 καὶ ἔξ.

19. Ζ. ΓΟΔΟΣΗ, «Χριστόδουλος Ἰωάννου, ζωγράφος Σιατι-

Ἄλλες εἰκόνες τῆς ἁγίας Κυράννας ἀπαντῶνται στὴ Θεσσαλονίκη στὸ Ναὸ τῆς Ἀχειροποιήτου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου²⁰, στὸν Ναὸ τοῦ ἁγ. Γεωργίου στὸ Ζαγκλιβέρι²¹ ὅπου ἱστοροῦνται μαζί ἡ ἁγία Κυράννα καὶ ἡ ἁγία Ἀκυλίνα, ἐπίσης στὸ Κιλκίς καὶ στὸν Λαγκαδᾶ στὸν Μητροπολιτικὸ ναὸ ἀπὸ τὸ 1956 περίπου, στὸ ναὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, νεώτερες εἰκόνες, Λαγκαδᾶ, καὶ μία εἰκόνα ἀνήκει στὴ συλλογὴ τοῦ κ. Στέλιου Παπαθεμελιῆ²² (εἰκ. 9) ἡ ὁποία ἔχει μᾶλλον ὡς πρότυπό της τὴν εἰκόνα τῶν Καυσοκαλυβίων²³ (εἰκ. 10) καὶ ἀνήκουν στὸ εἰκαστικὸ κλίμα τοῦ 1870 περίπου, μία δὲ παρόμοια μὲ αὐτὲς εἰκόνα τῆς ἁγίας, βρίσκεται στὸ Κολχικὸ καὶ φέρει χρονολογία 1868 μὲ σημείωση «ἀφιέρωμα Κωνσταντίνου» (εἰκ. 11). Οἱ τρεῖς αὐτὲς εἰκόνες δὲν διαφοροποιοῦνται εἰκαστικὰ καὶ αἰσθητικὰ, εἶναι θὰ λέγαμε ζωγραφισμένες πάνω στὸ ἴδιο σχέδιο, ἡ ἁγία δὲν κρατεῖ φοῖνικα, ἀλλὰ σ' αὐτὴ τῶν Καυσοκαλυβίων κρατεῖ κομποσκοίνι, καὶ ἔχει μία ἐλάχιστη κλίση τῆς κεφαλῆς.

Πρὸς τὸ παρὸν ἡ εἰκόνα τοῦ Κολχικοῦ εἶναι ἡ παλαιότερη χρονολογημένη εἰκόνα τῆς ἁγίας στὴν ἐπαρχία Λαγκαδᾶ. Μία εἰκόνα μικρῶν διαστάσεων, βρίσκεται σή-

στεύς: ἕνας ζωγράφος τοῦ 19ου αἰώνα», στὸν τόμο «Ἡ δυτικὴ Μακεδονία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας», Σι-ἀτιστα 2003, σσ. 185-206.

20. ΓΛΑΒΙΝΑ, *Φορητὲς εἰκόνες ἁγ. Κυράννας ἐκτὸς Ὀσσης*, σ. 703.

21. Ὅπ.π. σ. 404.

22. Ὅπ.π. 405.

23. Ὅπ.π. 406.

μερα στὸν Ναὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου Λαγυνῶν, ἡ ἁγία εἰκονίζεται στὸν γνωστὸ τύπο μὲ τὸ σταυρὸ καὶ τὸν φοῖνικα στὰ χέρια, ἕνας μπλὲ ποδῆρης χιτῶνας καὶ ἕνα πανωφόρι διακοσμημένο μὲ λουλούδια, καλύπτει τὴν ἁγία, ἐνῶ κόκκινο ἱμάτιο καλύπτει τοὺς ὤμους της. Τὸ κεφάλι σκεπάζεται μὲ λευκὸ μαντήλι ποὺ ἔχει στὸ μέτωπο σταυρὸ. Πίσω ἀπὸ τὴν ἁγία εἰκονίζονται δύο πεσσοὶ καὶ ἕνα τοξωτὸ ἄνοιγμα-καμάρα, ἐνῶ στὸ κάτω δεξιὰ μέρος τῆς εἰκόνας σὲ πλαίσιο, γράφεται τὸ ἀπολυτίκιο τῆς ἁγίας «Χαῖρε νύμφη Κυρίου, Κυράννα πάνσεμνε...» καὶ παρακάτω «ἀφιέρωμα Ἀργύρας Τ. ἐκ Βυρσώκας. 1897. Χερσὶν Μποζίνη Σ. Γενιτσιότου. Ἐορτάζει 8 Ἰανουαρίου» (εἰκ. 12).

Ὅλοκληρώνοντας τὴν ξενάγησή μας στὸν εἰκονογραφικὸ τύπο τῆς ἁγίας Κυράνας, θὰ λέγαμε ὅτι αὐτὸς ἀκολουθεῖ γνωστὰ ἁγιογραφικὰ πρότυπα, ἄλλων γυναικῶν μαρτύρων καὶ μάλιστα μιμεῖται καὶ τὸν τρόπο τῆς ἔνδυσης αὐτῶν. Ἡ μορφή της χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὁμορφιὰ καὶ χάρη, ὅπως ἀκριβῶς τὴν περιγράφει τὸ συναξάρι της, τὰ μάτια της ἀνοιχτά, λὲς καὶ θεωροῦν τὰ θαυμάσια του Θεοῦ, τὸ στόμα μικρὸ καὶ σφικτὰ κλειστό, ὅπως ἀκριβῶς περιγράφει τὸ συναξάρι της τὴν πείσμονα ἄρνησή της νὰ δεχτεῖ τροφή καὶ νὰ συνομιλήσει μὲ τοὺς δημίους της. Εἶναι ὅμως ἀπορίας ἄξιον, γιατί οἱ ζωγράφοι ἰστόρησαν τὴν ἁγία Κυράνα μὲ ἐνδύματα τῆς ἀρχαιοελληνικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ρωμαϊοκρατίας καὶ δὲν τὴν ἀπέδωσαν μὲ τὴν ντόπια παραδοσιακὴ φορεσιά της, ὅπως ἰστορήθηκαν οἱ ἁγίες Χρυσὴ καὶ Ἀργυρὴ, ὁ ἅγ. Γεώργιος ὁ ἐξ

Ἰωαννίνων καὶ ὁ Χιοπολίτης καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἄλλωστε ὁ Χριστόδουλος ὁ Σιατιστεὺς τὴν ἴδια ἐποχὴ ζωγραφίζει τὸν ἅγ. Γεώργιο τῶν Ἰωαννίνων μὲ τὴν ντόπια του φορεσιά²⁴, ἀπλὰ στὴν ἱστορήση ὑπερτερεῖ τὸ κόκκινο χρῶμα ὡς χρῶμα τοῦ μαρτυρίου. Δηλαδή ἐνῶ ὁ ἅγιος ἔχει τὴν ντόπια στολή, μὲ φουστανέλα κ.λπ., σκεπάζονται οἱ ὦμοι του ἀπὸ ἓνα κόκκινο χιτώνα, εἰς ἔνδειξη τοῦ μαρτυρικοῦ του τέλους, κάτι ποὺ βλέπουμε βέβαια καὶ στὶς εἰκόνες τῆς ἁγίας Κυράνας.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ ζεῖ ἡ ἁγία μας, ἡ φορεσιά εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ντόπιας παράδοσης, τῆς οἰκονομικῆς ἐπιφάνειας, ἀκόμη καὶ τῶν περιβαλλοντικῶν συνθηκῶν ζωῆς.

Στὴν Ὅσσα οἱ γυναῖκες συνήθως φοροῦσαν ἓνα μακρὸ φόρεμα, καφὲ σκοῦρο ἢ λαδί, ἢ ριγέ, ὑφαντὸ στὸν ἀργαλειό, ψηλόμεσο μὲ 3 διακοσμητικὲς βελούδινες ταινίες στὸ στῆθος, στὶς μανσέτες καὶ στὸν ποδόγυρο.

Ἀπὸ πάνω φορεῖ στὴ μέση πιασμένη ποδιά, 20 ἑκατοστὰ κοντύτερη τοῦ φουστανιοῦ, ἡ δὲ ποδιά στὸ κάτω μέρος εἶχε μία ταινία 20 ἑκατοστῶν κέντημα μὲ λουλούδια ἢ γραμμικὰ σχέδια ποὺ παραπέμπουν σὲ ἄνθη. Τὸ χειμῶνα φοροῦσαν χειριδωτὸ γιλέκο τὸ γνωστὸ κουπαράνι, ἀπὸ μαύρη τσόχα, ποὺ ἔφτανε ὡς τὴ μέση. Ἐπίσης τὶς γιορτὲς φοροῦσαν τὸν τζουμπέ, ἓνα εἶδος παλτό, ἀλλὰ χωρὶς μανίκια, ποὺ ἦταν γαῖτανωμένος καὶ φοδραρισμένος μὲ κόκκινη φόδρα. Ἀκόμη ὑπῆρχε καὶ ἡ σκουρτέλλα ἐπίσης χειμωνιάτικο χονδρὸ ἔνδυμα, ἀπὸ μαύρη τσόχα,

24. Ζ. ΓΟΔΟΣΗ, ὅπ.π., σ. 204 καὶ Α. ΔΑΡΔΑ, Ὁ Ἱερός Ναός ἁγ. Δημητρίου Σιατίστης, Σιάτιστα 1995, σ. 215.

ποὺ ἦταν ἔνδυμα τῶν γιορτῶν καὶ κυρίως τῶν πλουσίων²⁵ (εἰκ. 14, 15).

Εἶναι βέβαιο λοιπὸν ὅτι αὐτὴ ἦταν ἡ φορεσιὰ κατὰ τὸ 1751 ὅταν ὀδηγήθηκε ἡ ἀγία στὸ μαρτύριο καὶ ὄχι ὅπως τὴν φαντάστηκαν οἱ ζωγράφοι μας. Ἄλλωστε καὶ ἄλλους νεομάρτυρες οἱ ἀπλοὶ ζωγράφοι τῆς τουρκοκρατίας τοὺς ἔντυσαν μὲ ἐνδύματα ποὺ δὲν φόρεσαν ποτέ.

Μακάρι οἱ σύγχρονοι ἀγιογράφοι νὰ μελετήσουν τὰ ἐνδυματολογικὰ καὶ αἰσθητικὰ δεδομένα τῆς Βυσσοκινῆς φορεσιᾶς τῶν γυναικῶν τῆς Τουρκοκρατίας, καὶ νὰ ἱστορήσουν τὴν μορφή της μὲ τὴν ντόπια αὐθεντικὴ φορεσιά της (εἰκ. 16).

25. «Ἡ ἐνδυμασία στὴ νεώτερη Ἑλλάδα», Καθημερινή, Ἑπτὰ Ἡμέρες, 14-5-2000, ὅπου γίνεται ἀναφορὰ στὴ φορεσιὰ τῆς Ὅσσης, βλ. καὶ Ὅσση, χθές, σήμερα, αὔριο, τεύχ. 4, 2000, σ. 1.

1. Άγία Κυράννα, πιθανῶς τοῦ ναοῦ
ἀγ. Νικαλάου Θεσσαλονίκης.

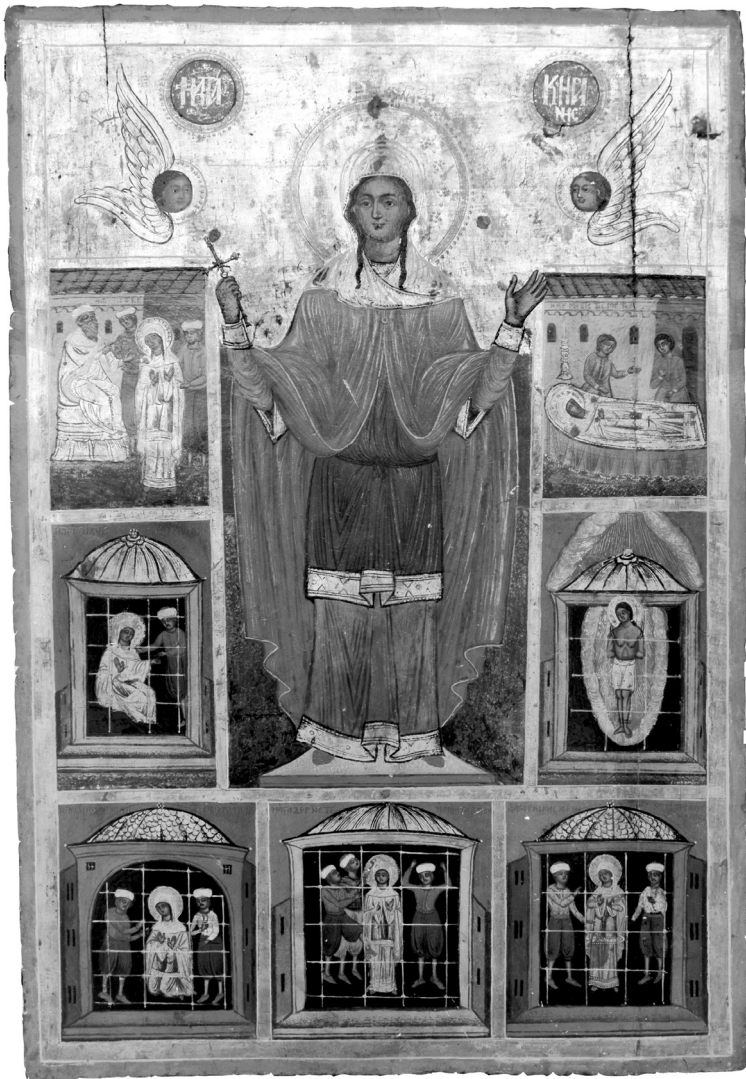
2. Αγία Κυράννα, Όσσας, έργο Χατζησταματιάδη, 1897.

3. Λεπτομέρεια τῆς εἰκόνας.

4. Ἁγ. Κυράννα, ἔργο Χριστοδούλου Σιατιστέως,
 περὶ τὸ 1870-71.

5. Αγ. Κυράννα, Όσσας, περι τὸ 1850-1860.

6. Αγ. Κυράννα, Ὁσσης,
βρίσκεται στὸ Ἐκκλησιαστικὸ μουσεῖο τῆς Μητροπόλεως.

7. Άγ. Κυράννα, τοῦ ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν. 20ὸς αἰῶνας.

8. Αγ. Κυράννα, ἀνήκει στὸν ναὸ ἀγ. Γεωργίου Σοχοῦ, ἔργο Χριστοδοῦλου Σιατιστέως, ἱστορημένη τὸ 1870.

9. Εικόνα οικόγενείας Στυλ. Παπαθεμελῆ.

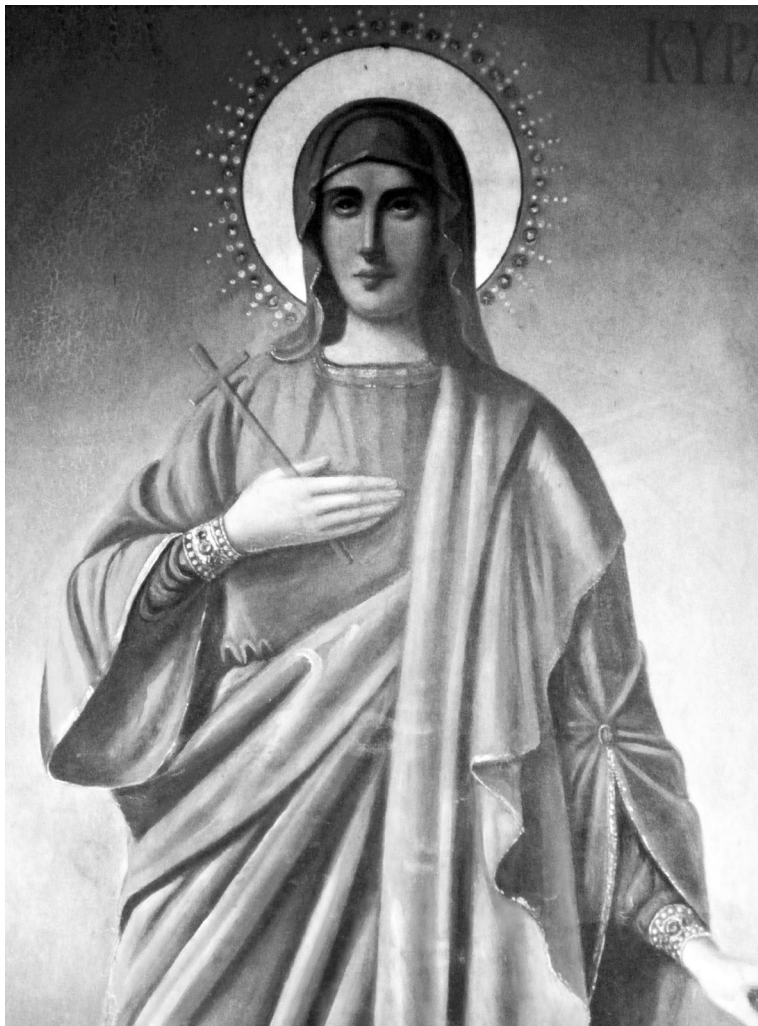
10. Εικόνα τῆς ἁγίας στὰ Καυσοκαλύβια.

11. Άγ. Κυράννα, τῆς ἐνορίας τοῦ Κολχικοῦ.

12. Ἡ Ἁγ. Κυράννα, τῆς ἐνορίας τῶν Λαγυνῶν.

13. Σύγχρονη εικόνα της αγίας Κυράνας, 1968.

14. Η φορεσιά της Βυσώκας-Όσσας.

15. Χειμερινή φορεσιά τῆς Ὀσσας.

16. Σχεδιαστική πρόταση για τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο τῆς ἁγίας, μετὴν παραδοσιακὴ φορεσιὰ τῆς.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑ ΚΥΡΑΝΝΑ

Οί άγιολογικές πηγές και τὰ συναξάρια άποτελοῦσαν πάντοτε ἕναν πλοῦτο για τὴν Ἐκκλησία μας, πού άξιοποιούμενος μπορεί νά προσφέρει πολλά στή διδασκαλία τῆς πίστεως και τὴν διάδοση τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, δεδομένου ὅτι ἀπὸ μόνου τους τὰ κείμενα αὐτὰ άποτελοῦν τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ παρέμβαση τοῦ νδ' κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου πού προτρέπει στήν ἀνάγνωση τῶν κειμένων πρὸς τιμὴν τῶν μαρτύρων «ἐξέστω ἔτι μὴν, ἀναγινώσκεισθαι τὰ πάθη πρὸς τιμὴν τῶν μαρτύρων, ἡνίκα αἱ ἐτήσια αὐτῶν ἡμέραι ἐπιτελῶνται»¹, δίνει σαφῶς τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας για τὴν χρησιμότητα και τὴν ὠφέλεια αὐτῶν τῶν άγιολογικῶν κειμένων και προτρέπει τοὺς διδασκάλους τοῦ λαοῦ, νά μὴ άμελοῦν νά προβάλλουν τὶς μνημες, ἀλλὰ κυρίως τὰ μαρτύρια και τὰ πάθη, αὐτῶν πού βάδισαν τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ και ἀκολούθησαν τὰ αἱμάτινα ἔχνη τῆς πορείας του. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ συναξαριστικὰ κείμενα άποτέλεσαν πάντα πηγὴ ἔμπνευσης ὄχι μόνο για τοὺς κήρυκες τοῦ θεί-

1. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον*, ἐκδ. Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 489.

ου λόγου², αλλά κυρίως και κατ' ἐξοχήν για τοὺς ὕμνο-γράφους, οἱ ὁποῖοι ἄντλησαν στοιχεῖα για τὴ σύνταξη ἀκολουθιῶν και ὕμνογραφήματων, ἀλλὰ και τοὺς ἀγιογράφους, οἱ ὁποῖοι στὰ συναξάρια και τοὺς διασωθέντες λόγους πρὸς τιμὴν τῶν μαρτύρων προσέφευγαν, για νὰ ἀποτυπώσουν τὴ ζωὴ, τὸ φρόνημα, ἀκόμη και τὸν τρόπο τοῦ μαρτυρίου τους. Τὰ κείμενα αὐτὰ διαβάστηκαν και διαβάζονται ἀκόμη μὲ πολὺ ζῆλο ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ λαὸ μας, και στὴν μὲν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ἀποτέλεσαν τὸ στήριγμα τοῦ Γένους, στὸν δὲ ἐλεύθερο ἑλληνικὸ βίβιο ἔδωσαν τὴ δυνατότητα στοὺς πιστοὺς νὰ ἀναζητήσουν πρότυπα ζωῆς και ἀρετῆς, ἀνδρείας και πίστεως, μαχητικότητας και αὐταπαρνήσεως, θυσιαστικῆς ἀγάπης και προσφορᾶς, δίνοντας τὸ μήνυμα πὼς «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ»³. Βεβαίως δὲν ἦταν λίγες οἱ φορὲς πὸς στὰ κείμενα αὐτὰ παρεισέφευγαν στοιχεῖα ὑπερβολῆς και ἀμφισβητήθηκε ἡ ἐγκυρότητά τους, ἐνῶ ἡ λαϊκὴ φαντασία τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων ἔδωσε ἐνίοτε ἓνα χαρακτήρα μυθικὸ και μαγικὸ. Για τὸν λόγο αὐτὸ και ἡ ἀνιστορικότητα και οἱ ὑπερβολὲς καταδικάστηκαν ἀπὸ τὴν ἐν Τρούλῳ Πενθέκτη Οἰκουμενικῇ Σύνοδο, ὅπου διὰ τοῦ ξγ' κανόνα παραγγέλλει ὅπως «τὰ ψευδῶς ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν συμπλασθέντα μαρτυρολόγια, ὡς ἂν τοὺς τοῦ Χριστοῦ Μάρτυρας ἀτιμάζοιεν, και πρὸς ἀπιστίαν ἐνάγοιεν τοὺς ἀκούοντας, μὴ ἐπ' ἐκκλησίαις δημοσιεύεσθαι προστάσσομεν, ἀλλὰ ταῦτα πυρὶ παρα-

2. Ι. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Ὀμιλητικὴ*, Θεσσαλονίκη 1980, σ. 107.

3. Φιλίπ. 4, 13.

δίδοσθαι. Τοὺς δὲ ταῦτα παραδεχομένους, ἢ ὡς ἀληθέσι τούτοις προσέχοντας, ἀναθεματίζομεν»⁴. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν δ' ἀκόμα αἰῶνα εἶχε τέτοια κείμενα καὶ ἀνθολογίες μὲ διηγῆσεις, θαύματα, ἀνέκδοτα καὶ περιστατικά ἀπὸ τῆ ζωῆ τῶν ἀγίων καὶ τῶν ἀσκητῶν, ποὺ σύντομα γνώρισαν πολὺ μεγάλη διάδοση καὶ ἔγιναν μετὰ τὴν Ἁγία Γραφή τὰ δημοφιλέστερα ἀναγνώσματα. Μπροστὰ δὲ στὸν κίνδυνο τῶν ὑπερβολῶν καὶ τῆς προσκολλησεως σὲ στοιχεῖα καὶ πληροφορίες ἀναληθεῖς, ἀντιμετώπισε τὸ ζήτημα ἤδη μὲ τὸν ξ' κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων⁵, βάζοντας ὅρια καὶ φραγμὸ στὰ ἀμφιβόλου προελεύσεως κείμενα λέγοντας· «εἴ τις τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία, ὡς ἅγια ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δημοσιεύει ἐπὶ λύμῃ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, καθαιρείσθω». Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐπέδρασε γιὰ κάποιον διάστημα ἀρνητικὰ στὴ θεματολογία τῶν ἱεροκηρύκων, ποὺ ἄφησαν σὲ δευτέρη μοίρα, ἢ ἔθεσαν στὸ περιθώριο τὸ ἀγιολογικὸ κήρυγμα⁶, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ κήρυγμα νὰ ἀποχρωματισθεῖ καὶ νὰ μειονεκτεῖ στὴν παρουσίαση ἀπτῶν παραδειγμάτων, ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἔκαναν πράξη τῆ ζωῆ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀπέδειξαν ὅτι ὁ δρόμος τῆς πίστεως δὲν εἶναι ἀδιάβατος ἢ ἀκατόρθωτος. Καὶ ὅπως ἐπισημαίνει ὁ Παναγιώτης Τρεμπέλας, τὸ ἀγιολογικὸ κήρυγμα, ἐμφανίζεται ὡς ἀπτὴ πραγματικότητα καὶ ζωντανὸ παράδειγμα καὶ

4. Πηδάλιο, σσ. 276-277.

5. Ὅπ.π., σ. 76.

6. Ι. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, ὅπ.π., σ. 108.

ὄχι ὡς μία ἀφηρημένη ἔννοια ἀρετῆς καὶ χριστιανικῆς τελειώσεως⁷.

Ἔτσι ἄρχισε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ καλλιεργεῖται καὶ αὐτὴ ἡ μορφὴ τοῦ κηρύγματος, ὅχι βέβαια στὴν ἔκταση ποὺ πρέπει, ἀλλὰ ἀποτελεῖ παρήγορο στοιχεῖο ὅτι οἱ συνεχόμενες ἐκδόσεις ἀγιολογικῶν κειμένων ὥθησαν τοὺς κήρυκες στὴν ἀναζήτηση πηγῶν, ἀλλὰ καὶ προβολῆς νέων προτύπων σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ὁ λαὸς ἀναζητεῖ διακαῶς τὸ πρότυπο τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ πιστοῦ χριστιανοῦ. Τὸ «ποιεῖν καὶ διδάσκειν»⁸ ἀποτελεῖ τὸ ζητούμενο τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἡ μελέτη τοῦ βίου ἐνὸς ἀγίου ἀποτελεῖ μιὰ ἀπάντηση ζωῆς, σ' αὐτοὺς ποὺ ἀναζητοῦν τὴν ὄντως Ἀλήθεια. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔγραψαν καὶ ἐξεφώνησαν ἑκατοντάδες λόγους μὲ ἀγιολογικὸ περιεχόμενο καί, σὲ συνάρτηση μὲ τὰ ἄλλα θέματα τοῦ ἑορτολογίου, μᾶς ἄφησαν πλούσιο θησαυρὸ πρὸς ἐπεξεργασία, μελέτη ἢ ἀξιοποίηση κηρυκτικῆ.

Ὅταν τὸ 2011 ἀποφασίστηκε νὰ ἑορταστοῦν τὰ 260 χρόνια ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τῆς ἀγίας Κυράννης τῆς Νεομάρτυρος τῆς Ὀσσαίας, εἴχαμε τὴν εὐλογία νὰ ἐντοπίσουμε στὸ βιβλιοστάσιο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς τοῦ Λαγκαδᾶ, τὸ χειρόγραφο κείμενο τῆς ἀκολουθίας τῆς ἀγίας Κυράννης (18ος αἰώνας), ὅπου ὁ ὑμνογράφος μοναχὸς Χριστόφορος Προδρομίτης ἐξιστορεῖ τὰ «ἄθλα» καὶ τὸν βίον τῆς ἀγίας, μέσα ἀπὸ

7. Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, *Ὀμιλητικὴ*, ἐκδ. «Ὁ Σωτήρ», Ἀθῆναι 1976, σ. 203.

8. *Πράξ.* 1,1.

τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου. Τὸ περιεχόμενο τοῦ χειρογράφου παρουσιάστηκε ἤδη σὲ δύο ἡμερίδες ποὺ διοργανώθηκαν πρὸς τιμὴν τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας⁹. Μαρτυρίες περὶ τοῦ συγγραφέα τῆς ἀκολουθίας μᾶς δίνει καὶ ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στὸ Νέο Μαρτυρολόγιο¹⁰, καὶ ἀναφέρει τὸν Χριστόφορο Προδρομίτη, γνωστὸ στοὺς Κολλυβαδικούς κύκλους τῆς ἐποχῆς καὶ ἐπίσης γνωστὸ ἁγιορείτη ὑμνογράφο. Στὸ κείμενο τῆς ἀκολουθίας καὶ μετὰ τὴν στ' ὠδῆ, ὅπου ἀναγινώσκεται τὸ συναξάριο τῆς ἡμέρας, ὁ Χριστόφορος παραθέτει ἀπλὰ ἓναν στίχο ποὺ λέει:

«Κυράννα αὕτη, ἦν κρεμωμένην βλέπεις,
νοὸς ὑπάρχει καὶ κυρία καὶ μάρτυς.

Ὅγδοάτη δέχθη Κυράννης σῶμα ἄρουρα»

καὶ στὸ παρασελίδιο σημειώνει μὲ κόκκινο μελάνι «βλέπε τὸν βίον τῆς εἰς φύλλα 41 εἰς ἐτοῦτο τὸ ἴδιον βιβλίον»¹¹.

Πράγματι στὸ τέλος τῆς ὅλης ἀκολουθίας καὶ στὴ σελίδα 41 μέχρι 63 ὑπάρχει κείμενο ποὺ ἐπιγράφεται: «Μαρτύριον τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Κυράννης». Τὸ

9. Βλ. Τρ. ΤΣΟΜΠΑΝΗ, «*Ἡ χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς ἁγίας νεομάρτυρος Κυράννης*», στὸν τόμο «*Εἰς μαρτύριον τοῖς ἔθνεσι*». Τόμος χαριστήριος εἰκοσαετηρικός, εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ Βαρθολομαῖον, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 887.

10. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Νέον Μαρτυρολόγιον*, Ἐνετίησιν 1779, ἐκδ. Ἀγιορειτικῆς Ἑστίας, Ἀθωνικὰ Ἀνάλεκτα 3, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 171.

11. *Χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς ἁγίας Κυράννης*, πανομοιότυπος ἔκδοσις, 2011, σ. 29.

μαρτύριο αυτό είναι βεβαίως γνωστό και στον Άγιο Νικόδημο τον Άγιορείτη, ο οποίος το συμπεριλαμβάνει στο Νέο Μαρτυρολόγιο¹², αλλά όχι όλο όπως καταγράφεται στο χειρόγραφο, παρά μόνο όσα, αυστηρά, αφορούν στο μαρτύριο της άγίας, παραλείποντας έξι σελίδες από την αρχή του κειμένου και έπτά σελίδες από το τέλος του κειμένου και τον επίλογο. Δηλαδή στο Νέο Μαρτυρολόγιο, αλλά και στις επανατυπώσεις της ακολουθίας περί το 1922¹³, καταγράφεται μόνο αυτό το τμήμα του μαρτυρίου και όχι όλο το κείμενο που παραθέτει ο Χριστόφορος Προδρομίτης στην χειρόγραφη ακολουθία του. Έχει λοιπόν ιδιαίτερο ενδιαφέρον να γνωρίσουμε αυτό το κείμενο, που ουσιαστικά είναι ένας λόγος στην άγια Κυράννα, και διανθίζει το θέμα του μαρτυρίου της με θέματα που κατηχοῦσαν το λαό στη δύσκολη εκείνη περίοδο που περνούσε το Γένος, αλλά κατηχοῦσε κυρίως τους άκροατές και άναγνώστες σε θέματα πίστεως και πνευματικής ζωής, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στη μετοχή στη λειτουργική ζωή της Ἐκκλησίας.

Έχει ενδιαφέρον να δοῦμε πώς ο συντάκτης του λόγου αυτού αξιοποιεί το θέμα του μαρτυρίου της άγίας Κυράννης, όχι άπλά για να μιλήσει για ένα μαρτύριο μιᾶς γυναικός, αλλά για να πει τί ἦταν αυτό που οδήγησε την άγία στο μαρτύριο, ποιές ἦταν οί προϋποθέσεις όλων αυτῶν που τιμοῦμε σήμερα ως μάρτυρες στην Ἐκκλησία,

12. *Νέον Μαρτυρολόγιον*, ὅπ.π.

13. *Ακολουθία της άγίας Μεγαλομάρτυρος και Ἀθληφόρου Κυράννης*, ἐξεδόθη δαπάναις τῶν ἐν Θεσσαλονίκη Βυσσωκινῶν, τυπ. Νικολαΐδη, Θεσσαλονίκη 1922.

τί χαλύβδωνε τὴν πίστη καὶ τὴν ἀντοχὴ στὸ μαρτύριο καὶ ποιὸ εἶναι τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς μαρτυρίου, ὅχι δηλαδή μιὰ προσωπικὴ διαμάχη δύο ἀνθρώπων, ἑνὸς πιστοῦ καὶ ἑνὸς ἀπίστου, ἀλλὰ ἡ μάχη φωτὸς καὶ σκότους, Χριστοῦ καὶ δαιμόνων, ἀληθείας καὶ ψεύδους. Γι' αὐτὸ τὸ ὅλο μαρτύριο καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ λόγου συνδέονται μὲ τὸν λόγο καὶ τὴ διδασχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐστιάζεται στὴν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸ καὶ δι' αὐτοῦ στὸν ἄλλο ἄνθρωπο, καθὼς χαρακτηριστικὰ γράφει: «Ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς λέγει εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον, ἀγκαλὰ μὲ ἄλλαις λέξεις, ὅμως μὲ τοῦτο τὸ νόημα, ὅτι ἀνίσως ἔχει τινὰς ἀληθινὴν φιλίαν εἰς κανένα ἄνθρωπον, πρέπει, ὅταν τὸ καλέσει ἢ ἀνάγκη, ὄχι μόνον νὰ κοπιάζῃ καὶ νὰ ἐξοδεύεται δι' αὐτὸν τὸν φίλον του, ἀλλὰ νὰ παραδίδει καὶ τὴν ζωὴν του εἰς θάνατον δι' αὐτόν. Ἄμὴ ἀνίσως εἶναι καὶ εὐεργέτης αὐτὸς ὁ φίλος καὶ εἰς πολλὰ καὶ εἰς μεγάλα πράγματα, τότε μὲ περισσοτέραν προθυμίαν πρέπει νὰ ἀποθνήσκῃ δι' αὐτόν. Τώρα στοχαστεῖτε, ἀδελφοί, ποιὸς ἄλλος ἐστάθη τόσον εὐεργέτης καὶ καλοθελητὴς εἰς ἡμᾶς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς ἐστάθη αὐτὸς ὁ παντοδύναμος Θεὸς καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ λοιπὸν, ὅταν αὐτὸς τέτοιος εὐεργέτης ἐφάνῃ εἰς ἡμᾶς, πῶς δὲν ἔχομεν χρέος, ὄχι μονάχα κάθε κόπον νὰ ὑποφέρομεν καὶ στεναχώρια διὰ λόγου Του, κἀνοντες τὰς προσταγὰς Του μὲ προθυμίαν, ὄχι μόνον νὰ ἐξοδιαζόμεθα, ἀλλὰ νὰ χύσωμεν καὶ τὸ αἷμα μᾶς δι' Αὐτόν, ὅταν ὁ καιρὸς τὸ καλέσῃ»¹⁴. Στὴ συνέχεια ἀναφέ-

14. Χειρόγραφο ἀγίας Κυράνης, ὅπ.π., σ. 41.

ρεται στήν δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τονίζει τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ δημιούργημά του καὶ πὼς τοποθέτησε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο πάνω ἀπ' ὅλα τὰ κτίσματα τῆς δημιουργίας. «Μᾶς ἔφερεν εἰς τὸ εἶναι... καὶ μᾶς ἔκαμεν ἄνθρωπους, ἤγουν μὲ νοῦν, μὲ γνῶσιν, μὲ θέλησιν, μὲ διάκρισιν. Καὶ μᾶς ἔδωκεν ἐξουσίαν εἰς ὅλα του τὰ φαινόμενα καὶ κτίσματα ὅπου ἔκτισε, τόσον ὅπου καθὼς αὐτὸς ὁ Θεὸς τὰ ἐξουσιάζει, ἔτσι τὰ ἔδωκεν καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ τὰ ἐξουσιάζωμεν»¹⁵. Καὶ παρακάτω, μὲ πολὺ ἀπλὸ καὶ γλαφυρὸ τρόπο, περιγράφει τὴ χαρὰ καὶ τὴν δωρεὰ τῆς δημιουργίας, ὅπου ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, θέτει τὸ ἀνθρώπινο πλάσμα, «κύριο» καὶ «θεὸ» τῆς δημιουργίας Του. «Βλέπετε, λέει, ὅτι μᾶς ἔκανε νὰ χαιρόμεσθην εἰς τὴν λάμψιν τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἡλίου, τοῦ φεγγαριοῦ, τῶν ἄστρον. Μᾶς ἔκαμε νὰ ἀκούωμεν τὰ ἡδονικὰ λαλήματα τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν πουλιῶν, νὰ μυριζόμεσθην τὰς διαφόρους μυρωδίας τῶν ἀνθέων καὶ τῶν λουλουδιῶν, νὰ τρώγωμεν πολλῶν λογιῶν γλυκύτατα φαγητά, μᾶς ἔκαμε νὰ μᾶς δουλεύουν τὰ κτήνη καὶ τὰ ἄλογα ζῶα εἰς τὰ χρείας μας, μᾶς ἔδωκεν ἰατρικὰ βότανα διὰ νὰ βοηθούμεσθην εἰς τὰς ἀσθενείας μας, μᾶς φυλάττει ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους θανατηφόρους καὶ τί νὰ λέγω πολλά; Ἄλλους θεοὺς μᾶς ἔκαμεν εἰς αὐτὰ Του τὰ φαινόμενα καὶ κτίσματα καὶ δὲν εἶναι μονάχα αὐτά, τὰ καλὰ ἀπὸ Αὐτὸν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδῶ φυλάξωμεν τὰς ἐντολάς Του, μᾶς ἔταξε νὰ μᾶς ἀνεβάσει εἰς τοὺς οὐρανοὺς νὰ χαιρόμεσθην πάντοτε μὲ Αὐτόν»¹⁶.

15. Ὅπ.π., σ. 42.

16. Ὅπ.π., σ. 43.

Μὲ ἓναν τρόπο παιδαγωγικὸ καὶ μέσα ἀπὸ ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις ποὺ δίνει ὁ ἴδιος ὁ ὁμιλητής, ὁδηγεῖ τὸν λόγο του στὸ συμπέρασμα ποὺ θέλει, μὲ τρόπο ἐπαγωγικὸ καὶ ἀρκούντως διδακτικὸ. Καταλήγοντας στὸν λόγο τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ λέγει χαρακτηριστικά: «Καὶ ταύταις ταῖς καλοσύναις ὅπου ἔκαμεν, καὶ θέλει κάμει εἰς ἡμᾶς, ταῖς κάνει χωρὶς κανένα χρέος... ἀμὴ ἀπὸ ἰδικὴν Του μεγάλην καλωσύνην μᾶς ἔκτισε καὶ κοντὰ εἰς τοῦτο μᾶς ἐχάρισε καὶ αὐτὰ τὰ καλὰ ὅπου ἔχομεν. Λοιπὸν εἰς ἓναν τέτοιον εὐεργέτην πῶς δὲν ἔχομεν χρέος ὅχι μονάχα νὰ κοπιᾶζομεν διὰ λόγου Του, ὅχι μονάχα νὰ ἐξοδιάζομεσθην, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθνήσκομεν δι' ἀγάπην Του, ὅταν τύχη ἀνάγκη; Καὶ ποία εἶναι αὐτὴ ἡ ἀνάγκη εἰς τὸν Χριστόν, τὸν τόσω μεγάλον εὐεργέτην μας;»¹⁷. Μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ὁδηγεῖ τὸν ἀκροατὴ σὲ αὐτονόητα καὶ ἀσφαλῆ συμπεράσματα γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ κάνει αὐτός, σὲ σχέση μὲ τὸν εὐεργέτη Του Θεό, δὲν τοῦ ὑποβάλλει τὸν τρόπο, ἀλλὰ τὸν ἀφήνει ἐλεύθερο νὰ σκεφθεῖ ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ δική του φυσικὴ στάση, σὲ ἓναν Θεὸ Πατέρα, ποὺ τὸ δημιουργημὰ του εἶναι ἡ μοναδικὴ φροντίδα Του. Τὸ συμπέρασμα τελικά, στὸ ὁποῖο ὁδηγεῖται ὁ ἀκροατὴς εἶναι αὐτὸ ποὺ καταγράφει ὁ συγγραφέας τοῦ λόγου: «Ὅταν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ (ὅ,τι λογῆς εἶναι οἱ ἀλλόπιστοι καὶ αὐτοὶ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι) μᾶς βιάζουσι νὰ ἀρνηθοῦμεν τὸ ὄνομά Του, καὶ ἀπεκεῖ ὅπου τὸν πιστεύομεν καὶ τὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν ἀληθινόν, μᾶς βιάζουσι, λέγω νὰ μὴν τὸν πιστεύομεν καὶ νὰ μὴν τὸν ὁμο-

17. Ὅπ.π., σ. 44.

λογοῦμεν, ἀληθινόν, ἢ μᾶς βάζουν νὰ καταφρονοῦμεν ταῖς προσταγαῖς Του. Ὅταν εἰς αὐτὰ μᾶς βιάζον, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιστέκωμεν εἰς αὐτὰ καὶ νὰ μὴ στέργωμεν, κι ἂν μᾶς τάξουν ταξίματα πλούσια καὶ λαμπρά, πρέπει νὰ τὰ καταφρονήσωμεν, καὶ ἂν μᾶς φοβερίσουν μὲ δαρμοὺς καὶ βάσανα καὶ μὲ αὐτὸν τὸν θάνατον, πρέπει νὰ ὑπομείνωμεν, διὰ νὰ φανοῦμεν εὐχάριστοι εἰς τὸν μέγαλον εὐεργέτην μας Χριστόν. Ἐτζι μᾶς λέγουν οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ κάνωμεν, ἔτζι μᾶς παραγγέλλει καὶ διδάσκει ἡ πίστις μας νὰ ἀπερνούμεθα»¹⁸. Αὐτὸς ὁ ἐκτενὴς πρόλογος εἶναι θὰ λέγαμε ἰκανὸς νὰ δώσει τὸ περίγραμμα τοῦ λόγου καὶ νὰ ἀποτελέσει τὴν ἀφορμὴ γιὰ νὰ περάσει ἀπὸ τὸ εἰσαγωγικὸ πρῶτο μέρος στὸ δεύτερο, ποὺ δὲν μένει στίς ἐρωταποκρίσεις καὶ στὰ συμπεράσματα ἀλλὰ εἰσέρχεται στὸ κυρίως θέμα του, μὲ ἓνα ἀπτὸ παράδειγμα, ὅλων αὐτῶν ποὺ συζητᾶ καὶ προτείνει στὴν εἰσαγωγή του. Ὅτι δηλαδὴ αὐτὰ ποὺ ἀνέφερε δὲν εἶναι ἀπλὰ θεωρίες γιὰ ὅσους πιστεύουν, ἀλλὰ γίνονται καὶ πράξη ἀπὸ τοὺς μάρτυρες τῆς πίστεως, καὶ ἓνα τέτοιο χαρακτηριστικὸ παράδειγμα εἶναι ἡ ἁγία μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Κυράννα. «Αὐτὰ ἐξεύρουσα, λέει, ἡ σήμερον ἐορταζομένη ἀπὸ ἡμᾶς ἁγία καὶ ἀλθηφόρος Κυράννα καὶ αὐτὰ τρέφουσα πάντοτε εἰς τὸν νοῦν της, ὅταν τὴν ἠκολούθησεν ἐκείνη ἡ ἀβανία καὶ συκοφαντία ἀπὸ τὸν Γιανίτζαριν. Αὐτὴν τὴν συκοφαντίαν τὴν ἀπέρασε καθὼς ἤθελε ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς ἐδῶ θέλωμεν παραστή-

18. Ὅπ.π., σ. 45.

σει»¹⁹. Ἔτσι μὲ ὠραῖο τρόπο εἰσέρχεται στὸ κυρίως θέμα τοῦ λόγου καὶ ἀρχίζει πλέον τὴ διήγηση τοῦ μαρτυρίου τῆς ἁγίας. Τὸ μαρτύριο ἀπὸ δῶ καὶ πέρα εἶναι γνωστὸ καὶ δημοσιευμένο καὶ στὸ Νέο Μαρτυρολόγιο ἀλλὰ καὶ στὶς μετέπειτα ἐκδόσεις, καὶ ἀρχίζει μὲ τὶς φράσεις: «Αὕτη ἡ πάγκαλος νύμφη τοῦ Χριστοῦ Κυράννα ἦτον ἀπὸ ἓνα χωρίον τῆς Θεσσαλονίκης, Ἄβυσσῶκα καλούμενον, χριστιανῶν γονέων τέκνον, ἦτον δὲ πολλὰ ὠραία καὶ ἀπέρνα ζωὴν σεμνὴν καὶ σώφρονα, ἀλλ' ὁ μισόκαλος διάβολος τὴν ἐφθόνησεν διὰ τὴν τοιαύτην τῆς ἀρετῆς»²⁰. Ἡ ἐξιστόρηση τοῦ μαρτυρίου εἶναι γλαφυρότατη, ἐξ αἰτίας τῆς παραστατικότητος τῆς ἀφήγησης ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς γλώσσας τοῦ συγγραφέα, ποὺ εἶναι βεβαίως ἡ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς, καὶ ἰδίωμα τὸ ὁποῖο συναντᾶμε σὲ πολλοὺς ἄλλους Πατέρες καὶ συγγραφεῖς τῆς κολλυβαδικῆς περιόδου (βλέπε γιὰ παράδειγμα τὴ γλῶσσα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου στὸ Νέο Μαρτυρολόγιο). Ἡ διήγηση συνεχίζεται μὲ τὸ θέμα τῶν πιέσεων καὶ τῶν φοβερισμῶν ποὺ δέχεται ἡ ἁγία, στὴν ὁποία «ἔταζε νὰ τῆς δώσει ὅσα ἄσπρα ἤθελε καὶ νὰ τῆς κάμει φορέματα πολύτιμα, τὴν ἐφοβέριζε νὰ τῆς κάμει μεγάλας παιδεῖας καὶ τελευταῖο νὰ τῆς δώσει καὶ θάνατον, ἡ δὲ κόρη ἔχουσα ὅλον τῆς τὸν πόθο εἰς τὸν Χριστόν, δὲν ἐφρόντιζε τελείως οὔτε διὰ τὰ χαρίσματά του καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, οὔτε διὰ τοὺς φοβερισμοὺς του»²¹. Ἡ ὁμολογία πίστεως ἀπὸ τῆ

19. Ὅπ.π.

20. Ὅπ.π., σ. 46.

21. Ὅπ.π., σ. 47, 48.

ἁγία Κυράννα εἶναι ἡ συγκλονιστικότερη στιγμή, ὅπου οἱ ἀκροατὲς τοῦ λόγου διαπιστώνουν τὴν ἀνδρειοσύνη μιᾶς γυναίκα, ποὺ ἡ λεπτότητα τῆς φύσης της δὲν τὴν ἐμπόδισε νὰ σηκώσει τὸ ἀνάστημά της στὸν τύραννό της. «Ἐγὼ εἶμαι χριστιανὴ καὶ ἔχω νυμφίον μου τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρω ὡς προίκα τὴν παρθενίαν μου καὶ αὐτὸν ἐπόθησα καὶ ποθῶ ἐκ νεότητός μου καὶ διὰ τὴν ἀγάπην Του εἶμαι ἔτοιμη νὰ χύσω τὸ αἷμα μου διὰ νὰ ἀξιωθῶ νὰ τὸν ἀπολαύσω. Ἠκούσατε λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν καὶ πλέον ἄλλον λόγον μὴ περιμένετε νὰ σᾶς εἶπω»²². Ἔτσι ἀρχίζουν τὰ μαρτύρια, οἱ ξυλοδαρμοί, οἱ κρεμασμοί, οἱ ἀπειλές, οἱ φοβερικοί, καὶ ὅ,τι ἄλλο μηχανεύονταν ὁ ἀσεβὴς Γενίτσαρος. Κατόπιν ἀφηγεῖται λεπτομερικῶς ὅλα τα γεγονότα τοῦ μαρτυρίου της καὶ καταλήγει στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον παρέδωσε τὸ πνεῦμα της στὸν Κύριο τῆς δόξης. «Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὅπου ἦτον κρεμασμένη ἡ Ἁγία, ἔξαφνα ἔλαμψε φῶς μέγα εἰς τὴν φυλακὴν, καταβαῖνον ἄνωθεν ἀπὸ τὴν σκεπὴν, ὡσὰν ἀστραπή, τὸ ὁποῖον περικυκλώνοντας τὸ σῶμα τῆς Μάρτυρος, ἐξεχύθη εἰς ὅλην τὴν φυλακὴν ὡσὰν νὰ ἔμπαινε μέσα ὁ ἥλιος ὅλος (ἦτο δὲ τότε τετάρτη ἢ πέμπτη ὥρα τῆς νυκτός). Οἱ χριστιανοὶ ἐφώναζαν τὸ Κύριε, ἐλέησον, οἱ Ἑβραῖοι ἔπεσαν κάτω νὰ μὴ βλέπουν τὸ φῶς, αἱ δὲ Τούρκισσαις ἐφώναζον ὦχ ὦχ, τὸ κρίμα τῆς πτωχῆς ρωμαίας μας ἔφθασε καὶ ἔπεσεν ἀστραπή νὰ μᾶς κατακαύσῃ... Ὁ χριστιανὸς (φύλακας) πηγαίνοντας εὔρεν αὐτὴν τελειωμένην. Τὸ φῶς δὲ ἔφυγε καὶ ἔμεινεν ὕστερον

22. Ὁπ.π.

μία ἄρρητος εὐωδία ὄραν πολλήν. Παίρνοντας λοιπὸν ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος τὰ κλειδιὰ ἀπὸ τὸν δεσμοφύλακα, ἄνοιξε τὰ σίδηρα καὶ λύσας τὰς χεῖράς της, συνέστειλε μὲ σέβας καὶ εὐλάβειαν τὸ ἅγιόν της λείψانون καὶ ἀνάψας φῶτα καὶ θυμιάσας, ἐκάθητο πλησίον, προσμένοντας τὴν ἡμέραν μὲ χαρὰν καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν ὅπου τὸν ἠξίωσε νὰ ἰδῇ τοιαῦτα θαυμάσια καὶ νὰ περιποιηθῇ τὸ μαρτυρικὸν της λείψانون»²³. Ἡ διήγησις συνεχίζεται μὲ τὰ γεγονότα ποὺ ἀκολούθησαν, δηλαδὴ τὴν εὐλαβῆ ἀντίδραση τοῦ λαοῦ γιὰ τὸ μαρτύριο τῆς Κυράννης, καὶ τὸν ἐνταφιασμὸ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου. Τὸ τρίτο μέρος τοῦ λόγου ἀφιερώνεται στὰ συμπεράσματα καὶ στὰ διδάγματα ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὸν λόγο.

Ἀνακεφαλαιώνοντας τὰ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ μαρτυρίου τῆς ἀγίας, ὑπενθυμίζει τὸ ἀσθενὲς τῆς γυναικειᾶς φύσεως ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνδρεῖον τῆς ἀρετῆς της, καὶ συνοψίζοντας κάνει λόγο γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο, τὴν ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν μέσα στὴν Ἐκκλησία, τὸν σεβασμὸ τῶν ἱερέων, «νὰ κάνομεν κάθε τρόπον νὰ ἀγαπώμεσθαι καὶ νὰ μὴ μένωμεν ἐχθραίμενοι ἕως ὅπου βασιλεύσει ὁ ἥλιος, διατὶ ἂν μᾶς εὕρη ὁ θάνατος εἰς τὴν ἔχθραν ... δὲν θέλομεν ἰδῆ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ»²⁴. Παρακάτω δὲν παραλείπει ὁ συγγραφέας τοῦ λόγου νὰ ὑπενθυμίσει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ζοῦν οἱ χριστιανοί, «νὰ μὴ μουρδαρεύομεν τὴν ψυχὴν μας», καὶ νὰ «κάνωμεν τὰ καλὰ νὰ χαίρεται ὁ Θεὸς

23. Ὅπ.π., σ. 56.

24. Ὅπ.π. σ. 58.

καὶ οἱ ἅγιοι καὶ εἰς αὐταῖς ταῖς ἑορταῖς, ἅς ἑορτάζωμεν ἀδελφοὶ, ὅχι ὡσάν Ἑλληνας, μὲ χοροὺς καὶ μὲ τραγούδια καὶ πολλὰ φαγητὰ καὶ μὲ πολὺ κρασί, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μεθύωμεν, διατὶ σὲ ὅλα αὐτὰ χαίρεται ὁ διάβολος καὶ λυπεῖται ὁ Χριστός»²⁵. Καὶ τέλος ἐστιάζει τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ στρέφει τὴν προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν του στὴ μετοχὴ στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας λέγοντας: «ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν νὰ πηγαίνομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ στέκωμεν μέσα μὲ εὐλάβειαν καὶ φόβον Θεοῦ, ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνα τὰ διαβάσματα καὶ ψαλμίματα ὅπου γίνονται ἐκεῖ, ὅλα ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἅς στοχασθῆ ἕνα, τί φόβος καὶ τί εὐλάβεια πρέπει νὰ εἶναι εἰς ἕνα τέτοιον καιρὸν, καὶ εἰς ἕνα τέτοιον τόπον, ὅτι λογιῆς εἶναι ἡ ἐκκλησία, μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν γίνεται συνομιλία μὲ τὸν Θεὸν καὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς φυλάξῃ εἰς τούτην τὴν ζωὴν εἰρηνικοὺς καὶ ἀζημιώτους καὶ εἰς τὴν ἄλλην νὰ μᾶς βάλῃ εἰς τὸν παράδεισον. Ἀκόμη μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν λειτουργῆ ὁ παπᾶς, ἐκεῖνο τὸ κομμάτι τὸ φωμὶ ὅπου εἶναι εἰς τὸ δισκᾶρι καὶ τὸ ὀλίγον κρασί ὅπου εἶναι εἰς τὸ ποτήρι, σὰν τὸ εὐλογῆσῃ ὁ παπᾶς, ὀλίγον προτύτερα ἀπὸ τὸ ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας ἀχράντου, δὲν εἶναι πλέον φωμὶ τὸ φωμί, ἀμὴ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας, οὔτε τὸ κρασί εἶναι πλέον κρασί, ἀμὴ εἶναι τὸ αἷμα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Χριστοῦ, καὶ κάθε φορὰν ὅπου αὐτὰ κοινωνοῦμεν καὶ μεταλαμβάνομεν, δεχόμεσθιν εἰς τὸ στόμα μας καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας αὐτὸν

25. Ὅπ.π., σ. 54.

τὸν Χριστόν»²⁶. Ἡ παράθεση ὅλων αὐτῶν τῶν σκέψεων τελειώνει, ὅπως πάντα, μὲ ἐρωτήματα, ποὺ ἀφήνει νὰ ἀπαντήσῃ μόνος του ὁ ἀκροατὴς τοῦ λόγου καὶ νὰ προβληματιστεῖ ὅπως: «Σὰν τί λογῆς χάριν λογιάζεις ὅτι ἀξιώνεσαι; σὰν τί λογῆς βοήθειαν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν σου καὶ εἰς τὸ κορμὶν σου;»²⁷.

Καὶ συνεχίζει μὲ τὶς τελευταῖες συμβουλὲς σ'αὐτοὺς ποὺ θὰ μεταλάβουν: «ὅταν βάλῃς σκοπὸν νὰ Τὸν μεταλάβῃς, πρέπει νὰ εἶσαι καθαρὸς ἀπὸ κάθε κακίαν καὶ ἁμαρτίαν, πηγαίνοντας προτῆτερα εἰς τὸν πνευματικὸν σου πατέρα καὶ φανερώνοντας ὅλαις σου ταῖς ἁμαρτίαις εἰς αὐτόν. Καὶ ἂν ἴσως σοῦ δώσει ἄδειαν, τότε Τὸν μεταλαμβάνεις καθὼς θέλει ὁ Θεός. Τότε καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ ἐδῶ, εἰς ἐτούτην τὴν ζωὴν, θέλει εἶναι πάντοτε βοηθὸς σου καὶ κρυφὰ καὶ φανερὰ καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θέλει σὲ βάλει εἰς τὸν παράδεισον καὶ θέλει σὲ ἀνταμώσῃ μὲ τοὺς ἀγγέλους Του καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους Του εἰς τοὺς οὐρανοὺς νὰ χαίρεσαι πάντοτε χωρὶς τέλος, μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον πρέπει δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις...»²⁸.

Τὸ κείμενο τελειώνει ὅπως τελειώνουν ὅλα τα συναξαριστικὰ κείμενα, ἀποδίδοντας δόξα στὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ ἀφήνοντας στὸν πιστὸ ἀκροατὴ μιὰ αἴσθησις πατρικότητος ἀπὸ τὸν ὁμιλητὴ ἢ ἐκφωνητὴ τοῦ λόγου καὶ μιὰ βεβαιότητα ὅτι ὅλα ὅσα ἀναφέρθηκαν, γιὰ τὸν ἀγώνα καὶ

26. Ὅπ.π., σ. 62.

27. Ὅπ.π., σ. 62.

28. Ὅπ.π., σ. 63.

τὴν πνευματικὴ ζωὴ, δὲν εἶναι «ἔπεα πτερόεντα», ἀλλὰ βεβαιότητες ζωῆς καὶ ἐμπειρίες ποὺ μπορεῖ νὰ γευθεῖ ὁ κάθε ἕνας ποὺ ἀναζητεῖ τὴν ὑγιῆ σχέση μετὰ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς ὁ προσωπικὸς τόνος καὶ τὸ ἦθος ποὺ ἀποπνέει ὁ λόγος στὴν Ἁγία Κυράννα, μᾶς μεταφέρει στὸ ὅλο πνευματικὸ κλίμα καὶ τὸ ἦθος ποὺ διαμορφώθηκε κατὰ τὸν 18ο αἰῶνα ἀπὸ τοὺς Κολλυβάδες Πατέρες, καὶ ἡ σύνδεση τῆς ὁποίας ἀνθρώπινης στιγμῆς τοῦ πιστοῦ μετὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸ μυστήριον τῆς μετάνοιας καὶ τῆς θείας εὐχαριστίας, τῆς μετοχῆς στὸ δαίμονο τῆς βασιλείας, εἶναι ὁ κεντρικὸς πυρήνας τοῦ κειμένου. Φαίνεται ὅτι ὁ φορέας τοῦ λόγου αὐτοῦ δὲν εἶναι ἄψυχο ἀντικείμενο οὔτε μηχανικὸ ὄργανο, ξένο πρὸς τὶς ἐμπειρίες ποὺ περιγράφει καὶ ἱστορεῖ μετὰ τόσο παραστατικὸ τρόπο. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν τὸν ὠθεῖ νὰ μοιραστεῖ μετὰ τοὺς ἀκροατὲς τοῦ πνευματικῆς ἐμπειρίας καὶ νὰ κἀνει στὴν πράξη αὐτὸ ποὺ παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος «παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε»²⁹.

Τὸ ὅλο ἐγκώμιο, ξεπερνᾷ τὰ χρονικὰ ὅρια ἑνὸς κηρύγματος μέσα στὴ θεία λειτουργία. Δεδομένου ὅτι χρονικὰ κυμαίνεται μετὰ τῶν 25-30 λεπτῶν τῆς ὥρας, ἴσως νὰ ἀποτελοῦσε κείμενο ποὺ θὰ διαβαζόταν σὲ ἀγρυπνία ἢ στὴν τράπεζα³⁰, γι' αὐτὸ πιθανῶς καὶ ὁ ἅγιος Νικόδημος

29. Α' Θεσ. ε', 11.

30. Μὴ λησμονοῦμε ὅτι ἡ ἁγία Κυράννα ἐτιμᾶτο ἀπὸ τὸ 1860 περίπου στὸ κελλὶ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους στὴν Ἁγία Ἄννα, τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπου ἐκεῖ ἐγκαταβιούσαν γιὰ ἀρκετὰ

δὲν τὸ συμπεριέλαβε αὐτούσιο στὸ Νέο Μαρτυρολόγιό του, ἀλλὰ καὶ στὶς μετέπειτα ἐκδόσεις τῆς ἀκολουθίας τὸ συναξάρι τῆς ἀγίας περιορίζεται στὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα στοιχεῖα τοῦ μαρτυρίου τῆς καὶ μόνο. Ἐδῶ ὁ Χριστόφορος Προδρομίτης, βρίσκει εὐκαιρία νὰ γράφει ἓνα κείμενο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέσει θέμα ἐνὸς πανηγυρικοῦ-έορτολογικοῦ κηρύγματος. Οἱ γλωσσικοὶ ιδιωματισμοὶ καὶ ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου, ὅπως «ἀμή, ἔτζι, ἀγκαλά, ἄλλαις φοραῖς, ἤγουν, χαιρώμεσθεν, μυριζώμεσθεν, ὁ Γιανίτζαρης, ἐμπροσθά, μεταχειριζόμεσθεν, νὰ στέρξη, ἀγλιγορώτερον, ἀλησμώνησεν» καὶ ἄλλες, ἀπλὰ ἐπιβεβαιώνουν καὶ ὑπογραμμίζουν τὸ κλίμα καὶ τὸ γλωσσικὸ ὕφος τοῦ 18ου αἰῶνα, γνωστὸ ἄλλωστε καὶ ἀπὸ ἄλλα κείμενα τῆς ἴδιας ἐποχῆς. Εἶναι πάντως ἓνα γλωσσικὸ ἰδίωμα μὲ τὴν δική του αἰσθητικὴ καὶ χάρη, ποὺ δὲν δυσκολεύει τὸν ἀκροατὴ στὴν κατανόησή του καὶ δείχνει τὸν τρόπο τῆς ποιμαίνουσας Ἐκκλησίας νὰ πλησιάσει τοὺς ἀνθρώπους στὴ γλώσσα ποὺ μποροῦν νὰ κατανοήσουν τὸ μῆνυμα τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.

χρόνια μοναχοὶ καταγόμενοι ἀπὸ τὴν Ὅσσα. Παράλληλα βλέπουμε πὼς εἶναι ἀπὸ τὶς λίγες γυναῖκες νεομάρτυρες, ἴσως ἢ μοναδική, ποὺ εἰκονογραφήθηκε στὸ Κυριακὸ τῆς Ἀγίας Ἄννας στὸ Ἅγιο Ὅρος. Βλ. σχετ. ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΜΑΞΙΜΟΥ ΙΒΗΡΙΤΟΥ, *Ἡ ἀγία Κυράννα στὴν εἰκονογραφία, εἰσήγηση στὸ συνέδριο πρὸς τιμὴν τῆς ἀγίας*, στὴν Ὅσσα-Λαγκαδᾶ τὸν Φεβρουάριο 2011 (ἀδημοσίευτη).

Τὸ κείμενο τοῦ λόγου

Μαρτύριον τῆς ἀγίας Μεγαλομάρτυρος Κυράνης

Ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς λέγει εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον, ἀγκαλὰ μὲ ἄλλαις λέξεις, ὅμως μὲ τοῦτο τὸ νόημα, ὅτι ἀνίσως ἔχει τινὰς ἀληθινὴν φιλίαν εἰς κανέναν ἄνθρωπον, πρέπει, ὅταν τὸ καλέσει ἢ ἀνάγκη, ὄχι μόνον νὰ κοπιᾶζει καὶ νὰ ἐξοδεύεται δι' αὐτὸν τὸν φίλον του, ἀλλὰ νὰ παραδίδει καὶ τὴν ζωὴν του εἰς θάνατον δι' αὐτόν. Ἀμὴ ἀνίσως εἶναι καὶ εὐεργέτης αὐτὸς ὁ φίλος καὶ εἰς πολλὰ καὶ εἰς μεγάλα πράγματα, τότε καὶ μὲ περισσοτέραν προθυμίαν πρέπει νὰ ἀποθνήσκει δι' αὐτόν. Τώρα στοχασθεῖτε, ἀδελφοί, ποῖος ἄλλος ἐστάθη τόσο εὐεργέτης καὶ καλοθελητῆς εἰς ἡμᾶς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς ἐστάθη αὐτὸς ὁ παντοδύναμος Θεὸς καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς· καὶ λοιπόν, ὅταν αὐτὸς τέτοιος εὐεργέτης ἐφάνει εἰς ἡμᾶς, πῶς δὲν ἔχομεν χρέος, ὄχι μονάχα κάθε κόπο καὶ στεναχώρια νὰ ὑποφέρωμεν διὰ λόγου Του, κάνοντες τὰς προσταγὰς Του μὲ προθυμίαν, ὄχι μόνον νὰ ἐξοδιαζόμεθα, ἀλλὰ νὰ χύσωμεν καὶ τὸ αἷμα μας δι' Αὐτόν, ὅταν ὁ καιρὸς τὸ καλέσει;

Ἐπειδὴ αὐτὸς, ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἤμεσθεν προτύτερα τίποτα, μᾶς ἔφερεν εἰς τὸ εἶναι καὶ μᾶς ἔκανε τώρα νὰ εἴμεσθεν εἰς τὸν κόσμον ζωντανοί· καὶ δὲν μᾶς ἔκανε πέτραις, ἢ δέντρα, ἢ ὀφίδια, ἢ τετράποδα καὶ ἄλογα ζῶα· ἀλλὰ μᾶς ἔκαμεν ἀνθρώπους, ἤγουν μὲ νοῦν, μὲ γνῶσιν, μὲ θέλησιν, μὲ διάκρισιν· καὶ μᾶς ἔδωκεν ἐξουσίαν εἰς ὅλα του τὰ φαινόμενα καὶ κτίσματα οὐροῦ

ἔκτισε· τόσον ὅπου, καθὼς αὐτὸς ὁ Θεὸς τὰ ἐξουσιάζει, ἔτζί τὰ ἔδωκε καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ τὰ ἐξουσιάζομεν· καὶ βλέπετε, ὅτι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας εἶναι καὶ οἱ πέτραις, τὰ δέντρα, τὰ χορτάρια, οἱ καρποὶ τῆς γῆς· τὰ ἄλογα ζῶα, τὰ τετράποδα καὶ αὐτὴ ὅλη ἡ γῆ· τὰ πετεινὰ τοῦ ἀέρος, καὶ ὅλα τα πετούμενα πουλιά, καὶ αὐτὸς ὁ καθαρὸς ἀέρας, νὰ τὸν ἀναπνέωμεν καὶ νὰ τὸν ἀνασαίνωμεν· τὰ ὀψάρια τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὴ ἡ θάλασσα ὅπου μὲ τὰ καράβια τὴν πλέομεν.

Βλέπετε ὅτι μᾶς ἔκανε νὰ χαϊρόμεσθην εἰς τὴν λάμπιν τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἡλίου, τοῦ φεγγαριοῦ, τῶν ἀστρῶν· μᾶς ἔκανε νὰ ἀκούσωμεν τὰ ἡδονικὰ λαλήματα τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν πουλιῶν, νὰ μυριζώμεσθην ταῖς διάφοραις μυρωδίαις τῶν ἀνθέων καὶ λουλουδιῶν· νὰ τρώγωμεν πολλῶν λογιῶν γληκύτατα φαγητά· μᾶς ἔκανε νὰ μᾶς δουλεύουν τὰ κτήνη καὶ τὰ ἄλογα ζῶα εἰς τὰς χρείας μας· μᾶς ἔδωκεν ἰατρικὰ βότανα διὰ νὰ βοηθούμεσθην εἰς τὰς ἀσθενείας μας· μᾶς φυλάττει ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους θανατηφόρους· καὶ τί νὰ λέγω πολλά; ἄλλους θεοὺς μᾶς ἔκαμεν εἰς ταῦτα τοῦ τὰ φαινόμενα κτίσματα. Καὶ δὲν εἶναι μονάχα αὐτὰ τὰ καλὰ ἀπὸ αὐτὸν εἰς ἡμᾶς· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδῶ φυλάξωμεν τὰς ἐντολάς Του, μᾶς ἔταξε νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς νὰ χαϊρόμεσθην πάντοτε μὲ αὐτόν. Καὶ ταύταις ταῖς καλωσύναις ὅπου ἔκαμεν, καὶ θέλει νὰ κάμῃ εἰς ἡμᾶς, ταῖς κάνει χωρὶς νὰ ἔχει κανένα χρέος εἰς ἡμᾶς. Καὶ τί χρέος νὰ ἔχει καὶ εἰς ἓνα καιρὸν ὅπου ἡμεῖς, χωρὶς νὰ εἴμεσθην τελειῶς, αὐτὸς μᾶς ἔφερεν

εἰς τὴν ζωὴν; καθὼς εἶπαμεν καὶ παραπάνω· ἀμὴ ἀπὸ μοναχὴν ἰδικὴν τοῦ μεγάλῃν καλωσύνην μᾶς ἔκτισε, καὶ κοντὰ εἰς τοῦτο, μᾶς ἐχάρισε καὶ αὐτὰ τὰ καλὰ ὅπου ἔχομεν. Λοιπὸν (πάλιν λέγω) εἰς ἓνα τέτοιο εὐεργέτην πὼς δὲν ἔχομεν χρέος ὅχι μονάχα νὰ κοπιᾶζομεν διὰ λόγου Του, ὅχι μονάχα νὰ ἐξοδευώμεσθαι καὶ νὰ ἀποθνήσκωμεν δι' ἀγάπην του, ὅταν τύχη ἀνάγκη; Καὶ ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ ἀνάγκη εἰς τὸν Χριστὸν τὸν τόσω μεγάλον εὐεργέτην μας;

Ὅταν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ (ὅτι λογιῆς εἶναι οἱ ἀλλόπιστοι, οἱ αἰρετικοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι) μᾶς βιάζουσι νὰ ἀρνηθοῦμεν τὸ ὄνομά Του, καὶ ἀπεκεῖ ὅπου τὸν πιστεύομεν καὶ τὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν ἀληθινόν, μᾶς βιάζουσι λέγω νὰ μὴν τὸν πιστεύωμεν καὶ νὰ μὴν τὸν ὁμολογοῦμεν ἀληθινόν. Ἡ μᾶς βιάζουσι νὰ καταφρονοῦμεν ταῖς προσταγαῖς του καὶ νὰ κανῶμεν ἐναντία ἀπὸ αὐταῖς ταῖς προσταγαῖς του.

Ὅταν εἰς αὐτὰ μας βιάζουσι, τότε εἶναι ἀνάγκη, νὰ ἀντιστέκωμεν εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ μὴν στέργωμεν· κι ἂν μᾶς τάξουσι ταξίματα πλούσια καὶ λαμπρά, πρέπει νὰ τὰ καταφρονήσωμεν· καὶ ἂν μᾶς φοβηρίσουν με δαρμούς καὶ βάσανα καὶ με αὐτὸν τὸν θάνατον, πρέπει νὰ ὑπομείνωμεν διὰ νὰ φανοῦμεν εὐχάριστοι εἰς τὸν μεγάλον εὐεργέτην μας Χριστόν.

Ἐτὶ μᾶς λέγουσι οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας νὰ κάνωμεν· ἔττι μᾶς παραγγέλλει καὶ διδάσκει ἡ πίστις μας νὰ ἀπερνούμεθα.

Αὐτὰ ἐξεύρουσα καὶ ἡ σήμερον ἐορταζόμενη ἀπὸ ἡμᾶς ἀγία καὶ ἀθληφόρος Κυράννα· καὶ αὐτὰ τρέφου-

σα πάντοτε εἰς τὸν νοῦν της, ὅταν τῆς ἠκολούθησεν ἐκεῖνη ἢ ἀβανία καὶ συκοφαντία ἀπὸ τὸν γιανίτζαριν· αὐτὴν τὴν συκοφαντία ἀπέρασε καθὼς ἤθελεν ὁ Θεός· καὶ ἡμεῖς ἐδῶ παρακάτω θέλομεν παραστήσει· Ἐπειδὴ ἤξευρεν ὅτι ἂν ἤθελεν ἀκούσει ἐκεῖνον τὸν ἀλλόπιστον, καὶ ἤθελε φθείρη τὴν παρθενίαν της, ἀρνηθῆ τὸν νυμφίον τῆς Χριστόν, καὶ τὴν πίστην της, ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατόν της, εἶχε νὰ τὴν βάλῃ αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἰς τὴν κόλασιν νὰ καίεται παντοτινὰ εἰς ταῖς φοβεραῖς φλόγαις τοῦ ἄδου· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔστρεξεν εἰς ἐκεῖναις ταῖς κατηραμέναις παρακινήσεις ὅπου τῆς ἔκανε ἐκεῖνος ὁ ἀλλόπιστος, ἀμὴ ἔστρεξε νὰ ἀποθάνῃ διὰ νὰ φυλάξῃ καὶ τὴν παρθενία της καὶ τὴν πίστιν της εἰς τὸν Χριστό, διὰ τοῦτο ἔγινε ἀγία καὶ μάρτυς, καὶ τὴν προσκυνοῦμεν ἡμεῖς τώρα καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί.

Καὶ αὐτὴ μὲν στέκεται ἐμπροσθὰ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ λαμπροφόρος καὶ ἀπολαμβάνει ὅλα του τὰ κάλλη ἐστεφανωμένη· ἡμεῖς δὲ τὴν μεταχειριζόμεσθην μεσίτριαν εἰς αὐτὸν τὸν Χριστόν, διὰ νὰ μᾶς προξενήσῃ ἀπ' ἐκεῖθεν κάθε βοήθειαν εἰς ταῖς ἀνάγκαις μᾶς· ἀλλὰ ἅς διηγηθοῦμεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν πατρίδαν της καὶ τὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου της.

Αὐτὴ ἢ πάγκαλος νύμφη τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἀπὸ ἓνα χωρίον τῆς Θεσσαλονίκης, Ἄβυσσώκα καλούμενον, χριστιανῶν γονέων τέκνον· ἦταν δὲ πολλὰ ὠραία καὶ ἀπέρνα ζωὴν σεμνὴν καὶ σώφρονα· ἀλλ' ὁ μισόκαλος διάβολος τὴν ἐφθόνησε, διὰ τὴν τοιαύτην της ἀρετὴν, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν μολύνῃ μὲ ἀίσχροῦς λογισμοὺς καὶ μὲ ἀτόπους πράξεις κρυφίους, εὔρεν ὄργα-

νον τῆς κακίας του ἕναν ἀγαρηνὸν γιανίτσαριν, ὅπου ἦταν σὲ ἐκεῖνον τὸ χωρίον Σούμπασης, καὶ ἐσύναζε τὰ αὐθεντικὰ εἰσοδήματα, ὁ ὁποῖος ἐτρώθη ἀπὸ σατανικὸν ἔρωτα εἰς τὴν κόρην, καὶ ἄρχισε ὁ μιαρὸς νὰ τὴν κολακεύῃ μὲ διαφόρους τρόπους, διὰ νὰ τὴν φέρει εἰς τὸν σκοπὸν του, ἀλλ' ἡ παρθένος δὲν τὸν ἐδέχετο παντελῶς· ὕστερον ἐκεῖνος τῆς ἔταζε νὰ τῆς δώσῃ ὅσα ἄσπρα θέλει, καὶ νὰ τῆς κάμῃ καὶ φορέματα πολύτιμα, ἐὰν στέρξῃ· εἰ δὲ μὴ, ἐφοβέριζε νὰ τῆς κάμῃ μεγάλας παιδεΐας καὶ τελευταῖον νὰ τῆς δώσῃ καὶ θάνατον· ἡ δὲ κόρη ἔχουσα ὅλον τῆς τὸν πόθο εἰς τὸν Χριστόν, δὲν ἐφρόντιζε τελειῶς οὔτε διὰ τὰ χαρίσματα του καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, οὔτε διὰ τοὺς φοβερισμοὺς του.

Ἴδου λοιπὸν ἐκεῖνος, ὅτι δὲν κατορθώνει τὸν σκοπὸν του, συμφωνεῖ μὲ ἄλλους γιανιτσαρούς τοῦ ἰδιοῦ τάγματος, καὶ ἀρπάζουν ἕξαφνα τὴν κόρην καὶ τὴν ὑπάγουν εἰς τὸν Κριτὴ τῆς Θεσσαλονίκης, ψευδομαρτυροῦντες ὅτι εἶπε τάχα ἡ κόρη νὰ τὸν πάρῃ ἄνδρα, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πίστιν τους; ἡκολούθησαν δὲ καὶ οἱ γονεῖς τῆς κόρης, ἀλλὰ δειλιάσαντες ἀπὸ τοὺς φοβερισμοὺς ἐκεῖνων ἐκρύφθησαν· ἐκεῖ λοιπὸν ἔκαμαν οἱ Τοῦρκοι πολλὰ εἰς τὴν παρθένον, διὰ νὰ τὴν φέρουν εἰς τὸν σκοπὸν τους, πότε μὲ κολακείαις καὶ ταξίματα, πότε μὲ φοβερισμοὺς· ἀλλ' ἡ μακαρία ἔστεκεν ἀτάραχος, καὶ μόνον ἕναν λόγον εἶπεν εἰς αὐτούς· ἐγὼ εἶμαι χριστιανὴ καὶ ἔχω νυμφίον μου τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρω ὡς προίκα τὴν παρθενίαν μου, καὶ αὐτὸν ἐπόθησα, καὶ ποθῶ ἐκ νεότητός

μου, και δια την ἀγάπη του εἶμαι ἔτοιμη νὰ χύσω και τὸ αἷμα μου, δια νὰ ἀξιωθῶ νὰ τὸν ἀπολαύσω. Ἠκούσατε λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν και πλέον ἄλλον λόγον μὴ προσμένετε νὰ σᾶς εἶπω. Ταῦτα εἰποῦσα ἐσιώπησε, και πλέον δὲν ἠθέλησε νὰ ἀποκριθῆ τελείως εἰς ὅσα τὴν ἠρώτουν ὕστερον, ἀλλὰ κλίνασα κάτω τὴν κεφαλὴν, ἔστεκε μὲ πολλὴ σεμνότητα ὡσαν νὰ ἐντρέπετο νὰ βλέπει και αὐτὰ τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν, προσευχομένη νοερῶς, και παρακαλοῦσα τὸν νυμφίον τῆς Χριστόν, δια νὰ τὴν δυναμώσῃ ἕως τέλους, και τὴν ὥραν ἐκείνην ἐγέμισεν ἡ καρδιά της ἀπὸ ἀγαλλίασιν και χαρὰν πνευματικὴν και φανταζομένη νοερῶς τὸν γλυκύτατόν της Χριστόν, τῆς ἐφαίνετο ὡσαν νὰ ἦτο ἀρπαγμένη εἰς τὸν παράδεισον, και ἀλησμόνησεν ὅλα τα λυπηρὰ τῆς παρούσης ζωῆς, και ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὸ ἀγγλιωρότερον τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον.

Ἰδόντες δὲ ἐκεῖνοι τὸ ἀμετάθετο τῆς γνώμης και τὴν φαιδρότητα τοῦ προσώπου της, κατησχύνθησαν και οὕτω τὴν ἔστειλαν εἰς τὴν φυλακὴν και τὴν ἔβαλαν εἰς σίδηρα. Ὁ δὲ γιανιτζαρις ἐκεῖνος φλεγόμενος ἀκόμη ἀπὸ τὸν σατανικὸ ἔρωτα, ἐπῆγε εἰς ἕνα μέγαλον ἀγὰ τοῦ κάστρου, Ἀλῆ ἀφέντη ὀνομαζόμενον, μπέην κατὰ τὴν ἀξίαν, και τὸν παρεκάλει νὰ προστάξῃ τὸν δεσμοφύλακα, νὰ τὸν ἀφίνη νὰ ἐμβαίνη μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὅταν θέλῃ, ὃ και ἐγένετο. Καὶ ἐπήγαιεν ὁ μιὰρὸς κάθε ὥραν, και τῆς ἔκανε πολλὰς τυραννίας μὲ πείσμα ἢ νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ θέλημά του ἢ νὰ τὴν ἀποθάνῃ. Καὶ δὲν ἔφθανεν μόνον αὐτός, ἀλλὰ ἔπαιρνε μαζὶ του και

ἄλλους ὁμοίους του γιανιτζάρους, διὰ νὰ τὴν τιμωροῦν αὐστηρῶς. Ἄλλ' ἢ μακαρία, ὅταν τοὺς ἔβλεπεν, ἔσκυπτε κάτω τὴν κεφαλὴν, ἐσκέπαζε τὸ πρόσωπόν της, καὶ σταυρώνουσα τὰς χεῖρας της, οὔτε τοὺς ἐκοίταζεν οὔτε τοὺς ἀπεκρίνετο. Ἐκεῖνοι δὲ πρῶτον ἄρχιζαν νὰ παρακινοῦν τὴν ἁγίαν μὲ κολακίαις καὶ ταξίματα, ὕστερον δὲ βλέποντες αὐτήν, πῶς ἦταν τόσο στερεὰ καὶ ἀσάλευτος, ἄρχιζαν τὰς παιδεΐας, ὁ ἓνας τὴν ἐκτύπα μὲ ξύλον, ὁ ἄλλος μὲ μαχαίρι, ἄλλος μὲ κλοτζιάς καὶ ἄλλος μὲ γρόθους, ἕως ὅπου τὴν ἄφηναν ὡς νεκρὰν καὶ ἔτζι ἀνεχώρουν διὰ νὰ λαμβάνῃ καιρὸν νὰ ἀναζῆ καὶ πάλιν νὰ τὴν παιδεύουν. Καὶ ταῦτα μὲν ἔκαμαν ἐκεῖνοι τὰς ἡμέρας, τὰς δὲ νύκτας ὁ δεσμοφύλαξ τὴν ἐκρέμα ἀπὸ τὰς μασχάλας, μὲ ὄλον ὅπου εἶχε καὶ τὰς χεῖρας ἀλυσοδεμένας, καὶ ἀρπάζοντας ὅτι ξύλον εὔρισκεν, τὴν ἔδερνεν ἄσπλαχνα, ἕως ὅπου ἐκουράζετο, καὶ τότε τὴν ἄφηνε κρεμασμένην εἰς τόσῃν ψύχραν τοῦ χειμῶνος ὅπου ἦτον τότε.

Ἐνας χριστιανός, ὅπου ἦτο μέσα θεωρητής, ἐφύλαττε καιρὸν, καὶ ὅταν ἤθελε καταλάβει πῶς τοῦ ἐπέρνα ὁ θυμός, ἐπήγαινε καὶ τὸν ἐπαρακάλη, καὶ τοῦ ἔδιδεν ἄδειαν καὶ τὴν ἐκατέβαζεν. Ἡ δὲ ἁγία εἶχε τόσῃν ὑπομονήν, ἡσυχίαν καὶ σιωπήν, ὅπου σοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἄλλη πάσχει καὶ ὄχι ἐκείνη, καὶ ὄλος ὁ νοῦς της καὶ ἡ προσευχὴ της εὔρισκετο εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἦσαν δὲ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἄλλοι χριστιανοί, καὶ ἑβραῖοι, καὶ μερικαῖς Τούρκισσαις, διὰ ἀτίμους πράξεις των, ἢ ὁποῖαις ἤλεγχαν τὸν δεσμοφύλακα ὡς ἄσπλαχνον καὶ μὴ

φοβούμενον τὸν Θεόν, ἐπειδὴ καὶ τυραννεῖ ἔτζι μίαν γυναῖκαν, ὅπου δὲν τοῦ ἔσφαλεν. Ἄλλὰ καὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος δὲν ἔπαυεν πότε μὲ τὸ καλὸν καὶ πότε μὲ μετρίους ἐλέγχους (διότι εἶχε θάρρος πρὸς αὐτὸν) νὰ τοῦ ἐνθυμίζῃ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα νὰ τοῦ λέγῃ, διὰ νὰ τὸν μαλακῶνῃ καὶ μὴ παιδεύῃ τὴν ἀγίαν, ἀλλ' ὁ σατανᾶς ἐσκλήρυνε πολλὰ τὴν καρδίαν του, καὶ ὅσον ἐκεῖνοι τὸν ἐπαρακάλουν, τόσον ἐκεῖνος περισσότερον τὴν ἐβασάνιζεν. Ἐκεῖνοι πάλιν οἱ γιανίτζαροι πηγαίνοντες νὰ τὴν τιμωροῦν, πολλαῖς φοραῖς ἄφιναν τὰς τιμωρίας καὶ ἐπάσχουν νὰ τῆς δώσουν νὰ φάγῃ διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ. Καὶ πότε τῆς ἔδιδαν σταφίδας, πότε φοίνικας καὶ τῆς ἀγίας μὴ βουλομένης παντελῶς φαγητόν, ἐκεῖνοι ἔπασχον μὲ βία νὰ τῆς ἀνοίξουν τὸ στόμα, ἀλλὰ δὲν ἐδύνοντο. Ὁμοίως καὶ οἱ ἐν τῇ φυλακῇ χριστιανοὶ πολλὰ τὴν ἐπαρακάλουν διὰ νὰ φάγῃ παραμικρόν, ἢ δὲ μάρτυς δὲν ἐπέιθετο ὀλότελα νὰ γευθῇ τίποτε, ἐπειδὴ εἶχε μέσα εἰς τὴν καρδίαν τῆς τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου της καὶ νυμφίου Χριστοῦ, ὅπου τὴν ἔτρεφε καὶ τὴν ἐνδυναμώνει· τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐπῆγαν πάλιν οἱ γιανίτζαροι καὶ σφοδρῶς τὴν ἐτυράννισαν. Ὅθεν ζήλω θείῳ κινούμενος ὁ ρηθεὶς χριστιανὸς ἄρχισε νὰ ἐλέγχῃ αὐστηρὰ τὸν δεσμοφύλακα, καὶ νὰ τὸν φοβερίζῃ ὅτι ἔχει νὰ τὸν καταδώσῃ εἰς τὸν πασιᾶν, πὼς ἀφίνει καὶ ἔρχονται ἀπ' ἔξω ἄνθρωποι καὶ τιμωροῦν τοὺς φυλακωμένους, ὅπου εἶναι ἐναντίον τοῦ νόμου τους καὶ ὅπου ἄλλην φορὰν τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν ἔγινεν, ἀλλὰ καὶ αἱ Τούρκισσαι ἐκεῖναις πολλὰ τὸν

ὕβρισαν, λέγουσαι αὐτὸν ἄπιστον καὶ φονέα καὶ ἠθέλησαν νὰ φωνάξουν καὶ δυνατά, ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν νὰ καὶ ἔφθασαν πάλιν οἱ Γιανίτζαροι, διὰ νὰ τὴν τιμωρήσουν, ἀλλὰ ὁ δεσμοφύλαξ δὲν τοὺς ἄφησεν, ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι ἐπῆγαν εὐθὺς καὶ ἐκλαύθηκαν εἰς τὸν Ἀλήμπεην, ὁ ὁποῖος κράζει τὸ βράδου τὸν δεσμοφύλακα καὶ τὸν ὕβρίζει, διατὶ παρακούει καὶ ἐκεῖνο ὅπου τοῦ ἐπρόσταξε. Τότε ἐκεῖνος ἐγύρισεν ὀπίσω πολλὰ θυμωμένος καὶ ἀρπάσει τὴν ἀγίαν καὶ τὴν κρεμᾶ καὶ πιάνοντας μίαν σχίζαν ξύλινην ὅπου ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκεῖ πολλὰ μεγάλη, καὶ κρατῶντας τὴν μὲ τὰ δύο χέρια, ἐκτύπα ἐπάνω εἰς τὴν ἀγίαν, ὅπου ἔφθανε χωρὶς σπλάχνος, τόσον πού ἄρχισαν οἱ φυλακωμένοι νὰ φωνάζουν. Ἀκόμη καὶ αἱ τούρκισσαις ἐκείναις ἐφώναζαν μεγάλως. Βλέπων δὲ τὴν ταραχὴν ὁ κατάρατος, τὴν ἄφησε κρεμασμένην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ὄντα του μὲ πολλὴν ἀδημονίαν καὶ σύγχυσιν τῆς καρδίας του, καὶ εἶπεν εἰς ἐκεῖνον τὸν χριστιανὸν νὰ τοῦ ψήσῃ καφὲ νὰ πιῇ. Ψήνοντας δὲ τὸν καφὲν ὁ χριστιανός, ἄρχισεν πάλιν ἡμερα νὰ τὸν ὀνειδείζει εἰς τὴν ἀσπλαχνίαν ὅπου ἔδειξε, τόσον ὅπου τὸν ἔκαμε καὶ ἔπεσε μπρούμητα καὶ ἔκλαυσεν, ἢ ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεώς του, ἢ ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν του. Εἰς ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ὅπου ἦτο ἡ ἀγία ἀκόμη κρεμασμένη –ὦ τοῦ θαύματος– ἔξαφνα ἔλαμψε φῶς μέγα εἰς τὴν φυλακὴν, καταβαῖνον ἄνωθεν ἀπὸ τὴν σκεπὴν, ὡσαν ἀστραπή, τὸ ὁποῖον, περικυκλώνοντας τὸ σῶμα τῆς Μάρτυρος, ἐξεχύθη εἰς ὅλην τὴν φυλακὴν καὶ ἐφώτιζεν αὐτὴν ὡσὰν νὰ ἔμπαινε μέσα ὁ ἥλιος ὅλος

(ἦτο δὲ τότε τετάρτη ἢ πέμπτη ὥρα τῆς νυκτὸς) καὶ οἱ μὲν χριστιανοὶ ἐφώναζον τὸ Κύριε, ἐλέησον, οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἔπεσαν μπρούμυτα νὰ μὴν βλέπουν τὸ φῶς. Αἱ δὲ τούρκισσαις ἐφώναζον ὦχ ὦχ!, τὸ κρίμα τῆς πτωχῆς ρωμαίας μᾶς ἔφθασε καὶ ἐπεσεν ἀστραπὴ νὰ μᾶς κατακάυση. Ὁ δὲ δεσμοφύλαξ, ἀπὸ τὸν φόβον του, ἄρχισε νὰ τρέμη ὄλος, καὶ εἶπεν εἰς ἐκείνον τὸν χριστιανὸν νὰ ξεκρεμάσῃ τὴν ἀγίαν· ὁ δὲ χριστιανὸς πηγαίνωντας εὔρεν αὐτὴν τελειωμένην. Τὸ δὲ φῶς ἔφυγε, καὶ ἔμεινεν ὕστερον μία ἄρητος εὐωδία ὥραν πολλήν. Παίρωνντας λοιπὸν ὁ χριστιανὸς ἐκείνος τὰ κλειδιά ἀπὸ τὸν δεσμοφύλακα, ἀνοιξε τὰ σίδηρα, καὶ λύσας τὰς χεῖρας τῆς, συνέστειλε μὲ σέβας καὶ εὐλάβειαν τὸ ἅγιόν τῆς λείψανον, καὶ ἀνάψας φῶτα καὶ θυμιάσας ἐκάθητο πλησίον, προσμένοντας τὴν ἡμέραν μὲ χαρὰν καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν ὅπου τὸν ἠξίωσε νὰ ἴδῃ τοιαῦτα θαυμάσια καὶ νὰ πιάσῃ καὶ νὰ περιποιηθῇ μαρτυρικὸν λείψανον. Τὴν αὐγὴν ἐξεδόθη ἡ φήμη, εἰς τὴν πόλιν, τῆς τελειώσεως τῆς ἀγίας καὶ ἡ ἔλαμψις τοῦ ἀγίου φωτός, καὶ οἱ μὲν ἀγαρηνοὶ κατασχηθέντες ἐσιώπουν, καὶ ἔδωκαν ἄδειαν εἰς τοὺς χριστιανοὺς νὰ πάρουν τὸ λείψανον καὶ νὰ κάμουν ὡς θέλουν.

Οἱ δὲ χριστιανοὶ ὅλοι εὐφράνθησαν καὶ ἔδραμον πολλοὶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ λαβόντες τὸ ἅγιον λείψανον μὲ εὐλάβειαν, τὸ ἐνταφίασαν ἔξω τῆς πόλεως, ἐκεῖ ὅπου ἐνταφιάζονται καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν τὰ λείψανα· τὰ δὲ φορέματα τῆς ἀγίας διεμοίρασαν πολλοὶ χριστιανοὶ διὰ ἀγιασμόν τους καὶ σωτηρίαν.

Αὐτὸ εἶναι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τὸ μαρτύριον τῆς παρθενομάρυρος Κυράννης. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαριτωμένη ἀπόφασις ὅπου ἔκαμε, νὰ φυλάξῃ τὴν παρθενίαν τῆς καθαρὰν καὶ ἀμόλυντον, ὅταν ἐπεχείρησαν οἱ ἀλλόπιστοι νὰ τὴν βιάσουν εἰς τὰ κακά τους θελήματα. Αὐτὴ εἶναι ἡ θαυμάσιος ὑπομονὴ ὅπου ἔδειξεν εἰς ταῖς πικραῖς τιμωρίαις ὅπου ἐκείνοι τῆς ἔκαναν ἀραδικῶς ἡμέραν καὶ νύκτα, τόσαις ἡμέραις διὰ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τῆς. Κόρη ἦταν τρυφερὴ καὶ φύσις γυναικεία, μ' ὄλον τοῦτο δὲν τὴν ἐμπόδισεν οὔτε ἡ ἀδυναμία τῆς γυναικείας φύσεως, οὔτε ἡ τρυφερότης τῆς ἡλικίας, εἰς τὸ νὰ φυλάξῃ ταῖς προσταγαῖς τοῦ Χριστοῦ καὶ νυμφίου τῆς, εἰς τὸ νὰ φυλάξῃ δηλαδὴ τὴν παρθενίαν τῆς καὶ τὴν πίστιν τῆς καθὼς εἶπαμε παραπάνω. Ἐκείναις δὲ ἡ τιμωρίαις ὅπου ἐδοκίμασε καὶ αὐτὴ ἡ ἀγία καὶ ἄλλοι μάρτυρες, ὁποῦ παθαίνουν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ ταῖς ἐντολαῖς καὶ παραγγελίαις του, αὐταῖς εἰς τὴν ἀρχὴν ἔχουν κάποιον πόνον, ἕως νὰ φανῇ εἰς τὸν Θεὸν ἡ καλὴ καὶ πρόθυμος προαίρεσις τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτοῦς, καὶ ὕστερον δὲν αἰσθάνεται πλέον πόνους, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Χριστὸς παρεστέκεται εἰς αὐτὸν νορεῶς καὶ τὸν ἐνδυναμώνει, εἴτε ἄνδρας εἶναι ἐκεῖνος ὅπου ἀποθαίνει, εἴτε γυναῖκα, εἴτε παιδίον. Ἐξω μόνον ἂν τὸν καταλάβῃ ὁ Χριστὸς, πὼς εἶναι δυνατὸς νὰ ὑποφέρει τοὺς πόνους, τότε τὸν ἀφίνει νὰ αἰσθάνεται αὐτοὺς τοὺς πόνους, διὰ νὰ τὸν τιμῆσει περισσότερο ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον.

Στοχαστεῖτε τώρα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἂν ἐκείνη ὄντας γυναικεία, ὅπου θέλει νὰ εἰπῇ φύσις μαλακὴ καὶ

ἀδύναμος, ἔδειξε τέτοιαν προθυμίαν, τέτοιαν ὄρεξιν, τέτοιαν θερμότητα, διὰ τὴν φυλάξῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, ὅπου καὶ τόσαις μεγάλαις καὶ πολλαῖς τιμωρίαις ὑπέφερε καὶ εἰς ὅλον το ὕστερον καὶ αὐτὸν τὸν πικρότατον θάνατον, ποίαν καταδίκην, ποίαις τιμωρίαις πρέπει νὰ δοκιμάσωμεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες ὅπου εἴμεσθιν φύσις ἀνδρεία καὶ στερεά, ἀνίσως καταφρονοῦμεν τὰς ἐντολάς του, ἀνίσως δὲν κάνωμεν τὰς προσταγὰς του;

Δὲν σὰς λέγω τώρα μαρτύριον, ἐπειδὴ αὐτὸ δὲν συμβαίνει συχνὰ εἰς τοὺς καιροὺς μας (ἀγκαλὰ καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, ἂν συνέβη, ἔχομεν χρέος νὰ τὸ ἀπεράσωμεν καθὼς τὸ ἀπέρασεν ἐκείνη ἢ μακαρία Κυράνα, καὶ τόσαις μυριάδες μαρτύρων, ἤγουν μὲ ἀνδρείαν καὶ ὑπομονὴν ἕως τέλους). Ἐγὼ σὰς λέγω τώρα, ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἀγάπην ἀνάμεσά μας, τόσον ὅπου, καθὼς ἀγαποῦμε τὸ καλὸν το ἐδικό μας, ἔτσι νὰ ἀγαποῦμεν καὶ τὸ καλὸν τοῦ ἀδελφοῦ μας χριστιανοῦ, καὶ καθὼς παραγγέλλει ὁ Χριστὸς μας, μὲ τὸ στόμα τοῦ ἀποστόλου του, ὅταν τύχη νὰ σκανδαλισθῶμεν καὶ νὰ μαλώσωμεν ἓνας μὲ τὸν ἄλλον, πάλιν νὰ κάνωμεν κάθε τρόπον νὰ ἀγαπώμεσθιν καὶ νὰ μὴν μένωμεν ἐχθραϊμένοι ἕως ὅπου βασιλεύσει ὁ ἥλιος· διὰτὶ ἂν μᾶς εὔρη ὁ θάνατος εἰς τὴν ἐχθραν, βέβαια ὄχι μονάχα δὲν θέλομεν ἰδῆ τὸ προσπῶπον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς ταῖς παντοτιναῖς καὶ φοβεραῖς φλόγαις τῆς κολάσεως ἔχωμεν νὰ καταδικασθῶμεν· καὶ ὅταν ἔχομεν ἀγάπην εἰς τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανούς, τότε τελειώνομεν καὶ τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ, ἤγουν

δὲν εὐχαριστοῦμεσθιν νὰ ἀδικήσωμεν κανένα· οὔτε νὰ τὸν προδώσωμεν διὰ νὰ τὸν ζημιώσῃ ἢ κρίσις. Καὶ ἂν ἐκεῖνος ζημιώσῃ ἡμᾶς ἄδικα, παρακινούμενος ἀπὸ τὸν ἐχθρόν μας διάβολον, ἡμεῖς πρέπει νὰ τὸν συγχωρήσωμεν, διὰ νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἡμῶν τὰς ἀμαρτίας ὁ Κύριος. Καὶ ἂν ἰδοῦμεν κανένα πτωχὸν νὰ τὸν κυβερνώμεν ὅσον δυνάμεθα. Ἄν ἀκούσωμεν ἄλλους χριστιανοὺς εἰς τὴν φυλακὴν, νὰ τοὺς προφθάνομεν ἀπὸτι χρειάζονται νὰ παρηγορηθοῦν ἐκεῖ μέσα. Ἄν ἴδωμεν κανένα ἄρρωστον καὶ δὲν ἔχει κανένα νὰ τὸν κοιτάξῃ καὶ νὰ τὸν ἐπιμεληθῇ εἰς τὴν ἀρρωστίαν του, νὰ τὸν παίρνωμεν ἡμεῖς εἰς τὸ σπίτι μας καὶ νὰ τὸν ἐπιμελούμεσθιν· καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν εὐλάβειαν εἰς τοὺς παπάδες, διατὶ αὐτοὶ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ τὸν λόγον μας. Νὰ μὴ κάνωμεν ὄρκους, οὔτε εἰς δίκαιαις ὑποθέσεις, οὔτε εἰς ἀδικαις, ἐπειδὴ καὶ ὁ ὄρκος εἶναι δεύτερη ἄρνησις τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴν μεταχειριζώμεσθιν εἰς ταῖς συνομιλίαις μας ψεύματα, ἐπειδὴ ἀτουνοῦ τοῦ ψεύματος πατέρας εἶναι ὁ διάβολος, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Χριστὸς μας εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του, νὰ μὴ περιεργαζώμεσθιν ταῖς εὐμορφαις γυναῖκες, ἐπειδὴ καὶ με ἀυτὴν τὴν περιέργειαν, καὶ χωρὶς νὰ κάμωμεν με ἀυταῖς τελείαν ἀμαρτίαν, μουρδαρεύομεν τὴν ψυχὴν μας.

Καὶ ὅταν κάμωμεν αὐτὰ τὰ καλὰ χαίρεται ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἅγιοι· καὶ εἰς αὐταῖς ταῖς ἑορταῖς, ἅς ἑορτάζωμεν, ἀδελφοί, ὄχι ὡσὰν ἔλληνες, με χοροὺς καὶ με τραγούδια καὶ πολλὰ φαγητὰ καὶ με πολὺ κρασί, εἰς τρόπον ὅπου νὰ μεθύωμεν, διατὶ σὲ ὅλα αὐτὰ χαίρεται

ὁ διάβολος καὶ λυπεῖται ὁ Χριστός. Ἀλλὰ ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν, νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ στέκωμεν μέσα με εὐλάβειαν καὶ φόβον Θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνα τὰ διαβάσματα καὶ ψαλίσματα ὅπου γίνονται ἐκεῖ, ὅλα ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἄς στοχασθῆ κάθε ἕνας, τί φόβος καὶ τί εὐλάβεια πρέπει νὰ εἶναι εἰς ἕνα τέτοιον καιρόν, καὶ εἰς ἕνα τέτοιον τόπον, ὅτι λογῆς εἶναι ἡ Ἐκκλησία, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται συνομιλία με τὸν Θεὸν καὶ με ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς φυλάξῃ εἰς τούτην τὴν ζωὴν εἰρηνικούς καὶ ἀζημιώτους καὶ εἰς τὴν ἄλλην νὰ μᾶς βάλῃ εἰς τὸν παράδεισον. Ἀκόμη μέσα εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν, ὅταν λειτουργῇ ὁ παπᾶς, ἐκεῖνο τὸ κομμάτι τὸ ψωμί ὅπου εἶναι εἰς τὸ δισκᾶρι καὶ τὸ ὀλίγον κρασί ὅπου εἶναι εἰς τὸ ποτήρι, σὰν τὸ εὐλογῆσῃ αὐτὸς ὁ παπᾶς, ὀλίγον προτύτερα, ἀπὸ τὸ ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας ἀχράντου, δὲν εἶναι πλέον ψωμί τὸ ψωμί, ἀμὴ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας, ὅπου εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Οὔτε τὸ κρασί εἶναι πλέον κρασί, ἀμὴ εἶναι τὸ αἷμα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Χριστοῦ. Καὶ κάθε φορὰ ὅπου αὐτὰ κοινωνῶμεν καὶ μεταλαμβάνομεν, δεχόμεσθιν εἰς τὸ στόμα μας καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας αὐτὸν τὸν Χριστόν, ὅπου ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ λοιπόν, ὅταν δέχῃσαι μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα σου, χριστιανέ, ἕνα τέτοιον Θεόν, σὰν τί λογῆς χάριν λογιάζεις ὅτι ἀξιῶνσαι· σὰν τί λογῆς βοήθειαν καὶ εἰς τὴν ψυχὴ σου, καὶ εἰς τὸ κορμὶν σου;

Πρέπει όμως, όταν βάλεις σκοπὸν νὰ τὸν μεταλάβης, πρέπει νὰ εἶσαι καθαρὸς ἀπὸ κάθε κακίαν καὶ ἁμαρτίαν, πηγαίνοντας προτύτερα εἰς τὸν πνευματικὸν σου πατέρα, καὶ φανερώνοντας ὅλαις σου ταῖς ἁμαρτίαις εἰς αὐτόν. Καὶ αὐτός, ἀνίσως σου δώσει ἄδειαν, τότε τὸν μεταλαμβάνεις καθὼς θέλει ὁ Θεός. Τότε καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ ἐδῶ εἰς τούτην τὴν ζωὴν, θέλει πάντοτε εἶναι βοηθός σου, καὶ κρυφὰ καὶ φανερά, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, θέλει σὲ βάλει εἰς τὸν παράδεισον καὶ θέλει σὲ ἀνταμώσει μὲ τοὺς ἀγγέλους του, καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους του εἰς τοὺς οὐρανοὺς, νὰ χαίρεσαι πάντοτε χωρὶς τέλος, μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον πρέπει δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν*.

* Στὴν παράθεση τοῦ κειμένου προτιμήσαμε τὴν ὀρθογραφία τοῦ χειρογράφου.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΕΠΙ Τῆ ΕΥΡΕΣΕΙ
ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΝΔΟΞΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΚΥΡΑΝΝΗΣ

*Κυράννα, Κυρίω Κυρίων, θνήσκεις
κόρη άγνή εκ χώρας Βυσσώκας.
Τρύφων ό έλάχιστος σέ μέλπει κατ' άξιάν και χρέος.*

Μετά τόν Προϊμιακόν.
Είς τό Κύριε εκέκραξα, ίστῶμεν στίχους στ΄.
Και ψάλλομεν στιχηρά προσόμοια.
Ἦχος α΄. Προσόμοια. «**Τῶν οὐρανίων ταγμάτων**».

*Στίχ. Ἐάν άνομίας παρατηρήσης, Κύριε, Κύριε τίς
ύποστήσεται; ότι παρὰ σοι ό ίλασμός έστιν.*

Τῶν σῶν άγίων λειψάνων τήν θείαν εύρεσιν* πανηγυρίζο-
μεν πάντες,* Κυράννα ένδοξε μάρτυς* ώφθης γάρ έν
κόσμῳ άστρον λαμπρόν* και τής χάριτος κοίτασμα,* εκ
τάφου νῦν δέ εκχέεις τοίς σοίς πιστοίς* πλουτισμόν και
αγαλλίασιν.

*Στίχ. Ἐνεκεν τοῦ όνόματός σου ύπέμεινά σε, Κύριε, ύπέμει-
νεν ή ψυχή μου είς τόν λόγον σου, ήλπισεν ή ψυχή μου επί
τόν Κύριον.*

Οὐκ έμαράνθη τό άνθος τής ώραιότητος*, μυρίοις δέ
βασάνοις* ώραιότερον ώφθη,* τῷ σῷ Νυμφίῳ Κυράννα

Χριστῶ* τὴν ζωὴν σου δεδώρησε,* Αὐτὸς δὲ δόξαν
χαρίσας νύμφη αὐτοῦ,* δι' αὐτῆς λαοὺς ἰώμενος.

Στίχ. Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς
πρωΐας, ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον.

Τοῦ μαρτυρίου τὸν δρόμον* μάρτυς τετέλεκας,* ἀνδρει-
οφρόνως κόρη* ὑποστᾶσα γενναίως,* ὅθεν ἐνθέω ζήλω
πάντες πιστοὶ,* τὴν σὴν ἄθλησιν ψάλλομεν* καὶ νῦν ἡ
χάρις Κυράννα τοῦ οὐρανοῦ * ἐδωρήσατο ἡμῖν τὰ θεῖα
λείψανα.

Ἔτερα Προσόμοια.

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Στίχ. Ὅτι παρὰ τῷ Κυρίῳ τὸ ἔλεος καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ
λύτρωσις καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν Ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν
ἀνομιῶν αὐτοῦ.

Χαῖρε τῆς Ὅσσης θεῖος βλαστὸς* τῆς Λαγκαδᾶ δέ,
Ἐκκλησίας τὸ καύχημα,* χαίροις νεομαρτύρων* κλέος
παρθένων λαμπρόν* γενναιοφροσύνης μέτρον ἄριστον.*
Ἐν κόσμῳ ἐνήθλησας* ἐν οὐρανῷ δὲ κατώκησας,* καὶ
ἐν ἀγκάλαις τοῦ νυμφίου σου ἔθηκας*, ὡς ἀκήρατα τὴν
ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα σου.* Ὡ τῶν καλλίστων κάλλιστος*
ἀηδὼν ἡ τῆς χάριτος* κεκοσμημένη αἱμάτων τοῦ σε-
πτοῦ μαρτυρίου σου.* Διὸ δυσωποῦμεν* κομιδῆ τῶν σῶν
λειψάνων* τὴν χάριν δώρησε.

Στίχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη ἐπαιέσατε αὐτὸν
πάντες οἱ λαοί.

Χαίρει ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ* ἐπὶ λειψάνων σου Κυράννα

τὴν εὐρεσιν,* καὶ πᾶσα χώρα Βυσσώκας* ἀγαλλομένη
 βοᾷ* καὶ σκιρτᾷ ὠδαῖς τε καὶ μελίσμασι.* Ἀύλοις ἀρώμα-
 σι* ἡμῖν κατεπλούτισας* καὶ τῶν θαυμάτων σου* τὴν
 χάριν δεδῶρησε* καὶ κατήρδευσας τῇ ἐλπίδι τῷ γένει
 σου.* Χαίρε Κυράννα ἔνδοξε,* παρθένων τὸ καύχημα* καὶ
 τῶν μαρτύρων ἡ δόξα* ἀθλητριῶν ἀκροθύμιον.* Χριστὸν
 ἐκδυσώπει* ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι* τό μέγα ἔλεος.

Στίχ. Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλήθεια
 τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Δεῦτε τῶν Ἱερέων χοροὶ* τῶν Μοναζόντων ἱερὰ τὰ
 συστήματα* Μοναζουσῶν τε τὰ πλήθη* καὶ τῶν πιστῶν
 ὁ λαὸς* κροτησάτω χεῖρας καὶ ψαλλάτωσαν.* Κυράννης
 τὴν ἔνσωμον* παρουσίαν καὶ εὐρεσιν,* θείων λειψάνων*
 δεῦτε πάντες τιμῆσωμεν* καὶ ἐν Ὅσση πανηγυρίσωμεν
 μέλποντες.* Ὡ τῶν ἀρρήτων σου* θαυμάτων πολὺαθλε,*
 παρὰ Χριστοῦ γὰρ ἐδέχθης* τὸν θεῖον ἄφθορον στέφα-
 νον.* Αὐτὸς γὰρ ὑπάρχει* ὁ Νυμφίος ὁ ὠραῖος καὶ σωτὴρ
 τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν. Ἰδιόμελον.

Ἦχος πλ. α'.

Δεῦτε λαοὶ* τὴν τῶν μαρτύρων τὸ κλέος* λαμπρῶς
 τιμῆσωμεν.* Κροτήσατε χεῖρας καὶ μέλψατε,* ὕμνοις τὰ
 θαυμάσια τοῦ Θεοῦ* διηγούμενοι.* Κυράννα γὰρ τῆς
 Ὅσσης τὸ βλάστημα,* ὡς φῶς ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ,* ὡς
 πάλαι ποτὲ* ἐν τῇ εἰρκτῇ,* τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κα-
 ταγγέλλουσα* καὶ εὐωδίαν ἄρρόητον λειψάνων,* χαρίζεται
 πιστοῖς.* Ὡς γὰρ τὸ ἔαρ τῷ κόσμῳ ἀνατέλλει,* οὕτω καὶ

νῶν Κυράννα,* ἀνατέλλει ἡμῖν ἐλπίδα σωτηρίας.* Ἄσω-
μεν, λοιπόν, ἐν πίστει* καὶ ἐν ὠδαῖς ἀλαλάζωμεν πιστοί,*
προσκυνοῦντες εὐλαβῶς* αὐτῆς τὴν τῶν λειψάνων τὴν
χάριν* τὴν πλουτούσαν τὸν ἀγιασμόν* ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν*
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Εἴσοδος. Φῶς ἱλαρόν.

Τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ Ἀναγνώσματα.

Προφητείας Ἡσαΐου τὸ Ἀνάγνωσμα. (κεφ. θ')

Τάδε λέγει Κύριος. Πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα...

Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα. (κεφ. λα' 10-26)

Γυναίκα ἀνδρείαν τις εὐρήσει;

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα. (κεφ. γ', 1)

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ.

Εἰς τὴν Λιτὴν, τὰ τῆς ἡμέρας.

ΑΠΟΣΤΙΧΑ

Προσόμοια. Ἦχος β'. Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ.

Ἦφθης ἐκ μητρικῶν* σπαργάνων ἀθληφόρε,* σκεῦος
εὐλογημένον.* Χριστοῦ τοῦ ζωοδότου,* Κυρίου Πα-
ντοκράτορος.

Στίχ. Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι.

Χαίρετε οἱ πιστοί* καὶ τῶν Ὀσσαίων χώρα.* Κυράννα ἡμῖν
ὄφθη,* καὶ τῶν λειψάνων πλοῦτον * ἡμῖν ἐπεδαψίλευσεν.

Στίχ. Καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου.

Ἄσωμεν εὐλαβῶς.* Κυράνναν τὴν ἁγίαν* καὶ μάρτυρα Κυρίου,* τὸ καύχημα καὶ κλέος.* Ὅσσαίων ἐγκαλώπισμα.

Δόξα καὶ νῦν. Ὅμοιον.

Ἡ χώρα Λαγκαδᾶ,* Λητῆς τε καὶ Ῥεντίνης,* εὐφημεῖ καὶ γεραίρει,* Κυράνναν τὴν ἁγίαν* καὶ ἀθληφόρον μάρτυρα.

Νῦν ἀπολύεις. Τὸ τρισάγιον καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος δ'. «Ταχὺ προκατάλαβε».

Ἐν Ὅσση ἐβλάστησας Κυράννα ἔνδοξε* ταμεῖον τῆς χάριτος ὠφθης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ* μαρτύρων ἀγλαίσμα.* Ὅθεν μεγαλοφώνως* εὐφημοῦμεν σε πάντες* πρέσβευε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ γένους ἀνθρώπων,* ἐκ τῶν λειψάνων σου χάριν ἀναπηγάζουσα.

Ἔτερον. Ἦχος πλ.α'. «Τόν συνάναρχον Λόγον».

(Χριστοφόρου, μοναχοῦ)

Χαῖρε νύμφη Κυρίου Κυράννα πάνσεμνε,* χαῖρε χώρα Βυσσώκας ὅτι ἐπλούτησας.* Χαίρετε πάντες οἱ λαοὶ τὴν πανθαύμαστον,* ὅτι ἤνθησεν ἡμῖν* ὡς ῥόδον εὖοσμον ὁσμῆν,* ἐκπέμπον χάριν πλουσίαν,* ἡμῖν τοῖς πόθῳ τιμῶσι* καὶ εὐσεβῶς μεγαλύνουσιν.

Δόξα

Τῆς Ἑορτῆς τῆς ἡμέρας ἢ τὸ τῶν Μαρτύρων.

Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ* κράζει μεγάλη τῇ φωνῇ....

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Τρύφων τρυφήν ἐπιποθῶν παραδείσου
σε μέλπει κόρη, ἐκζητῶν τὰς εὐχὰς σου.
Ἀρχυθύτης Λαγκαδᾶ Λητῆς καὶ Ρεντίνης
Ἰωάννης, γεραίρει καὶ εὐφημεῖ κατ' ἀξίαν.

Σοῦ τὴν εὐρεσιν τῶν ἁγίων λειψάνων ἐς φάος φέρει
Ἰωάννης ἀρχιποίμην τῆς κατὰ Λαγκαδᾶ Ἐκκλησίας.
Ἐτεὶ ἑνδεκάτῳ καὶ δισχιλιοστῷ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας
Ἐξήκοντα δὲ καὶ διακόσια, ἀπὸ τοῦ σεπτῷ μαρτυρίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλεγόμενα	3
Χειρόγραφος ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Νεομάρτυρος Κυράννης	7
Αὐξεντίου Ἀρχιμανδρίτου Λαυριώτου Παρακλητικὸς κανὼν εἰς τὴν καλλιπάρθενον τοῦ Χριστοῦ Κυράνναν	65
Ἡ Ἁγία Κυράννα στὴν εἰκονογραφία. Αἰσθητικὲς παρατηρήσεις	79
Λόγος εἰς τὴν Ἁγία Μεγαλομάρτυρα Κυράννα	111
Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ ἐπὶ τῇ εὐρέσει τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἁγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Κυράννης	143

